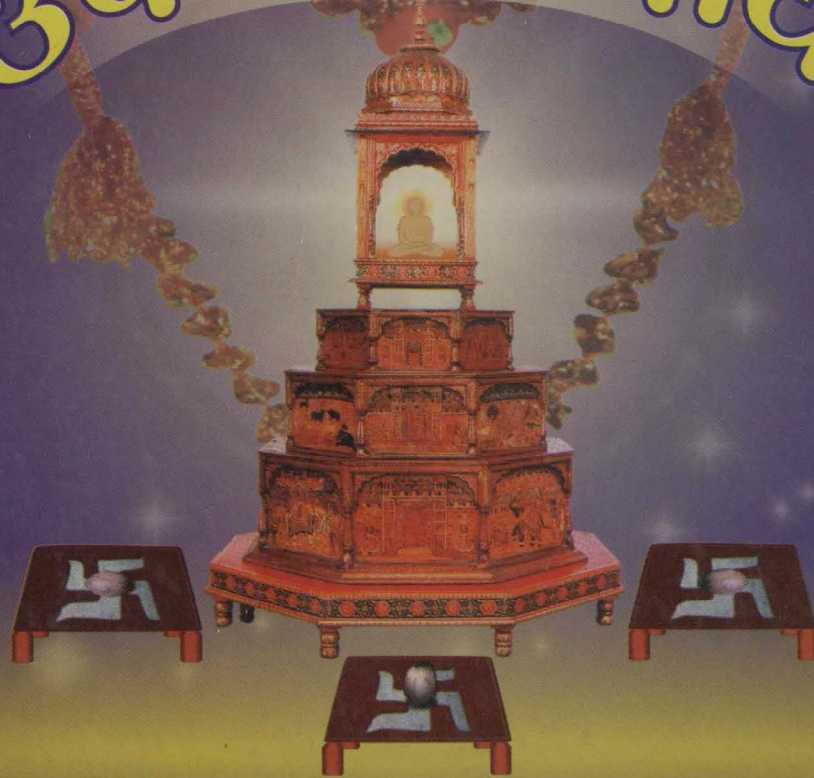

श्री शिवाभङ्गी पार्श्वनाथाय नमः

उपधान विधि

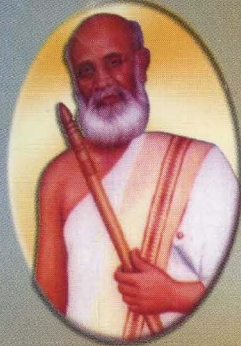
गणिवर्य श्री नथचंद्र भागर

સાધક-વાચક-સંશોધક
પૂ. પંચાસ પ્રવર શ્રી અભયસાગરજી મ.સા.

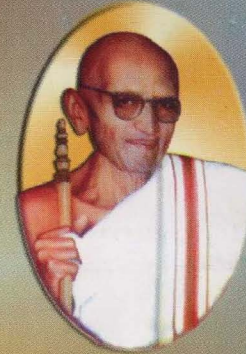
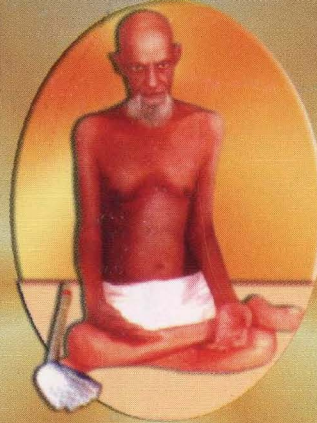
સિદ્ધચક્ર આરાધક
પૂ. આ. શ્રી ચન્દ્રસાગરસૂરીશ્વરજી મ.સા.

શાસન સુભટ
પૂ. મહોપાધ્યાય શ્રી ધર્મસાગરજી મ.સા.

શાસનપ્રભાવક પૂ. આ. શ્રી.
અશોકસાગર સૂરી મ.

આગમોદ્ધારક પ. પૂ. આચાર્ય દેવ
શ્રી આનંદસાગરસૂરીશ્વરજી મ.સા.

ગુરુભ્યે

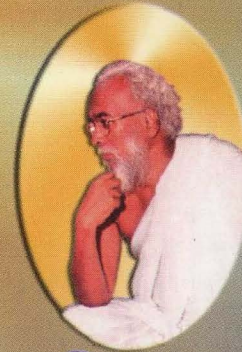
શ્રી

વ્યાખ્યાન કુશલ
પૂ. આ. શ્રી. હેમચંદ્રસાગર સૂરી. મ.

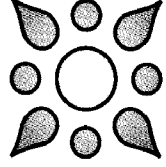
તત્વજ્ઞ મુનિશ્રી પૂર્ણાનંદસાગરજી મ.

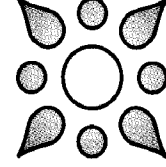
ભક્તિરસના પ્યારા
પૂ. આ. શ્રી. જિનચંદ્રસાગર સૂરી મ.

ગુરુભ્યે નમઃ

શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથાય નમઃ
શ્રી ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથાય નમઃ

ઉપધાન વિધિ

દિવ્યાશી :

પૂ. મહોપાધ્યાય શ્રી ધર્મસાગરજી મ૦
પૂ. પંન્યાસ પ્રવર શ્રી અભયસાગરજી મ૦
પૂ. મુનિપુંગવ શ્રી પૂર્ણાનંદસાગરજી મ૦

શુભાશી :

પૂ. ગચ્છાધિપતિ આ.દે.શ્રી સૂર્યોદયસાગર સૂરીશ્વરજી મ૦
પૂ. આ.દે.શ્રી અશોકસાગર સૂરીશ્વરજી મ૦
પૂ. આ.દે.શ્રી જિનચંદ્રસાગર સૂરીશ્વરજી મ૦
પૂ. આ.દે.શ્રી હેમચંદ્રસાગર સૂરીશ્વરજી મ૦

સંપાદક-સંયોજક

પૂ. આચાર્યદેવશ્રી હેમચંદ્રસાગર સૂરીશ્વરજી મ૦ના શિષ્યસ્ત્વ
પૂ. ગણિવર્યશ્રી નયચંદ્રસાગરજી મ૦

પ્રકાશક

શ્રી પૂર્ણાનંદ પ્રકાશન, અમદાવાદ

પ્રથમાવૃત્તિ :
સં. ૨૦૬૧
કા.વ. ૧૪
(ભોયણી તીર્થ)
૧૦૦૦ નકલ

પડતર કિંમત
રૂ. ૪૫/-
મૂલ્ય-આરાધના

સુકૃતના સહભાગી

શ્રી ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથ જૈનસંઘ - નવસારી
જ્ઞાનનિધિમાંથી આ ગ્રંથરત્ન
પ્રકાશિત કરવાનો લાભ લીધો છે.

— મુદ્રક —

ડિઝાઇન :- મહેતા ડિઝાઇન એન્ડ પ્રિન્ટ - ઊંઝા
પ્રિન્ટીંગ :- ટવીંકલ પ્રિન્ટ એન્ડ પેક - ઊંઝા
ફોન :- (૦૨૭૬૭) (ઓ)૨૪૭૬૨૬ (ઘર) ૨૫૩૩૪૫

પ્રાપ્તિસ્થાન

શ્રી ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથ
જૈનસંઘ
મધુમતિ, નવસારી

સંજય જ્યંતિલાલ હીરાણી
૧૨૨, કીકાસ્ટ્રીટ ગુલાલવાડી,
રૂમ નં - ૨૧ પહેલે માળે,
મુંબઈ - ૪.

શ્રેયસ કે. મર્યાલ
નીશા એપા. નં-૧,
પહેલે માળે,
ત્રીનબત્તી ગોપીપુરા, સુરત

અમર આર. શાહ
૯/બી મણી એપાર્ટમેન્ટ,
હીરાપત્રા એપા. પાસે,
કૈલાસનગર, સુરત.

ધરણેલ્લ એમ. શાહ
પ્રેરણા વિરાજ - ૨
એ/૨૦૪ જોધપુરગામ
ચંદન પાર્ટીપ્લોટની સામે
સેટેલાઈટ, અમદાવાદ

ધ્વનિક શાહ
નાગેશ્વર પ્લેસમેન્ટ સર્વિસ
૨૯, પ્રથમ મંગલ કોમ્પ્લેક્સ,
વાસણા બસ સ્ટેન્ડ પાસે,
શાક માર્કેટની બાજુમાં,
વાસણા, અમદાવાદ-૭

ઉપધાન
વિધિ

(I)

સમર્પણમ્

પાલીતાણાની પુણ્યવંતી ભૂમિ પર

અનેક વિટંબનાઓ અને સરકારી ડખલગીરીઓ વચ્ચે...

સિંહસમાશૂરા બની ૧૭૦૦ આરાધકોને એક સાથે

ત્યાગ અને વૈરાગ્યમય ઉપધાન તપની આરાધના કરાવી
વિક્રમની ૨૧મી સદીનો

અદ્વિતીય વિક્રમ સર્જી ઇતિહાસનું સુવર્ણ પૃષ્ઠ બનેલા
શાસન સુભટ, વિશુદ્ધ-સંયમસાધક, જિનશાસનના રખેવાળ

પૂજ્યપાદ મહોપાધ્યાય શ્રી ધર્મસાગરજી મ.ના ચરણે

ભાવભીની ગ્રંથાંજલિ

ઉપધાન
વિધિ

(II)

પ્રાસ્તાવિકમ્

જૈન શાસનમાં શાસ્ત્રકારોએ જ્ઞાનાદિની પ્રાપ્તિ માટે આચારપાલનની મુખ્યતા જણાવી છે. કાલાદિ-૮ આચારો પૈકી ૪થો આચાર 'ઉપધાન' છે. પરિણત જ્ઞાનપ્રાપ્તિ માટે જેમ ઉચિત કાળ, ઉચિત વિનય, અંતરથી ઉચિત બહુમાન આવશ્યક છે તેમ વ્યવહાર વૃત્તિકારે તથા દશવૈકાલિક નિર્યુક્તિકારે "જે તે સૂત્ર ભણવાની ઈચ્છાવાળાને ઉચિત ઉપધાન કરવા જરૂરી-આવશ્યક જણાવ્યા છે." કારણ કે ઉપધાનએ સૂત્રપ્રાપ્તિની યોગ્યતાને ઘડે છે. પંચસૂત્રકારે 'આમે ઘટે નિહત્તે'... પંક્તિ દ્વારા અયોગ્યને સૂત્રદાન મહાઅનર્થકારી જણાવ્યું છે. કાયા ઘડામાં ભરેલું પાણી ઘટનો અને પાણીનો બત્રેનો નાશ કરે છે. પાણી ભરવા માટે જેમ ઘટની પરિપક્વતા જરૂરી છે તેમ સૂત્રદાન=પ્રાપ્તિ માટે પરિપક્વતા=યોગ્યતા જરૂરી છે. યોગ્યતા હોય તો જ તે સૂત્ર મોક્ષમાર્ગ સાધક બની શકે છે. આ યોગ્યતા મોહના ક્ષયોપક્ષમથી પ્રાપ્ત થાય છે. અર્થાત્ ઉપધાનમાં જે કાંઈ તપ, ક્રિયા અનુષ્ઠાનો છે તે મોહના ક્ષયોપક્ષમની ભૂમિકા માટે છે.

'ઉપધાન' શબ્દની વિભિન્ન વ્યાખ્યાઓ આગમગ્રંથોમાંથી ઉપલબ્ધ થાય છે. જેમકે વ્યવહારસૂત્રમાં તથા આચાર પ્રદીપ ગ્રંથમાં- "જે તપ દ્વારા સૂત્રાદિની પાસે જવાય તેને ઉપધાન કહ્યા છે." તો- "અશનાદિક તપ જે મોક્ષ સમીપ લઈ જાય તે ઉપધાન છે" એ અધિકાર સૂત્રકૃતાંગ-સ્થાનાંગ-આવશ્યક-પંચવસ્તુમાં જણાવ્યો છે જ્યારે સ્થાનાંગમાં અન્ય સ્થાને, દશવૈકાલિક અને દશાશ્રુતસ્કંધમાં "શ્રુતનો હેતુ-આલંબન ચારિત્રને ગણી તેને ઉપધાન કહ્યા છે." સૌથી મજાની વાત તો ઉત્તરાધ્યયનના ૧૧મા અધ્યાયમાં ટીકાકારે કરી છે કે... "સિદ્ધાંત ભણવા માટેનો આચાર=ઉપવાસ નિવિ આદિ તપ વિશેષ તે ઉપધાન" કહ્યા છે. આમ બધી જ વ્યાખ્યાઓના કેન્દ્રમાં તો આચારપૂર્વક શ્રુતજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ છે.

સૂત્ર ભણવા માટે સાધુને જેમ યોગોદ્ધલન કરવાના છે તેમ શ્રાવકને પણ યોગોદ્ધલનનો સ્પષ્ટ ઉલ્લેખ ઉપાસકદશાંગ અને સમવાયાંગમાં છે. આ સંબંધી સૌથી વિશેષ અધિકાર તો છેદસૂત્ર સ્વરૂપ મહાનિશીથસૂત્રમાં દષ્ટિગોચર બને છે જેમાં અનેક ઉત્સર્ગ-અપવાદયુક્ત સાદાંત વિધાન નિરૂપિત છે. જે ઉદ્દેશ-સમુદ્દેશ અને અનુજ્ઞાની વિધિ અનુસાર ગુરુમુખે સાંભળીને સૂત્ર લેવાનું વિધાન શાસ્ત્રકારોએ જણાવ્યું છે. યોગ્ય ગુરુમુખે સાંભળવાથી પ્રાપ્ત થતું હોવાથી જ આ જ્ઞાનને શ્રુતજ્ઞાન કહેવાય છે. ઉપધાન વહન કર્યા વિના (ઉદ્દેશાદિ વિના) સૂત્રાદિક ભણનારને 'કર્ણચોર' તરીકે શાસ્ત્રકારોએ ઠરાવ્યો છે. જૈન ધર્મ કુલપરંપરાગત બન્યો આથી ગીતાર્થ પૂજ્યોને માન્ય

વર્તમાન સામાચારીમાં શ્રી નવકારાદિ સૂત્રો નાની જ ઉમરમાં ભણાવી લેવાની આપવાદિક આચરણ શરૂ થઈ પરંતુ શક્તિ આવતાં તેને તુરત જ ઉપધાન કરવા જોઈએ કેમકે “છતી શક્તિએ ઉપધાન કર્યા વિના અભ્યાસ કરે અથવા અભ્યાસ કર્યા પછી પણ ઉદ્દેશા વિગેરે ઉપધાન વિધિ ન કરે તો અનંત સંસારી થાય” તેમ મહાનિશીથ સૂત્ર કહે છે અને “ઉપધાન વહન કરે તો ભવાંતરમાં સુલભબોધિ થાય” આ વાત પણ એ જ આગમ સૂત્રમાં છે. ઉપધાનની આ ઉદ્દેશાદિક ક્રિયા પણ મહાનિશીથના યોગોદ્વહન કરેલ ગીતાર્થ સાધુ જ કરાવી શકે છે.

શ્રાવક સંબંધી આ ઉપધાનમાં ચૈત્યવંદન-દેવવંદન સંબંધી સૂત્રોની વાચના અપાય છે જે મુખ્ય છ વિભાગમાં વહેંચાયેલ છે. (જેના નામ-સૂત્ર વિગેરે પ્રસ્તુત ગ્રંથમાં ઉપસ્થિત છે.)

વિક્રમની ૧૨મી સદી સુધી ઉપધાનની મૂળ વિધિ પ્રવર્તમાન હતી જેમાં ૫ ઉપવાસ પછી ૮ આયંબિલ અને છેલ્લે ૩ ઉપવાસ, ૧લા ઉપધાનમાં થતા હતા. ૧૨મી સદી બાદ ૨૪ આયંબિલ દ્વારા તપ પૂરો કરી ઉપધાન કરાતા... હાલમાં ચાલતી પરંપરા પણ આજકાલની નથી પરંતુ ગીતાર્થ પૂવાચાર્યોએ નક્કી કરેલી છે. જગદ્ગુરુ પૂ.આ. શ્રી હીરસૂરિ મ.ના પૂર્વકાળથી ઉપવાસ-નિવિની પરંપરા જિતકલ્પમાં નક્કી થઈ છે અને સર્વગચ્છ સમ્મત છે. આથી સ્વમતિ કલ્પનાથી ફેરફાર કરવો તે બહુશ્રુત ગીતાર્થોની અવગણના છે. જિતકલ્પ પ્રમાણે વર્તમાનમાં આ છએ ઉપધાન (૧૮+૧૮+૩૫+૪+૨૮+૭) વહન કરવામાં કુલદિવસ ૧૧૦ થાય છે. કુલ તપ ૬૭ ઉપવાસ થાય છે. આરંભ-સમારંભયુક્તને સૂત્રદાન કરવાનો શાસ્ત્રમાં નિષેધ છે આથી ઉપધાનનો આ તપ અહોરાત્રીના પૌષધથી જ કરવાનો છે. પૌષધ માટેનો આટલો બધો સમય(૧૧૦ દિવસ) ગૃહસ્થવર્ગ સંસારની જંજાલમાંથી કાઢી શકે નહીં, પૌષધમાં આટલી સ્થિરતા બધા માટે શક્ય ન બને તેથી પાંત્રીસું-અઘાવીસું પછી કરી લેવાનું જિતકલ્પમાં વિહિત થયેલ છે. બાકી ૪ ઉપધાન (૧૮+૧૮+૪+૭) કરાવીને માળા પરિધાન કરાવવામાં આવે છે.

પ્રગાઠ કારણે ચારે ઉપધાન પણ એક સાથે ન કરી શકે તો આચાર(જ્ઞાનચાર) ન ચૂકી જવાય માટે આપવાદિક માર્ગે યોગ્ય આરાધકને ૧લું કે ૧લું-૨જું અઢારીયું કરી શકે પરંતુ ૧૨ વર્ષમાં બાકીના ઉપધાન વહન કરે તો પૂર્વકૃત ઉપધાન-તપારાધના મજરે

મળે. ચોકીયું-છકીયું તો સાથે જ કરવાનું છે. તે કર્યા પછી છ મહિનામાં માળ પહેરી લેવી પડે અન્યથા લેખે ન લાગે.

શ્રી નવકારાદિ સૂત્રો ગણવા-ભણવા-બોલવાના અધિકાર મેળવવા સ્વરૂપ ઉપધાન તપ દર વર્ષે એક સાથે અનેક પૂજ્યોની નિશ્રામાં અનેક સ્થાને પ્રારંભાય છે. અનેક પુણ્યાત્માઓ આદરપૂર્વક આરાધે છે. આ આરાધનાની વિધિ માટે પૂર્વકાળમાં વિસ્તૃત તથા સંક્ષેપ પ્રતો પ્રકાશિત થઈ હોવા છતાં વર્તમાનમાં તેની પ્રાપ્તિ દુર્લભ બની છે. જેથી પૂ.આ.શ્રી અશોકસાગરસૂરિ મ.પૂ.આ.શ્રી જિનચંદ્ર સાગરસૂરિ મ., પૂ.આ.શ્રી હેમચંદ્રસાગરસૂરિ મ. આદિ ગુરુદેવોની અનુજ્ઞા તથા માર્ગદર્શન પામી પ્રસ્તુત વિધિગ્રંથના સંપાદન કાર્યમાં કાર્યરત બન્યો.... અનેક મુદ્રિત અમુદ્રિત પ્રતોનો આધાર લઈ આ ઉપધાન વિધિ ગ્રંથનું સંયોજન કર્યું છે. પૂર્વ પ્રકાશિત પ્રતોના પ્રકાશક-સંપાદકોની સાભાર અનુમોદના. ઉપધાન ક્રિયાદક્ષ પૂ.આ.શ્રી જિનચંદ્રસાગરસૂરિ મ.એ આ વિધિગ્રંથને સાઘંત તપાસી આપેલ છે તે ઉપકાર સ્મરણીય છે તથા પૂ.ગણિશ્રી અક્ષયચંદ્ર સાગરજી મ. દ્વારા પ્રાપ્ત થયેલ હ.લિ.પ્રતો પણ ઉપયોગમાં લેવાઈ છે. આ પ્રકાશનમાં ક્રમસર અને સ્પષ્ટ વિધિ ગોઠવી વિધિઅંશોના દુરાન્વયને દૂર કરી સંયોજનનો મુખ્ય હેતુ 'સરળતા' સાચવી રાખ્યો છે. ઉપધાન વિધિ, ઉપધાન વ્યવસ્થા, માર્ગદર્શન આદિ ઉપધાન અંગેની સંપૂર્ણ માહિતીનું સંયોજન, યોગ્ય સ્થાને સૂચનો-માર્ગદર્શનો, નાના-મોટા ટાઈપ-અક્ષરોની ગોઠવણી દ્વારા ક્રિયા કરાવનારને વધુ સરળતા રહેશે. તે ઉપરાંત અનુષ્ઠાન વિધિ કરાવનારને સંપૂર્ણ માહિતી આજ પ્રકાશનમાંથી ઉપલબ્ધ થશે.

ઉપધાનવિધિ ગ્રંથના સંયોજન સાથે 'સંઘયાત્રા વિધિ' તથા 'દીક્ષા-વિધિ'ની પ્રતો પણ સંપાદિત થઈ છે. આ વિધિગ્રંથોને પૂર્ણતા સુધી પહોંચાડવામાં સાંગોપાંગ સહાયક મુનિશ્રી ઋષભચંદ્રસાગર, બાલમુનિશ્રી અજિતચંદ્રસાગર, મુનિશ્રી સંભવચંદ્રસાગરની શ્રુતભક્તિની અનુમોદના.

આ સંપાદનના માધ્યમે ઉપધાન તપની આરાધના કરનાર-કરાવનાર ઉત્તરોત્તર મોહ-ક્ષયોપક્ષમની ભૂમિકાને પ્રાપ્ત કરે તે મંગલકામના સહ

— અચંદ્ર સાગર

અનુક્રમણિકા

ઉપધાન માટે પાસનો નમૂનો	૧	દરરોજ સવારે કરવાની ક્રિયા-સૂચનો	૨૦
નાણ માંડવાની પ્રાથમિક તૈયારી	૨	પ્રતિદિન રાઈ પ્રતિક્રમણ સમયની ક્રિયા	
નાણ માટે અને વિધિ સમયે જરૂરી સામગ્રી	૩	પૌષ્ઠ	૨૦
ઉપધાન પ્રવેશ વિધિ ક્રમ સૂચી	૩	પરિલેહણ	૨૨
ઉપધાન પ્રવેશ વિધાન(પ્રથમ દિન)		દેવવંદન	૨૩
પ્રાથમિક સૂચનો, દિગ્બંધ	૪	ઉપધાનમાં શ્રાવિકાઓએ પ્રતિદિન કરવાની ક્રિયા	
વિધિ પ્રારંભ- વજ્રપંજર સ્તોત્ર	૫	પૌષ્ઠ-પરિલેહણના આદેશ	૨૪
પૌષ્ઠ-પરિલેહણના આદેશ	૬	પવેણા વિધિ	૨૬
નંદીની ક્રિયા-દેવવંદન	૭	રાઈ મુહપત્તિ	૨૮
નંદીસૂત્રનો કાઉ આદેશ	૧૦	સૂચનો	૨૯
સમ્યક્ત્વ દંડક આલાવો	૧૨	૧૦૦ ખમાસમણ વિધિ	૩૦
ઉદ્દેશના ૭ ખમા	૧૩	૧૦૦ લોગસ્સ કાઉ વિધિ	૩૧
પવેણા વિધિ (પ્રથમ દિન)	૧૪	નવકારવાળી વિધિ	૩૨
રાઈ મુહપત્તિ	૧૫	પચ્ચક્રખાણ પારવાની વિધિ	૩૩
ઉપધાન તપ દ્વારા થતી આરાધના	૧૬	દરરોજ કરવાની ક્રિયાની નોંધ	૩૪
શેષ વિધિના સૂચનો	૧૭	આલોચનાના અને દિવસ પડવાના કારણો	૩૫
ગમણાગમણે સૂત્ર	૧૭	દરરોજ સાંજે કરવાની ક્રિયા	
દ્વિતીય ઉપધાન પ્રવેશ વિધિ	૧૮	સમજૂતી	૩૬
સંક્ષેપથી સ્થાપનાચાર્ય સમીપે		મુદ્દિસહિઅં પચ્ચક્રખાણ પારવાનું સૂત્ર	
પ્રવેશ વિધિ	૧૯	પરિલેહણના આદેશ	૩૭

પચ્ચક્રખાણ વિધિ	૩૮
માંડલા	૩૮
દેવસી મુહપત્તિ	૩૯
કોઠો-૧ ઉપધાન નામ-તપ દિવસ	૪૦
કોઠો-૨ વાયના યંત્ર	૪૧
વાયના વિધિ	૪૨
૧લા અઢારીયાની વાયના-૨	૪૩
૨જા અઢારીયાની વાયના-૨	૪૪
પાંત્રીસાની વાયના-૩	૪૬
ચોકીયાની વાયના-૧	૪૯
અઢાવીસાની વાયના-૨	૫૦
છકીયાની વાયના-૨	૫૩
પાલી પલટાવવાની વિધિ	૫૬
પૌષધ પારવાનું સૂત્ર(સાગરચંદો)	૫૬
માળા અંગેના સૂચનો	૫૭
માળા-મહોત્સવ તૈયારી	૫૭
માળા પહેરનારને પાસ, સૂચના	૫૮
માળા અભિમંત્રણ વિધાન	૫૯
માળારોપણ વિધિ પ્રારંભ	૬૦
પ્રાથમિક સૂચનો	૬૦
વિધિ પ્રારંભ	૬૦
સમુદ્દેશ વિધિ	૬૧
અનુજ્ઞા વિધિ-નંદી	૬૩

નંદી દેવવંદન	૬૫
નંદીસૂત્ર શ્રવણ	૬૬
સાત ખમાસમણ	૬૭
પવેણા વિધિ	૬૮
માલા પરિધાન વિધાન	૬૯
હિતશિક્ષા	૭૦
સેન પ્રશ્ન અંતર્ગત પ્રશ્નોત્તરી	૭૧
ઉપધાન અંગેની કલમો	૮૦
ઋષિ મંડલ સ્તોત્ર	૮૫
પ્રવેશ ફોર્મ - નમૂનો	૮૧
સંમતિ પત્રક તથા સૂચનાઓ (નમૂનો)	૮૨
સંમતિ પત્રક પાછળ છાપવાની ખાસ સૂચનાઓ	૮૩
પુરિમુક્ટ પચ્ચક્રખાણ સમય	૮૪
ઉપધાનના લાભો	૮૫

: કેટલીક જરૂરી માહિતી :

ઉપધાન તપ દ્વારા થતી આરાધના	૧૬
ઉપધાન કરે અને ન કરે તો ?	૧૮
આરાધકોને સૂચના(બેનર મેટર)	૨૯
ઉપયોગી બેનરોની નોંધ	૨૯
નવકારવાળી કેવી અને કેવી રીતે ગણવી	૩૨
ઉપધાનના આવશ્યક ઉપકરણ	૪૦
નવકાર વિ.ના કાઉ.થી દેવાયુ કેટલું ?	૭૦

ઉપધાન આરાધકો માટે પાસનો નમૂનો

। શ્રી પંચમંગલ મહા શ્રુતસ્કંધાય નમો નમઃ ।

.....નગરે

.....દ્વારા આયોજીત

ઉપધાન તપની ભલ્ય આરાધના

આરાધક પાસ

નંબર

શુભ નિશ્ચા

પ્રથમ પ્રવેશ

ઉપધાન
માળ
પાંત્રીસું
અઠાવીસું

દ્વિતીય પ્રવેશ

આરાધકનું નામ : _____

ઉપધાનનું શુભ સ્થળ

આરાધકોને સૂચનાઓ

- પ્રવેશના દિવસે સવારે રાઈ પ્રતિક્રમણ કરીને ઈરિયા વહિયા કરીને ઉપધિનું પરિલેહણ કરી લેવું.
- પરમાત્માની ભક્તિભાવપૂર્વક અષ્ટપ્રકારી પૂજા કરવી તથા સામૂહિક સ્નાત્રપૂજા ભણાવવી.
- ત્યારબાદ પૌષધના શુદ્ધ વસ્ત્ર (ઉપકરણ) પરિધાન કરી .....સ્થાને .....કલાકે સહુ આરાધકોએ પધારી જવું.
- શ્રીફળ નંગ-૧, સવા રૂપિયો, ૧૧ શેર ચોખા તથા જ્ઞાનપૂજા કરવા માટે સોના-ચાંદીનો સિક્કો/દાગીના સાથે લાવવા.
- ઉપકરણો ઉપાશ્રયમાં મૂકી સહુ આરાધકો સાથે .....સ્થાનથી ઉપાશ્રય/ મંડપ સુધી વાજતે - ગાજતે બરાબર ૮-૩૦ કલાકે જવાનું છે.
- થાળી - વાટકી - ગ્લાસ તથા ..... ઉપકરણો અહીંથી આપવામાં આવશે. પ્રવેશબાદ સૂચના થાય તે પ્રમાણે મેળવી લેવા.
- આસો. સુ. ૯ .....વાર, તા..... (પ્રવેશના આગળના દિવસે) સાંજે ૪-૦૦ કલાકે .....સ્થાને ઉત્તરપારણા માટે પધારવું.

તા.ક. જે તે સ્થાન અને વ્યવસ્થા અંગે જે વિશેષ સૂચનાઓ આપવા જેવી હોય તે પાસમાં લખવી.

ઉપધાન
વિધિ

આરાધક
પાસ
નમૂનો

૧

નાણ માંડવાની પ્રાથમિક તૈયારી

- (૧) ઉપાશ્રયમાં અથવા શુભ ભૂમિમાં/મંડપમાં જગ્યા શુદ્ધ કરી નાણ માંડવી.
- (૨) ઉપાશ્રય-મંડપને વિવિધ મંગલ વસ્તુઓથી શણગારવો
- (૩) ઉપાશ્રયની બહાર મંડપમાં નાણ માંડવાની હોય તો તે ભૂમિ/મંડપમાં સ્નાત્રપૂજાનું શાંતિજલ તથા વર્ષમાન વિદ્યા/સૂરિમંત્રના વાસકેપથી ભૂમિશુદ્ધિ કરવી.
- (૪) બધા આરાધકો પ્રદક્ષિણા દઈ શકે તે રીતે જગ્યા રાખી ગુરુ મ. ની પાટ સમક્ષ નાણ ગોઠવવી.
- (૫) નાણ ઉપર ચંદરવો તથા ગુરુ મ. ના સ્થાને છોડ અને ચંદરવો બાંધવો.
- (૬) સ્થાપનાચાર્ય માટે ત્રણ બાજો ગોઠવવા. ઉપર જરીનો રૂમાલ પાથરવો.
- (૭) નાણ સન્મુખ ૪^૧ દિશામાં તથા નાણની નીચે^૨ (કુલ-૫) ચોખાની^૩ ગહુંલી (સ્વસ્તિક) કરવી - પાંચ શ્રીફળ

- તથા દરેક ગહુંલી ઉપર ૧૧ - ૧૧ રૂ. મૂકવા.
- (૮) ચાર વિદિશામાં ચાર દીવા મૂકવા તથા એક દીવો વધારે ચાલુ રાખવો (કુલ ૫ દીવા) ધૂપ ચાલુ રાખવો.
  - (૯) ચાર ભગવાન પધરાવવાના સ્થાને (નાણમાં) ચંદનના સ્વસ્તિક કરી અક્ષત પૂરી ૧૧ - ૧૧ રૂ. (ચાંદીના સિક્કા ૧-૧ હોય તો શ્રેષ્ઠ) મૂકવા. (૪-ભગવાનને આરાધકો વાજતે ગાજતે લઈને આવે.)
  - (૧૦) જે ચાર પ્રભુજી નાણમાં પધરાવવાના હોય તેમની સોના-ચાંદીના વરખ, બાદલો વિગેરે શુદ્ધ-ઉત્તમ દ્રવ્યોથી અંગરચના કરવી. (અંગરચના પહેલાંથી કરી રાખવી) મુગટ (હોય તો) ચઢાવવો.
  - (૧૧) ગુલાબના ચાર હાર તથા છુટા ગુલાબ તૈયાર રાખવા પ્રભુજીને નાણમાં પધરાવી ફૂલ - હાર ચઢાવવા.

૧ હાલ ચાર દિશામાં ગહુંલી કરવાની પરંપરા છે. કોઈક પ્રતોમાં ચાર વિદિશાનું વિધાન પણ છે. ૨ ગહુંલી માત્ર ચોખાની જ કરવી, ચેત અખંડ અક્ષત મંગલ છે.

વર્તમાનમાં (૪+૧) ગહુંલી વિગેરે તૈયાર જ રાખવામાં આવે છે. ઉપધાન વાહકોએ ચારે દિશામાં (મંગલ - બહુમાન માટે) ગહુંલી કરવાની છે. વૃદ્ધ પુરુષોના કથન મુજબ જેટલા આરાધક હોય તે બધા ૪-૪ ગહુંલી કરે પરંતુ હાલમાં તે પ્રસિદ્ધ નથી.

નાણ
તૈયારી

(૨)

ઉપધાન
વિધિ

: નાણ માંડવા તથા વિધિ સમયે જરૂરી સામગ્રી :

નાણ	શ્રીફળ - ૫
૪-પ્રભુજી	૧૧ રૂા. નં - ૫
૪-મુગુટ	રૂપાનાણું નંગ - ૫
ત્રિગુણું (સ્થાપનાજી માટે)	ચાંદીના ૪ સિક્કા
જરીનો રૂમાલ-	(ભગ. નીચે મૂકવા માટે)
(સ્થાપનાજી માટે)	ચોખા - ૨ કીલો.
ચંદરવો(નાણમાટે)	અંગલુછણું - (મોટું)
છોડ ચંદરવો(ગુરુમંમાટે)	થાળી ડંકો
પાટલા-૫ (ગહુંલી માટે)	પાંચ દીવા (ફાનસ)
ચંદન - ૧ વાટકી	ધૂપદાની
બાદલો.	ધૂપ-અગરબત્તી
વરખ - સોના/ચાંદીના	વાસક્ષેપ ૨ કીલો
ગુલાબ હાર - ૪	ખાલી થાળી ૧૦-૧૫
ગુલાબ - છુટા	(ચોખા વહેંચવા માટે)
ચોખા કીલો - ૧૦	પૂજાના વસ્ત્રમાં ૧ શ્રાવક

: ઉપધાન પ્રવેશ વિધિનો ક્રમ :

	પૃ.નં.
૧. તૈયારી- દિગ્બંધ	૪
૨. ત્રણ પ્રદક્ષિણા - વજ્રપંજરસ્તોત્ર	૫
૩. પૌષ્ઠ ગ્રહણ, પડિલેહણના આદેશ	૬
૪. નંદીના દેવવંદન	૭
૫. નંદીસૂત્ર શ્રવણ વિધિ	૧૧
૬. (સમ્યક્ત્વ ઉચ્ચારણ)	૧૨
૭. ઉદ્દેશાના ૭ ખમાસમાણ	૧૩
૮. પવેણું-પચ્ચક્ષ્માણ	૧૪
૯. સજ્જાપ	૧૫
૧૦. રાઈ મુહપત્તિ	૧૫
૧૧. ગુરુવંદન - હિતશિક્ષા	૧૬

નાણ
સામગ્રી
અને
ઉપધાન
પ્રવેશક્રમ

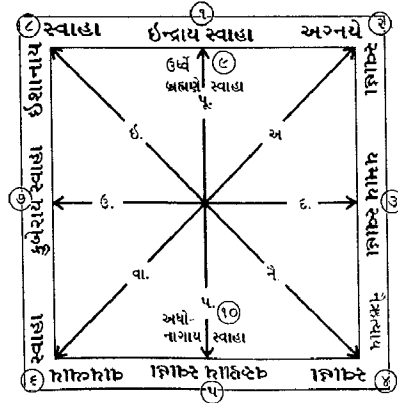
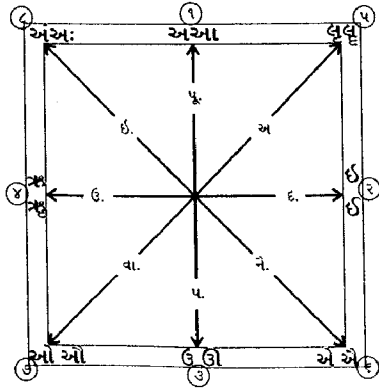
(૩)

ઉપધાન
વિધિ

ઉપધાન પ્રવેશ વિધાન

: પ્રાથમિક સૂચનો :

(૧) પરમાત્માને સમવસરણમાં (નાણમાં) ચારે દિશા સન્મુખ પધરાવવા તથા પુષ્પ - હાર ચઢાવવા. (૨) ક્રિયા સ્થાનથી ચારે બાજુ સો/સો ડગલાં વસતિ જોવી. (૩) પ્રભુજી - ગુરુ મ. તથા આરાધકોનો પ્રવેશ થયા પછી ગુરુ મ. (આચાર્ય મ.) ચારે દિશામાં પ્રભુજીને વાસક્ષેપ કરે તથા દિગ્બંધ વિગેરે કરે (ગુરુ પરંપરા મુજબ) (૪) ત્રિગડા ઉપર સ્થાપનાચાર્ય પધરાવવા. ક્રિયા સમયે સ્થાપનાચાર્ય ખુલ્લા રાખવા. (૫) સમય અને અનુકૂળતા હોય તો - દરેક આરાધકો જ્ઞાન પૂજન (સોના-રૂપાથી) કરીને ગુરુ મ. પાસે વાસક્ષેપ કરાવે. (પહેલા ભાઈઓ પછી બહેનો) (૬) શ્રાવકો ગુરુ મ. ની જમણી બાજુ અને બહેનો ડાબી બાજુ નાણ સમક્ષ ચરવળાથી ભૂમિ પ્રમાર્જના કરીને કટાસણું પાથરી સ્થાન લે. (પ્રદક્ષિણા દેવા માટે જગ્યા રાખવી) (૭) ચરવળો - મુહપત્તિ કટાસણા ઉપર રાખી, શ્રીફળ - ૧૧ શેર ચોખા તથા ૧૧ રૂા. લઈ નાણને ત્રણ પ્રદક્ષિણા દેવી. (સૂચના થાય ત્યારે)

દિગ્બંધ ગુરુ પરંપરા મુજબ કરવાના છે, છતાં અહીં જાણ માટે સામાન્ય માર્ગદર્શન આપેલ છે. સ્વર-સ્થાપના તથા દિક્પાલ-સ્થાપના એમ બંને પદ્ધતિમાં પૂર્વદિશાથી બતાવેલ ક્રમ (આંકડા) પ્રમાણેની દિશામાં વાસક્ષેપ કરવા પૂર્વક તે તે દિશામાં દર્શિત સ્વરો કે દિક્પાલ મંત્રોનો મનમાં ઉચ્ચાર કરવા દ્વારા સ્થાપના કરવી.

પ્રવેશ
સૂચનાઓ
દિગ્બંધ

(૪)

ઉપધાન
વિધિ

। श्री सुधर्मा स्वामिने नमः ।

। श्री गण्डिपिटकाय नमोनमः ।

। नमो नमो श्री पंचमंगल महाश्रुतस्कंधाय ।

। श्री आगमोद्धारकाय नमः ।

प्रवेश विधि

द्वरेक आराधक श्रीङ्ग, १। ३. तथा अक्षत अंजलिमां ભરી નાણની ચારે બાજુ પ્રભુ સન્મુખ ૧-૧ નવકાર ગણીને ત્રણ પ્રદક્ષિણા દે. પછી શ્રીકૃષ્ણ તથા અક્ષત પ્રભુજી પાસે (યોગ્ય સ્થાને) મૂકી પોતાનું સ્થાન ગ્રહણ કરે.

૪૭ દિવસના વિરતિના અનુષ્ઠાનનો પ્રારંભ થાય છે. માટે સર્વ આરાધકો પાસે વજ્રપંજર સ્તોત્ર દ્વારા આત્મરક્ષા કરાવવી. ગુરુ મઃ સ્તોત્ર બોલવાપૂર્વક મુદ્રા (એકશન) કરે તે રીતે બધાએ કરવી.

વજ્ર પંજર સ્તોત્ર

ॐ પરમેષ્ઠિ નમસ્કારં, સારં નવપદાત્મકં, । આત્મરક્ષાકરં વજ્ર-પંજરાભં સ્મરામ્યહં ॥૧॥
ॐ નમો અરિહંતાણં, શિરસ્કં શિરસિ સ્થિતં, । ॐ નમો સવ્વ સિદ્ધાણં, મુખે મુખપટં વરમ્ ॥૨॥
ॐ નમો આયરિયાણં, અંગરક્ષાતિશાયિની, ॐ નમો ઉવજ્રાયાણં, આયુધં હસ્તયોર્દૃઢં ॥૩॥
ॐ નમો લોએ સવ્વસાહુણં મોચકે પાદયોઃ શુભે, । એસો પંચનમુક્કારો, શિલા વજ્રમયી તલે ॥૪॥
સવ્વપાવપ્પણાસણો, વપ્રો વજ્રમયો બહિઃ, । મંગલાણં ચ સવ્વેસિં, ખાદિરાંગારખાતિકા ॥૫॥
સ્વાહાન્તં ચ પદં જ્ઞેયં, પઢમં હવર્ઠ મંગલં, । વપ્રોપરિ વજ્રમયં, પિધાનં દેહરક્ષણે ॥૬॥
મહા-પ્રભાવા રક્ષેયં, ક્ષુદ્રોપદ્રવનાશિની, । પરમેષ્ઠિપદોદ્ભૂતા, કથિતા પૂર્વસૂરિભિઃ ॥૭॥
યશ્ચૈવં કુરુતે રક્ષાં, પરમેષ્ઠિપદૈઃ સદા, । તસ્ય ન સ્યાદ્ ભયં વ્યાધિ-રાધિશ્ચાપિ કદાયન ॥૮॥

ઉપધાન
વિધિ

પ્રવેશ
પ્રારંભ
વજ્રપંજર
સ્તોત્ર

(૫)

સામૂહિક ખમાસમણ દઈ ઈરિયાવહી 'પડિક્કમી પૌષધ લેવાની વિધિ પ્રમાણે પૌષધ ગ્રહણ કરી બહુવેલના આદેશ માંગી પડિલેહણના આદેશ ઉપધિ પડિલેહું સુધી માંગવા.

૧ પૌષધના આદેશ :- ઈરિયાવહી કરી ખમાં દેઈ કહે, 'ઈચ્છાંસંદિંભગવન્ પોસહ મુહપત્તિ પડિલેહું?' (ગુરુ-પડિલેહેહ) 'ઈચ્છં' મુહપત્તિ પડિલેહીંખમાં દેઈ કહે, ઈચ્છાંસંદિસહ ભગવન્! પોસહ સંદિસાહું? (ગુરુ-સંદિસાવેહ) ઈચ્છં કહી ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્! પોસહ ઠાઈ? (ગુરુ-ઠાએહ) 'ઈચ્છં' કહીં એક નવકાર ગણી 'ઈચ્છકારિ ભગવન્! પસાય કરી પોસહ દંડક ઉચ્ચરાવોજી' એમ કહે. પછી ગુરુમ. પોસહ દંડકનો પાઠ બોલે.

ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાંસંદિંસહ ભગવન્! સામાયિક મુહપત્તિ પડિલેહું? (ગુરુ-પડિલેહેહ) આરાધક 'ઈચ્છં' કહી ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્! સામાયિક સંદિસાહું? (ગુરુ-સંદિસાવેહ) 'ઈચ્છં' કહી ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિં ભગવન્ સામાયિક ઠાઈ? (ગુરુ-ઠાએહ) 'ઈચ્છં' કહી એક નવકાર ગણી "ઈચ્છકારિ ભગવન્! પસાય કરી સામાયિક દંડક ઉચ્ચરાવોજી" એમ કહે. પછી ગુરુ સામાયિક દંડકનો પાઠ બોલે. (આરાધકને સામાયિક દંડક આવડતો હોયતો મનમાં સાથે બોલે-ન આવડે તો છેલ્લે. 'વોસિરામિ' કહે) પછી

ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્! બેસણે સંદિસાહું? (ગુરુ-સંદિસાવેહ,) 'ઈચ્છં' કહી ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિં ભગવન્ બેસણે ઠાઈ? (ગુરુ-ઠાએહ.) 'ઈચ્છં' કહી

ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્! સજ્જાય સંદિસાહું? (ગુરુ-સંદિસાવેહ) 'ઈચ્છં' કહી ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં' સંદિસહ ભગવન્! સજ્જાય કરું?' (ગુરુ-કરેહ) 'ઈચ્છં' એમ કહી ત્રણ નવકાર ગણી

ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિં ભગવન્! બહુવેલ સંદિસાહું? (ગુરુ-સંદિસાવેહ,) 'ઈચ્છં' કહી ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્! બહુવેલ કરથુ? (ગુરુ-કરેહ.) 'ઈચ્છં'

૨ પડિલેહણના આદેશ :- ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્! પડિલેહણ કરું? (ગુરુ-કરેહ) 'ઈચ્છં' કહી મુહપત્તિ પડિલેહે. પછી ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છકારિ ભગવન્! પસાય કરી પડિલેહણ પડિલેહાવોજી.' (ગુરુ-પડિલેહેહ.) 'ઈચ્છં' પછી ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં સંદિં ભગવન્! ઉપધિ મુહપત્તિ પડિલેહું?' (ગુરુ-પડિલેહેહ.) 'ઈચ્છં' કહી મુહપત્તિ પડિલેહી ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં સંદિં ભગવન્! ઉપધિ સંદિસાહું?' (ગુરુ-સંદિસાવેહ.) 'ઈચ્છં' કહી ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં સંદિં ભગવન્! ઉપધિ પડિલેહું?' (ગુરુ-પડિલેહેહ.) 'ઈચ્છં' કહે

ઈતિ પૌષધ પડિલેહણના આદેશ

પ્રવેશદિન
પૌષધ
પડિં
આદેશ

(૫)

ઉપધાન
વિધિ

અથ ક્રિયા વિધિ

પૌષ્ઠ લીધા પછી નાણ સન્મુખ જમાસમણ દેઈ ઈરિયાવહી પડિક્કમી એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ 'ચંદેસુ નિમ્મલયરા' સુધી કરી, પારી; પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો. પછી

જમાસમણ દેઈ 'ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! વસહિ પવેઉં ?' (ગુરુ - પવેહ) 'ઈચ્છં' કહી

જમાસમણ દેઈ કહે 'ભગવન્ સુદ્ધા વસહિ' (ગુરુ - તહત્તિ) પછી

જમા૦ દેઈ 'ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ મુહપત્તિ પડિલેહું ?' (ગુરુ-પડિલેહેહ) 'ઈચ્છં' કહી મુહપત્તિ પડિલેહે પછી

જમા૦ દેઈ કહે 'ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! તુમ્હે અમ્હં [સમ્યક્ત્વ 'સામાયિક આરોવાવણી]' (પ્રથમ ઉપધાન) પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ, (ત્રીજું ઉપધાન) શકસ્તવાધ્યયન, (પાંચમું ઉપધાન) નામસ્તવાધ્યયન ઉદ્દેસાવણી, નંદીકરાવણી, દેવવંદાવણી વાસનિક્ષેપ કરેહ. (ગુરુ - કરેમિ) પછી 'ઈચ્છં' કહી અવગ્રહમાં પ્રવેશ કરી ગુરુ પાસે આવે, ગુરુ ત્રણ નવકાર ગણવાપૂર્વક એકવાર વાસક્ષેપ કરે. પછી અવગ્રહથી બહાર નીકળી

જમા૦ દેઈ ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! તુમ્હે અમ્હં, [સમ્યક્ત્વ સામાયિક આરોવાવણી], (પ્રથમ ઉપધાન) પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ. (ત્રીજું ઉપધાન) શકસ્તવાધ્યયન, (પાંચમું ઉપધાન) નામસ્તવાધ્યયન ઉદ્દેસાવણી, નંદીકરાવણી, વાસનિક્ષેપ કરાવણી, દેવવંદાવો. (ગુરુ - વંદાવેમિ) પછી 'ઈચ્છં' કહી

જમા૦ દેઈ કહે, ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ચૈત્યવંદન કરું ? (ગુરુ - કરેહ) 'ઈચ્છં' કહી ચૈત્યવંદન મુદ્રાએ બેસે પછી ગુરુ નીચે પ્રમાણે ચૈત્યવંદન કરાવે.

૧. સમ્યક્ત્વ ઉચ્ચરાવવાનું હોય તો ચોરસ કોંસનો [ ] આદેશ બોલવો.

પ્રવેશ
ક્રિયા

(૭)

ઉપધાન
વિધિ

थैत्यवंदन

ॐ नमः पार्श्वनाथाय, विश्वचिन्तामणीयते । ह्रीं धरणेन्द्रवैरोट्या-पद्मादेवी युतायते ॥१॥

शान्तिपुष्टिमहापुष्टिधृतिकीर्तिविधायिने । ॐ ह्रीं द्विद्भ्यालवैतालसर्वाधिव्याधिनाशिने ॥२॥

जयाऽजिताऽऽख्या-विजयाऽऽख्याऽपराजितयाऽन्वितः । दिशांपालैर्ग्रहैर्यक्षैर्विद्यादेवीभिरन्वितः ॥३॥

ॐ असिआउसाय नमस्तत्र त्रैलोक्यनाथताम् । चतुःषष्टिसुरेन्द्रास्ते, भासन्तेच्छत्रचामरैः ॥४॥

श्री शंखेश्वरमण्डन ! पार्श्वजिन ! प्रणत-कल्पतरुकल्प ! चूरय दुष्टव्रातं, पूरय मे वाञ्छितं नाथ ! ॥५॥

पछी शंकिंयि० नमुत्थुशं० अरिहंत येठयाशं० अत्रत्य० कही अेक नवकारनो काउस्सग्ग करी, पारी नमोऽर्हत्त्० कही नीये
शशावेल थुठं भशवी.

अर्हस्तनोतु स श्रेयः-श्रियं यद्ध्यानतो नरैः । अष्यैन्द्री सकलाऽत्रैहि, रंहसा सहसौच्यत ॥१॥

पछी लोगस्स० सव्वलोअेरिहंत० अत्रत्य० कही अेक नवकारनो काउस्सग्ग करी, पारी नीयेनी बीज थुठं भशवी.

ओमिति मन्ता यच्छसनस्य नन्ता सदायदंहींश्च । आश्रीयते श्रिया ते, भवतो भवतो जिनाः पान्तु ॥२॥

पछी पुङ्गपरवरदी० सुअस्स भगवओ० वंदशवत्तियाअे० अत्रत्य० कही अेक नवकारनो काउस्सग्ग करी, पारी नीयेनी त्रीज
थुठं भशवी.

नवतत्वयुता त्रिपदीश्रिता रूचिज्ञानपुण्यशक्तिमता । वरधर्मकीर्तिविद्याऽऽनन्दाऽऽस्याज्जैनगीर्जीयात् ॥३॥

(प्रवेश)
नंटीना
देववंदन

(८)

પછી સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં કહી શ્રીશાંતિનાથ આરાધનાર્થ કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં વંદણં અત્તથ્થં કહી એક લોગસ્સ (સાગરવરગંભીરા સુધી)નો કાઉસ્સગ્ગ કરી, પારી નમોડુર્હત્ત્વં કહી નીચેની ચોથી થુઈ ભણવી.

શ્રીશાન્તિઃ શ્રુતશાન્તિઃ પ્રશાન્તિકોડુસાવશાન્તિમુપશાન્તિમ્ । નયતુ સદા યસ્ય પદાઃ સુશાન્તિદાઃ સન્તુસન્તિ જને ॥૪॥

પછી શ્રી દ્વાદશાંગી આરાધનાર્થ કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં વંદણં અત્તથ્થં એક નવકારનો કાઉં કરી, પારી નમોડુર્હત્ત્વં કહી પાંચમી થુઈ કહેવી

સકલાર્થસિદ્ધિસાધનબીજોપાઙ્ગા સદા સ્ફરદુપાઙ્ગા । ભવતાદનુપહતમહાતમોડુપહા દ્વાદશાઙ્ગી વઃ ॥૫॥

શ્રી શ્રુતદેવતા-આરાધનાર્થ કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં અત્તથ્થં એક નવકારનો કાઉં નમોડુર્હત્ત્વં કહી નીચેની છઠી થુઈ કહેવી.

વદવદતિ ન વાગવાદિનિ ! ભગવતિ ! કઃ ? શ્રુતસરસ્વતિ । ગમેચ્છુઃ । રઙ્ગત્તરઙ્ગમતિવરતરણિસ્તુભ્યં નમ ઇતીહ ॥૬॥

શ્રીશાસનદેવતા આરાધનાર્થ કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં અત્તથ્થં એક નવકારનો કાઉં કરી, પારી નમોડુર્હત્ત્વં કહી નીચેની સાતમી થુઈ ભણવી.

ઉપસર્ગવલયવિલયનનિરતા જિનશાસનાવનૈકરતાઃ । દ્રુતમિહ સમીહિતકૃતે સ્યુઃ શાસનાદેવતા ભવતામ્ ॥૭॥

સમસ્ત વેયાવચ્ચગરાણં કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં અત્તથ્થં એક નવકારનો કાઉં કરી, પારી નમોડુર્હત્ત્વં કહી નીચેની આઠમી થુઈ ભણવી.

સઙ્ગેરુત્ર યે ગુરુગુણૌઘનિધે સુવૈયાવૃત્યાદિકૃત્યકરણૈકનિબદ્ધકક્ષાઃ ।

તે શાન્તયે સહ ભવન્તુ સુરાઃ સુરીભિઃ સદ્દૃષ્ટયો નિખિલવિઘ્નવિઘાતદક્ષાઃ ॥૮॥

ત્યાર પછી એક નવકાર પ્રગટ બોલી બેસીને નમુત્યુણં જાવંતિં ખમાં જાવંતં નમોડુર્હત્ત્વં પછી પંચપરમેષ્ઠી સ્તવ કહેવું

(પ્રવેશ)
નંદીના
દેવવંદન

ઉપધાન
વિધિ

(૯)

ઓમિતિ નમો ભગવઓ, અરિહન્તસિદ્ધાઽઽચરિયંઽવજ્ઞાય । વરસલ્લસાહુમુણિસંઘધમ્મતિથ્થપવયણસ્સ ॥૧॥
 સપ્પણવ નમો તહ ભગવઈ, સુયદેવયાઇ સુહયાણ । સિવસંતિ દેવયાણં, સિવપવયણદેવયાણં ચ ॥૨॥
 ઇન્દાંગણિજમનેરઈયંવરુણવાઝંકુબેરઈસાણા । બમ્મ્મોનાગુત્તિ દસણ્હમવિ ચ સુદિસાણ પાલાણં ॥૩॥
 સોમંયમંવરુણવેસમણવાસવાણં તહેવ પંચણ્હં । તહ લોગપાલયાણં, સૂરાઈગહાણ ચ નવણ્હં ॥૪॥
 સાહંતસ્સ સમલ્લખં, મજ્ઞમિણં ચેવ ધમ્મણુઢ્ઢાણં । સિલ્લિમવિઘં ગચ્છઽ, જિણાઈનવકારઓ ધણિયં ॥૫॥

ત્યાર પછી જયવીયરાય સંપૂર્ણ કહેવા.

॥ ઈતિદેવવંદન વિધિઃ ॥

પછી નાણને પડદો કરાવી સ્થાપનાચાર્યજી સામે બે વાંદણા દેઈ પડદો લેવરાવીને ઉભા થઈ

ખમાસમણ દઈ ‘ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! તુમ્હે અમ્હં [સમ્યક્ત્વ સામાયિક આરોવાવણી] (પ્રથમ ઉપધાન) શ્રી પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ, (ત્રીજું ઉપધાન) શકસ્તવાધ્યયન, (પાંચમું ઉપધાન) નામસ્તવાધ્યયન, ઉદ્દેસાવણી, નંદીકરાવણી, વાસનિક્ષેપ કરાવણી, દેવવંદાવણી, નંદીસૂત્ર સંભલાવણી કાઉસ્સગ્ગ કરાવો ? (ગુરુ - ‘કરેહ’) ‘ઈચ્છં’ કહી

ખમાં દઈ કહે ‘ઈચ્છાકારેણ ભગવન્ ! તુમ્હે અમ્હં [સમ્યક્ત્વ સામાયિક આરોવાવણી] (પ્રથમ ઉપધાન) પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ, (ત્રીજું ઉપધાન) શકસ્તવાધ્યયન, (પાંચમું ઉપધાન) નામસ્તવાધ્યયન, ઉદ્દેસાવણી, નંદીકરાવણી, વાસનિક્ષેપ કરાવણી, દેવવંદાવણી, નંદીસૂત્ર સંભલાવણી, કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં અત્તત્થં કહી એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ ‘સાગરવરગંભીરા’ પર્યંત કરી પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહે.

ખમાં દઈ (બધા આરાધકોને સાથે બોલાવે) “ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! પસાય કરી શ્રી નંદીસૂત્ર સંભલાવોજી” (ગુરુ -

(પ્રવેશ)
 નંદીસૂત્ર
 વિધાન

(૧૦)

ઉપધાન
 વિધિ

‘સાંભળો’) ‘ઈચ્છં’ (ત્યારબાદ આરાધકો બે હાથ જોડી ચાર આંગળી નીચે રહે અને ચાર આંગળી ઉપર રહે તેમ મુહપત્તિ તથા એ ચાર આંગળી ઉપર ચરવળો અને એના ઉપર બે અંગૂઠા રાખીને નતમસ્તકે ઉભા રહે)

(ગુરુ પણ ખમાસમણ દેઈ કહે ‘ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! શ્રી નંદીસૂત્ર કઢાવણી કાઉસ્સગ્ગ કરું ? ‘ઈચ્છં’ નંદીસૂત્ર કઢાવણી કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં અન્નત્થં કહી એક લોગસ્સનો (સાગરવરગંભીરાં સુધી) કાઉસ્સગ્ગ કરી, પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહે પછી ગુરુ ખમાસમણ દેઈ કહે ‘ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! શ્રી નંદીસૂત્ર કહું ?’ (‘ઈચ્છં’ કહી)

ત્રણ નવકાર રૂપ નંદીસૂત્ર સંભળાવે. પછી ગુરુ વાસક્ષેપ કરતાં “[સમ્યક્ત્વ સામાયિક આરોવાવણી] (પ્રથમ ઉપધાન) પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ (ત્રીજું ઉપધાન) શકસ્તવાધ્યયન (પાંચમું ઉપધાન) નામસ્તવાધ્યયન ઉદ્દેશાવણી નંદિ પવત્તેઈ ‘નિત્યારપારગા હોહ’ કહે. (ઉપધાન વાહક ‘તહત્તિ’ બોલે)

(નંદી પૂર્ણ થયા) પછી [ખમાં દેઈ ઉપધાનવાહકો બે હાથજોડી ‘ઈચ્છકારિ ભગવન્ પસાય કરી સમ્યક્ત્વ દંડક ઉચ્ચરાવોજી’ કહે. પછી ‘સમ્યક્ત્વ દંડક ઉચ્ચરાવવો. (ઉપધાન વાહક ‘તહત્તિ’ બોલે)]

અહીં સમ્યક્ત્વ ઉચ્ચરાવવામાં આવે છે. કોઈ પણ વ્રત, નિયમ, પચ્ચક્ખાણ, દેશવિરતિ કે સર્વવિરતિ સમ્યક્ત્વપૂર્વક જ હોય તો તે ફલિત બની શકે. માટે જ સમ્યક્ત્વને ધર્મનું મૂળ કહેવાય છે, મોક્ષનું બીજ કહેવાય છે, સમ્યક્ત્વની પ્રાપ્તિથી જ ધર્મની પ્રાપ્તિનો પ્રારંભ થાય છે. તીર્થંકર પરમાત્માના ભવોની ગણતરી પણ સમ્યક્ત્વની પ્રાપ્તિથી જ થાય છે. અનાદિ કાળથી મિત્થ્યાત્વ ભાવો આપણા આત્માને સંસારમાં જકડી રાખે છે. દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાળ અને ભાવથી મિત્થ્યાત્વ ભાવોનો ત્યાગ કરી સમ્યક્ત્વ ગ્રહણ કરવાનું છે. ભાવથી સંકલ્પ કરવાનો છે કે ૧૮ દોષરહિત વીતરાગ એવા અરિહંત પરમાત્મા જ સુદેવ છે. પંચ મહાવ્રતધારી, ૧૮ હજાર શીલાંગધારી, મોક્ષમાર્ગસાધક સાધુ જ સુગુરુ છે અને મોહનીયાદિ ઘાતિ-અઘાતિ કર્મોને ક્ષય કરવામાં સાધનરૂપ એવો કેવલી પ્રરૂપિત ધર્મ એ સુધર્મ

(પ્રવેશ)
નંદીસૂત્ર
વિધાન

(૧૧)

ઉપધાન
વિધિ

છે. આવા સુદેવ-સગુરુ-સુધર્મને જ દેવ-ગુરુ-ધર્મ તરીકે અંતરના ભાવ-નિશ્ચયપૂર્વક સ્વીકર કરું છે. મિથ્યાત્વનો ત્યાગ કરું છે. મિથ્યાત્વી દેવો - ગુરુઓ-ધર્મો-પર્વોને માનું નહીં, સેવું નહીં.

એવી પ્રતિજ્ઞા અહીં કરવામાં આવે છે. બે હાથ જોડી, મસ્તક નમાવો.... દસ્તાવેજ લખાયા પછી સહી કરવી પડે તો જ તેની કિંમત ગણાય. તે રીતે સમ્યક્ત્વ આલાવો ઉચ્ચરાવ્યા પછી સહી કરવા રૂપે 'અરિહંતો મહદેવો' ગાથા ત્રણવાર બોલાવાય તેમ સહુએ સાથે બોલવી. ત્રણેવાર ગાથાના અંતે દરેકે 'તહત્તિ' બોલવું.

¹અહત્રં મંતે તુમ્હાણં સમીવે, મિચ્છતાઓ પડિક્કમામિ સમ્મતં ઉવસંપજ્જામિ, તં જહા દવ્વઓ ચિત્તઓ કાલઓ, ભાવઓ તત્થ દવ્વઓ ણં મિચ્છત્તકારણાં પચ્ચક્કામિ સમ્મત્તકારણાં ઉવસંપજ્જામિ, નો મે કપ્પઇ અજ્જપ્પભિઇ અન્નઉત્થિએ વા અન્નઉત્થિઅદેવયાણિ વા, અન્નઉત્થિઅપરિગ્ગહિઆણિ વા અરિહંતચેઇઆણિ, વંદિત્તએ વા, નમંસિત્તએ વા, પુલ્લિ અણાલવિત્તએ, આલવિત્તએ વા, સંલવિત્તએ વા, તેસિં અસણં વા, પાણં વા ચ્ચાઇમં વા, સાઇમં વા દાડં વા, અણુપ્પદાડં વા, ચિત્તઓ ણં, ઇત્થં વા અન્નત્થં વા; કાલઓ ણં જાવજ્જીવાએ, ભાવઓ ણં જાવ ગહેણં ન ગહિજ્જામિ, જાવ છલ્લેણં ન છલ્લિજ્જામિ જાવ સંત્રિવાણં નાભિભવિજ્જામિ, જાવ અન્નેણ વા કેણં વિ રોગયંકાઇણા કારણેણં એસ પરિણામો ન પરિવડ્ડે તાવ મે એયં સમ્મં દંસણં નન્નત્થ રયાભિઓગેણં, ગણાભિઓગેણં, બલાઓગેણં, દેવાભિઓગેણં, ગુરુનિગ્ગહેણં, વિક્કંતારેણં, વોસિરામિ.

અરિહંતો મહદેવો, જાવજ્જીવં સુસાહૂણો ગુરુણો । જિણપત્રતં તત્તં, ઇઅ સમ્મત્તં મએ ગહિયં ॥

નિત્થારગપારગા હોહ, (શિષ્ય-તહત્તિ.)

છેવટે 'અરિહંતો' એ ગાથા ત્રણ વાર ઉચ્ચરાવીએ

સમ્યક્ત્વ
દંડક

(૧૨)

ઉપધાન
વિધિ

(૧) પછી ખમા૦ દેઈ “ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! તુમ્હે અમ્હં [સમ્યક્ત્વ સામાયિક આરોવાવણી] (પ્રથમ ઉપધાન) પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ, (ત્રીજું ઉપધાન) શકસ્તવાધ્યયન, (પાંચમું ઉપધાન) નામસ્તવાધ્યયન ઉદ્દિસહ ?” (ગુરુ - “ઉદ્દેસામિ”) “ઈચ્છં” કહી

(૨) ખમા૦ દેઈ કહે, “સંદિસહ કિં ભણામિ” ? (ગુરુ - “વંદિત્તા પવેહ”), “ઈચ્છં”

(૩) ખમા૦ દેઈ કહે, “ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! તુમ્હે અમ્હં (પ્રથમ ઉપધાન) પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ, (ત્રીજું ઉપધાન) શકસ્તવાધ્યયન, (પાંચમું ઉપધાન) નામસ્તવાધ્યયન ઉદ્દિહં ઈચ્છામો અણુસદ્દિ, ?” (ગુરુ - “ઉદ્દિહં ઉદ્દિહં ખમાસમણાણં હત્થેણં સુત્તેણં અત્થેણં, તદ્દુભએણં, જોગં કરિજ્જાહિ નિત્થારપારગાહોહ,”) ઉપધાન વહન કરનાર ‘તહત્તિ’ કહે

(૪) ખમા૦ દેઈ કહે “તુમ્હાણં પવેઈયં સંદિસહ સાહૂણં પવેએમિ ? (ગુરુ - “પવેહ”) “ઈચ્છં” કહી

(૫) ખમા૦ નંદીની ચારે બાજુ એકેક નવકાર ગણવાપૂર્વક ત્રણ પ્રદક્ષિણા આપે. (પ્રદક્ષિણા કર્યા પહેલા સંઘમાં ગુરુદેવ દ્વારા અભિમંત્રિત યોખા વહેંચવા.) આ વખતે ગુરુ તથા સકલ સંઘ સર્વે ઉપધાન વાહકોને વાસક્ષેપવાળા અક્ષતથી વધાવે. પછી

(૬) ખમા૦ દેઈ કહે “તુમ્હાણં પવેઈઅં, સંદિસહ કાઉસ્સગ્ગં કરેમિ ?” (ગુરુ - ‘કરો’..) આરાધક “ઈચ્છં” કહી

(૭) ખમા૦ દેઈ કહે ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! તુમ્હે અમ્હં [સમ્યક્ત્વ સામાયિક આરોવાવણી], (પ્રથમ ઉપધાન) પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ, (ત્રીજું ઉપધાન) શકસ્તવાધ્યયન, (પાંચમું ઉપધાન) નામસ્તવાધ્યયન ઉદ્દેસાવણી કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં કહી અત્તત્થં કહી એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ સાગરવરગંભીરા સુધી કરી; પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો.

પછી તિવિહેણાપૂર્વક ખમા૦ દેઈ ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! બેસણે સંદિસાહું ? (ગુરુ-સંદિસાવેહ) “ઈચ્છં”. કહી ખમા૦ દેઈ ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! બેસણે ઠાઉં ? (ગુરુ-ઠાએહ) “ઈચ્છં”. કહી ખમા૦ દેઈ ‘અવિધિ આશાતના મિચ્છામિ દુક્કડમ્.’ ॥ ઈતિ ઉપધાન પ્રવેશ વિધિ સંપૂર્ણ ॥ ત્યાર પછી પવેયણું કરાવવું, તે આ પ્રમાણે -

ઉપધાન
વિધિ

(પ્રવેશ)
ઉદ્દેશાના
૭ ખમા૦

(૧૩)

અથ પવેયણા વિધિ

ઈરિયાવહી કરી ખમાં દેઈ ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! પવેણા મુહપત્તિ પડિલેહું? (ગુરુ-‘પડિલેહેહ’.) ‘ઈચ્છં’ કહી મુહપત્તિ પડિલેહે. પછી (નાણને પડદો કરાવી) બે વાંદણા દેવા પછી (પડદો લેવરાવી)

ખમાં દેઈ ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! પવેણા પવેઉં? (ગુરુ-‘પવેહ’.) ‘ઈચ્છં’ કહી

ખમાં દેઈ ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! તુમ્હે અમ્હં [સમ્યક્ત્વ સામાયિક આરોવાવણી] (પ્રથમ ઉપધાન) પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ, (ત્રીજું ઉપધાન) શકસ્તવાધ્યયન, (પાંચમું ઉપધાન) નામસ્તવાધ્યયન, ઉદ્દેસાવણી, નંદીકરાવણી, વાસનિક્ષેપકરાવણી, દેવવંદાવણી, કાઉસ્સગ્ગ કરાવણી, નંદીસૂત્ર સંભલાવણી, નંદીસૂત્ર કઢાવણી, પૂર્વચરણપદ પેસરાવણી પાલી તપ કરશું?, (ગુરુ-‘કરજો’). ‘ઈચ્છં’ કહી

ખમાં દેઈ (બધા સાથે બોલે) ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! પસાય કરી પચ્ચક્ખાણનો આદેશ દેશોજી (ગુરુ^૧ ઉપવાસનું પચ્ચક્ખાણ કરાવે) પચ્ચક્ખાણ કર્યા પછી (નાણને પડદો કરાવી) બે વાંદણાં દેવા. પછી (પડદો લેવરાવી)

ખમાંદેઈ ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! બેસણે સંદિસાહું? (ગુરુ - સંદિસાવેહ) ‘ઈચ્છં’ કહી ખમાં દેઈ ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! બેસણે ઠાઉં (ગુરુ - ‘ઠાએહ’) ‘ઈચ્છં’ ત્યારપછી

ખમાંદેઈ “અવિધિ આશાતના મિચ્છા મિ દુક્કડમ્” કહી

ખમાંદેઈ ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! સજ્જાય કરું ? (ગુરુ-કરેહ.) પછી ‘ઈચ્છં’ કહી નવકાર ગણી મન્હજિણાણંની સજ્જાય કહેવી.

૧. સૂરે ઉગ્ગએ અબ્બત્તઠ્ઠં પચ્ચક્ખાઈ તિવિહંપિ આહારં, અસણં, ખાઈમં, સાઈમં, અત્તથણાભોગેણં, સહસાગારેણં, પારિક્કાવણિયાગારેણં, મહત્તરાગારેણં, સવ્વસમાહિવત્તિયાગારેણં; પાણહાર પોરિસિ, સાઢપોરિસિ, સૂરે ઉગ્ગએ, પુરિમહ, અવહ, મુટ્ઠિસહિઅં પચ્ચક્ખાઈ; અત્તથણાભોગેણં, સહસાગારેણં, પચ્ચત્તકાલેણં, દિસામોલેણં, સાહુવયણેણં, મહત્તરાગારેણં, સવ્વસમાહિવત્તિયાગારેણં, પાણસ્સ લેવેણ વા, અલેવેણ વા, અચ્છેણ વા, બહુલેવેણ વા, સસિત્થેણ વા, અસિત્થેણ વા વોસિરઈ.

ઉપધાન
વિધિ

(પ્રવેશ)
પવેણા
વિધિ

(૧૪)

મન્દજિણાણંની સજ્ઞાય

મન્દ જિણાણં આણં, મિચ્છં પરિહરહ ધરહ સમ્મતં । ઇવ્વિહ આવસ્સયંમિ, ઉજ્જુત્તો, હોઈ પઈ દિવસં ॥૧॥
પવ્વેસુ પોસહવયં, દાણં સીલં તવો અ ભાવો અ । સજ્ઞાય નમુક્કારો, પરોવયારો અ જયણા અ ॥૨॥
જિણપૂઆ જિણથુણાણં, ગુરુથુઅ સાહમ્મિઆણ વચ્છલ્લં । વવહારસ્સ ય સુદ્ધિ, રહજત્તા તિત્થજત્તા ય ॥૩॥
ઉવસમ વિવેગ સંવર, ભાસાસમિઈ ઇજ્જવકરુણા ય । ધમ્મિઅજણસંસગ્ગો, કરણદમ્મો ચરણપરિણામો ॥૪॥
સંઘોવરિ બહુમાણો, પુત્થયલિહણં પભાવણા તિત્થે । સદ્દાણ કિચ્ચમેયં, નિચ્ચં સુગુરુવએસેણં ॥૫॥

॥ ઈતિ નંદિનું પવેયણું ॥

પવેયણું કર્યા પછી રાઈ મુહપત્તિ નીચે જણાવેલ વિધિએ પડિલેલાવવી ।

રાઈમુહપત્તિની વિધિ

ખમા૦ દેઈ ઈરિયાવહી કરી એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ કરી પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહી

ખમા૦ દેઈ કહે ‘ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ રાઈમુહપત્તિ પડિલેહું ?’ (ગુરુ - ‘પડિહેહ’) ‘ઈચ્છં’ કહી મુહપત્તિ પડિલેહી બે વાંદણાં દેવાં, પછી શિષ્ય કહે-ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ રાઈયં આલોઉં ? (ગુરુ - આલોએહ) ‘ઈચ્છં આલોએમિ જો મે રાઈઓ અઈયારો’ ઈત્યાદિ સંપૂર્ણ પાઠ કહેવો. પછી ‘સવ્વસ્સવિ રાઈ૦’ તથા ઈચ્છકાર સુહરાઈ૦નો પાઠ કહી જો ગુરુ પદસ્થ હોય તો શિષ્યે બે વાંદણાં દેઈ. (પદસ્થ ન હોય તો વાંદણાં દીધા વગર તરત ખમા૦ દેઈ) અબ્બુદ્ધિઓ ખામી બે વાંદણાં દેઈ ખમા૦ દેઈ અવિધિ આશાતના મિચ્છા મિ દુક્કડં કહેવું.

પછી બધા આરાધકોએ(શ્રાવક-શ્રાવિકાઓએ સાથે) સામૂહિક ગુરુવંદન કરી ગુરુમ૦ને શાતા પૂછવી.

પછી શિષ્ય કહે ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! પસાય કરી હિતશિક્ષા પ્રસાદ કરશોજી. ગુરુ નીચે પ્રમાણે હિતશિક્ષા આપે.

ઉપધાન
વિધિ

(પ્રવેશ)
રાઈ-
મુહપત્તિ
વિધિ

(૧૫)

નાણં પયાસગં સોહઓ, તવો સંજમો અ ગુત્તિધરો । તિણ્હંપિ સમાઓગે, મુકુખો જિણસાસણે ભણિઓ ॥
 ॥ ઈતિ પ્રથમ દિવસ પવેયણા વિધિ ॥

: ઉપધાન તપ દ્વારા થતી આરાધના :

- ❧ ઉપધાન તપમાં એક લાખ પંદર હજાર વીસ નવકારનો જાપ થાય છે.
- ❧ ઉપધાન તપમાં લગભગ આઠ હજાર લોગસ્સનો કાર્યોત્સર્ગ થાય છે.
- ❧ ઉપધાન તપમાં લગભગ નવ હજાર ખમાસમણા દેવાય છે.
- ❧ ઉપધાન તપમાં લગભગ પંદરસો નમુત્યુણં-શકસ્તવનો પાઠ થાય છે.
- ❧ ત્રણસો છોત્તેર પ્રહરના પૌષધની આરાધના ઉપધાનમાં થાય છે.
- ❧ સુડતાળીસ અહોરાત્રી પૌષધનો લાભ ઉપધાન કરવાવાળાને મળે છે.
- ❧ ઉપધાન તપમાં ૧૦૩૯થી વધુ ઈરિયાવહિયાની ક્રિયા દ્વારા પાપશુદ્ધિ

આરાધક શ્રાવક-શ્રાવિકાઓ આ ઉપધાન તપ ભાવોલ્લાસપૂર્વક કરે તો તેમને સમ્યગ્જ્ઞાન, સમ્યગ્ દર્શન, સમ્યગ્ ચારિત્ર તેમજ સમ્યગ્ તપની અખંડ આરાધના કરવાનો અતિ ઉત્તમ લાભ સહજતાથી પ્રાપ્ત થાય છે.

- ❧ ઉપધાન તપમાં ૧૮૯ દેવદંડન દ્વારા દર્શનશુદ્ધિ
- ❧ લગભગ પયાસ દિવસ સમસ્ત સાવધ વ્યાપાર ત્યાગનો લાભ મળે છે.
- ❧ ઉપધાનમાં એકવીસ ઉપવાસ, સોળ નિવિ, દસ આયંબિલનો લાભ મળે છે.
- ❧ સુડતાળીસ દિવસ સુધી નિર્મળ બ્રહ્મચર્યનું પાલન કરવાનો લાભ મળે છે.
- ❧ ઉપધાન તપમાં ચૌદસો દસ સામાયિક થાય છે.
- ❧ નમસ્કાર મંત્રાદિના સ્વાધ્યાયની સાથે સમયે-સમયે બીજા સૂત્રોનો સ્વાધ્યાય થાય છે.
- ❧ પ્રતિદિન ઉપધાન તપમાં જિનવાણી સાંભળવાનો સુઅવસર પ્રાપ્ત થાય છે.
- ❧ ૪૭ દિવસ સુધી સળંગ ૨૪ એ કલાક ગુરુનિશ્રા

ઉપધાન
તપ દ્વારા
થતી
આરાધના

(૧૬)

ઉપધાન
વિધિ

પ્રથમ દિવસના સૂચનો

- (૧) ૧૦૦ લોગસ્સનો કાઉસસગ્ગ, ૧૦૦ ખમાસમણા, ઋષિમંડળ સ્તોત્ર શ્રવણ સમયની અનુકૂળતા મુજબ ગોઠવવું.
- (૨) દેરાસરમાં ચૈત્યવંદન અને દેવવંદન કરવા ત્યારપછી જ બપોરના દેવવંદન કરી પર્યક્ષાણ પુરિમુદ્ધ પારી શકાય.
- (૩) બપોરે વ્યાખ્યાનમાં ઉપધાનવાહકોને વિધિની સમજ તથા યોગ્ય સૂચનાઓ આપવી જેથી અવ્યવસ્થા ઉભી ન થાય.
- (૪) માળવાળા આરાધકોએ શ્રી નવકારની ૨૦ બાંધી માળા તથા પાંત્રીસા અઠાવીસાવાળાએ 'લોગસ્સ'ની ૩ માળા પ્રતિદિન(પ્રવેશના દિવસથી જ) ગણવાની છે.

ઈરિયાવહિયા બાદ બોલવાનું સૂત્ર

ગમણામમણે.

ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ગમણાગમણે આલોઉં ?

'ઈચ્છં',

ઈયાસમિતિ, ભાષાસમિતિ, એષણાસમિતિ, આદાનભંડમત્તનિક્ષ્ણેવણાસમિતિ, પારિષ્ઠાપનિકાસમિતિ મનોગુપ્તિ વચનગુપ્તિ કાયગુપ્તિ એ પાંચ સમિતિ ત્રણ ગુપ્તિ અષ્ટ પ્રવચનમાતા શ્રાવક તણે ધર્મે સામાયિક પોષહ લીધે રૂડી પેરે પાળ્યા નહિ, જે કાંઈ ખંડણા વિરાધના હુઈ હોય તે સવિહું મન વચન કાયાએ કરી મિચ્છા મિ દુક્કડમ્.

- પ્રથમ દિન સૂચનો
- ગમણા ગમણે

અથ દ્વિતીય ઉપધાન પ્રવેશ વિધિ

પ્રથમ ઉપધાન(અઢારીયા)ની માફક બીજા (અઢારીયા) ઉપધાનના પ્રવેશની ક્રિયા જાણવી, પણ ઉપધાનનું નામ ફેરવવું. તેમાં બીજા (અઢારીયા) ઉપધાનમાં પ્રતિક્રમણ શ્રુતસ્કંધ ઉદ્દેસાવણી દેવવંદાવો, એટલું વિશેષ બોલવું.

નંદીની ક્રિયા પહેલાની માફક જ કરવાની છે. પહેલા અને બીજા ઉપધાનમાં નંદી જોઈએ. આગળના ચાર ઉપધાનમાં સંક્ષેપ સ્થાપનાચાર્ય સમીપે ચૈત્યવંદન વિગેરે કરાવીને પ્રવેશ કરાવી શકાય છે. એટલે નંદી મંડાવવાની કાંઈ આવશ્યકતા નથી, ૪ ઉપધાનમાં સ્થાપનાચાર્યથી પ્રવેશ કરાવી શકાય છે. પરંતુ અત્યારે તો નંદી મંડાવવાની પ્રવૃત્તિ છે એટલે ત્રીજા, ચોથા, પાંચમા અને છઠ્ઠા ઉપધાનના પ્રવેશમાં પણ પહેલા ઉપધાનના પ્રવેશમાં કરાવાતી નંદી વિગેરે સર્વે ક્રિયા કરાવવી, ફક્ત ઉપધાનના નામમાં ફેરફાર કરવો.

ઉપધાન સિવાય સૂત્રોનું અધ્યયન કરે તો, તે 'કર્ણ હેટક'(કર્ણચોર) કહેવાય છે. અને પછી પણ છતી શક્તિએ અશ્રદ્ધાએ ઉપધાન ન કરે તો... ભવાંતરમાં દુર્લભ બોધિ(અનંત સંસારી) બની મતિ-ભ્રમ વડે દુખી થાય અને જિનશાસન પ્રાપ્ત ન થાય.

શ્રી મહાનિશીથ સૂત્ર-ઉપધાન પ્રકરણ

કોઈ પણ રીતે સૂત્રનું અધ્યયન થઈ ગયા પછી પણ ઉપધાન કરે તો, ભવાંતરે જૈન ધર્મની પ્રાપ્તિ સુલભ થાય છે. માટે સૂત્ર-અધ્યયન થયા પછી પણ ઉપધાન કરવા જોઈએ.

શ્રી મહાનિશીથ સૂત્ર

દ્વિતીય
ઉપધાન
પ્રવેશ
વિધિ

(૧૮)

ઉપધાન
વિધિ

ત્રીજા, ચોથા, પાંચમા અને છઠ્ઠા ઉપધાનમાં સંક્ષેપથી સ્થાપનાચાર્ય સમીપે ચૈત્યવંદન વિગેરે કરાવી પ્રવેશ કરાવવો પડે તો તેની સંક્ષેપ વિધિ.

પ્રથમ નાણને(સ્થાપનાચાર્યને) ત્રણ પ્રદક્ષિણા દઈ ઈરિયાવહી કરી. પૌષ્ઠ ગ્રહણ કરી, પડિલેહણના બધા આદેશ માંગવા. પછી ખમાં દેઈ કહે, ઈચ્છાં સંદિં ભગવન્ ! વસતિ પવેઈ ? (ગુરુ - પવેહ) 'ઈચ્છં' કહી ખમાં દેઈ કહે ભગવન્ સુદ્રાવસદિ, (ગુરુ - તહત્તિ.) ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! મુહપત્તિ પડિલેહું ? (ગુરુ - પડિલેહેહ.) 'ઈચ્છં' કહી મુહપત્તિ પડિલેહી ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! તુમ્હે અમ્હં (ત્રીજું ઉપધાન) શકસ્તવાધ્યયન (જે ઉપધાન હોય તેના નામ બોલવા) ઉદ્દેસાવણી, નંદીકરાવણી દેવવંદાવણી વાસનિક્ષેપ કરાવણી દેવ વંદાવો, (ગુરુ - વંદાવેમિ)

ખમાંદેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિં ભગવન્ ! ચૈત્યવંદન કરું ? (ગુરુ - કરેહ) 'ઈચ્છં' કહી ચૈત્યવંદન મુદ્રાએ નીચે બેસે. પછી ગુરુમ. "ૐ નમઃ પાર્શ્વનાથાય" નું ચૈત્યવંદન જયવીરરાય પર્યંત કરાવે. (નંદિની આઠ થોય કહેવી નહીં)

પછી બે વાંદણા દેઈ કહે ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! તુમ્હે અમ્હં (ત્રીજું ઉપધાન) શકસ્તવાધ્યયન(જે ઉપધાન હોય તેનું નામ બોલવું) ઉદ્દેસાવણી નંદીકરાવણી વાસનિક્ષેપ કરાવણી દેવવંદાવણી નંદીસૂત્ર કઢાવણી નંદીસૂત્ર સંભળાવણી કાઉસ્સગ્ગ કરાવો ! (ગુરુ - કરેહ) 'ઈચ્છં' કહી

ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! તુમ્હે અમ્હં (ત્રીજું ઉપધાન) શકસ્તવાધ્યયન ઉદ્દેસાવણી નંદીકરાવણી વાસનિક્ષેપ કરાવણી દેવવંદાવણી નંદીસૂત્ર કઢાવણી નંદીસૂત્ર સંભળાવણી કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં અત્રત્થં કહી એક લોગસ્સનો કાઉં (સાગરવરગંભીરા સુધી) કરી પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો.

પછી ખમા દેઈ કહે 'ઈચ્છકારિ ભગં ! પસાયકરી શ્રીનંદીસૂત્ર સંભળાવોજી' (ગુરુ - સાંભળો) 'ઈચ્છં'

પછી (ગુરુ - ખમાં દેઈ ઈચ્છાકારેણ સંદિંભગંશ્રી નંદીસૂત્ર કહું ? 'ઈચ્છં') ત્રણ નવકાર રૂપ નંદીસૂત્ર સંભળાવે. પછી ગુરુ વાસક્ષેપ નાંખતાં. "...અધ્યયન ઉદ્દેસાવણી નંદિ પવત્તેઈ નિત્યારપારગાહોહ" કહે. પ્રવેશક 'ઈચ્છામો અણુસદ્ધિં' કહે

પછી, સાત ખમાસમણં (મધ્યે - ૪ નવકારપૂર્વક પ્રદક્ષિણા - વાસક્ષેપ કરવો) કાઉસ્સગ્ગ બાદ વાંદણાં 'બેસણે સંદિસાહું'ના બે આદેશ દઈ ખમાં દેઈ "અવિધિ આશાતના મિચ્છા મિ દુક્કડમ્" કહે

સંક્ષેપથી
સ્થાપના
સમીપે
પ્રવેશ

(૧૯)

ઉપધાન
વિધિ

• ઉપધાનના આરાધકો એ દરરોજ સવારે કરવાની ક્રિયા(સૂચનો) •

સવારના પ્રતિક્રમણમાં કલ્લાણકંદની ચાર થોય કહ્યા પછી નમુત્યુણં કહી ઈરિયાવહીયા પરિક્કમી
 ૧ પૌષઠ લેવો પછી બહુવેલના બે આદેશો માંગી ભગવાનહં વિગેરે ૪ ખમાસમણ દઈ શ્રી સીમંધર સ્વામી તથા શ્રી
 સિદ્ધાયલનું ચૈત્યવંદન કરવું...

પછી પુનઃ ઈરિયાવહીયા કરી ૨ પરિલેહણના આદેશ માંગી પાંચ વાના પરિલેહણ કરવા.

ભગવાન પરિલેહણ થયા પછી બાકીના પરિલેહણના આદેશ માંગી બધી ઉપધિનું પરિલેહણ કરવું.

પછી એક કે બે વ્યક્તિએ ઈરિયાવહીયા કરી દંડાસણનું પરિલેહણ કરી કાજો લેવો - કાજો ઉદ્ધરી (જોઈ) પરઠવવો પછી
 ઈરિયાવહી કરવી. ગમણાગમણે બોલવું.

પછી બધા આરાધકો ઈરિયાવહી પરિક્કમી ઈચ્છાં સંદિં ભગાં ચૈત્યવંદન કરું ? નો આદેશ માંગી ૩ દેવવંદન (આઠ
 થોય = બે થોયજોડાના) કરે

પછી વસતિ જોવા જાય.... (સજ્ઞાય બાકી રાખે) આવી ગુરુમંને “ભગવન્ સુદ્ધાવસહિ” કહેવું પછી પવેણાની ક્રિયા કરવી.

ઉપધાન આરાધકોને હંમેશા સવારે(પ્રતિક્રમણ સમયે) કરાવવાની ક્રિયા

સવારના પ્રતિક્રમણમાં કલ્લાણકંદની ચાર થોયો કહ્યા પછી નમુત્યુણં કહી આરાધકે ખમાં દેઈ ઈરિયાવહી પરિક્કમી
 એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ (ચંદેસુ નિમ્મલયરા સુધી) કરી પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો. પછી

ખમાં દેઈ કહે ‘ઈચ્છાં સંદિં ભગાં પોસહ મુહપત્તિ પરિલેહું?’ (ગુરુ-પરિલેહેહ) ‘ઈચ્છં’ મુહપત્તિ પરિલેહી

ખમાં દેઈ કહે, ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્ ! પોસહ સંદિસાહું ? (ગુરુ-સંદિસાવેહ) ઈચ્છં કહી

ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્ ! પોસહ ઠાઉં ? (ગુરુ-ઠાએહ) ‘ઈચ્છં’ કહી

એક નવકાર ગણી(બધા આરાધકો એક સાથે બોલે) ‘ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! પસાય કરી પોસહ દંડક ઉચ્ચરાવોજી’ એમ કહે. પછી ગુરુમ. નીચે પ્રમાણે પોસહ દંડકનો પાઠ બોલે.

(આરાધકોને પોસહ દંડક આવડતો હોય તો ગુરુમ. ની સાથે મનમાં બોલે અન્યથા છેલ્લે ‘વોસિરામિ’ કહે.)

(પોસહનું પર્યક્ષખાણ)

કરેમિ ભંતે ! પોસહં. આહારપોસહં દેસઓ-સવ્વઓ, સરીરસક્કારપોસહં સવ્વઓ, બંભયેરપોસહં સવ્વઓ, અવ્વાવારપોસહં સવ્વઓ, ચઉવ્વિહં પોસહં ઠામિ, જાવ અહોરત્તં પજજીવાસામિ, દુવિહં તિવિહેણં, મણેણં, વાયાએ, કાએણં, ન કરેમિ, ન કારવેમિ તસ્સ ભંતે ! પડિક્કમામિ, નિંદામિ, ગરિહામિ, અપ્પાણં વોસિરામિ.

પછી ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્ ! સામાયિક મુહપત્તિ પડિલેહું ? (ગુરુ-પડિલેહેલ) આરાધક ‘ઈચ્છં’ કહી ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્ સામાયિક સંદિસાહું ? (ગુરુ-સંદિસાવેલ) આરાધક ‘ઈચ્છં’ કહી ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્ ! સામાયિક ઠાઉં ? (ગુરુ-ઠાએલ) ‘ઈચ્છં’ કહી એક નવકાર ગણી “ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! પસાય કરી સામાયિક દંડક ઉચ્ચરાવોજી” એમ કહે. પછી ગુરુ નીચે પ્રમાણે સામાયિક દંડકનો પાઠ બોલે.

(આરાધકને સામાયિક દંડક આવડતો હોય તો મનમાં સાથે બોલે ન આવડે તો છેલ્લે ‘વોસિરામિ’ કહે)

(સામાયિકનું પર્યક્ષખાણ)

કરેમિ ભંતે ! સામાઈયં, સાવજજં જોગં પર્યક્ષખામિ, જાવ પોસહં પજજીવાસામિ, દુવિહં તિવિહેણં, મણેણં, વાયાએ, કાએણં ન કરેમિ, ન કારવેમિ, તસ્સ ભંતે પડિક્કમામિ, નિંદામિ, ગરિહામિ, અપ્પાણં વોસિરામિ.

પછી ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્ ! બેસણે સંદિસાહું ? (ગુરુ-સંદિસાવેલ,) ‘ઈચ્છં’ કહી ખમાં દેઈ કહે

પૌષઠ
વિધિ

ઉપધાન
વિધિ

(૨૧)

ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્ બેસણે ઠાઉં ? (ગુરુ-ઠાએહ) 'ઈચ્છં' ! કહી

ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્ ! સજ્જાય સંદિસાહું ?' (ગુરુ-સંદિસાવેહ,) 'ઈચ્છં' કહી ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્ ! સજ્જાયમાં ઇં,' એમ કહી એક નવકાર ગણી

ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્ ! બહુવેલ સંદિસાહું ? (ગુરુ-સંદિસાવેહ,) 'ઈચ્છં' કહી ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્ ! બહુવેલ કરશું ? (ગુરુ-કરજો.) 'ઈચ્છં' કહી ચાર ખમાસમણા પૂર્વક ભગવાનાદિને વાંદી, અઠ્ઠાઈજજેસુનો પાઠ કહી શ્રી સીમંધરસ્વામીનું તથા સિદ્ધાયલજનું ચૈત્યવંદન કરે. પછી વખત(ઉજાસ) થયે પરિલેહણ કરે.

સવારે - પરિલેહણની વિધિ

ખમાં દેઈ ઈરિયાવહી કરી એક લોગસ્સનો (ચંદેસુ નિમ્મલયરા સુધી) કાઉસ્સગ્ગ કરી પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો પછી ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્ ! પરિલેહણ કરું ? (ગુરુ-કરેહ) 'ઈચ્છં' કહી પાંચ વાના પરિલેહે. (પ્રથમ મુહપત્તિ, પછી ચરવલો, કટાસણું, કંદોરો, અને પહેરેલું ધોતીયું.) પછી

ખમાં દેઈ ઈરિયાવહી કરી એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ કરી પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહી ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! પસાય કરી પરિલેહણા પરિલેહાવોજી.' (ગુરુ-પરિલેહેહ.) 'ઈચ્છં' કહી વડેરાનો ખેસ પરિલેહે. પછી ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં સંદિં ભગવન્ ! ઉપધિ મુહપત્તિ પરિલેહું ?' (ગુરુ-પરિલેહે.) 'ઈચ્છં' કહી મુહપત્તિ પરિલેહી ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં સંદિં ભગવન્ ! ઉપધિ સંદિસાહું ?' (ગુરુ-સંદિસાવેહ.) 'ઈચ્છં' કહી ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં સંદિ ભગવન્ ! ઉપધિ પરિલેહું ?' (ગુરુ-પરિલેહેહ) ઈચ્છં કહી પ્રથમ સથારીઉં અને પછી બાકીના વસ્ત્ર પરિલેહે. પછી ખમાં દેઈ ઈરિયાવહી પરિક્કમી કાજો લે. પછી કાજો ઉદ્ધરે (તપાસે) તેમાં સચિત્ત બીજાદિ અગર કલેવર નીકળે તો સામુદાયિક આલોચણમાં લખે. પછી કાજો વોસિરાવી ઈરિયાવહી પરિક્કમે પછી ગમણાગમણે કહે. પછી દેવવંદન કરે.

દેવવંદન વિધિ.

ખમાં દેઈ ઈરિયાવહી કરી એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ કરી (ચંદેસુ નિમ્મલયરા સુધી) પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો.

પછી ખમાં દેઈ ઈચ્છાં સંદિં ભગં ચૈત્યવંદન કરું ? (ગુરુ-કરેહ) (અત્રે ખેસ નાંખવો) 'ઈચ્છ' કહી, 'સકલ કુશલ વલ્લીં' અને કોઈ પણ પ્રાચીન ચૈત્યવંદન કહી, જંકિંચિં, નમુત્યુણં કહી તરત જયવીયરાય, (આભવમખંડા સુધી) કહે.

પછી ખમાં દેઈ ઈચ્છાં સંદિં ભગં ચૈત્યવંદન કરું ? એમ કહે, (ગુરુ-કરેહ.) 'ઈચ્છ' કહી ચૈત્યવંદન કહી, જંકિંચિં નમુત્યુણં કહી ઉભા થઈ અરિહંત ચેઈયાણં, અત્તથં કહી એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી પારી નમોડહત્તં કહી સ્તુતિના જોડામાંથી પ્રથમ થોય કહે, પછી લોગસ્સં સવ્વલોએ અરિહંત ચેઈઆણં વંદણ વત્તિઆએં અત્તથં કહી એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી પારી બીજી થોય કહે. પછી પુકખરવરદ્દીં સુઅસ્સ ભગવઓં વંદણવત્તિઆએં અત્તથં કહી એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી પારી ત્રીજી થોય કહે. પછી સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં વેયાવચ્ચગરાણં અત્તથં કહી એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી, નમોડહત્તં કહી ચોથી થોય કહે.

એવી જ રીતે નીચે બેસી નમુત્યુણં કહી ઉભા થઈ અરિહંત ચેઈયાણંથી માંડી ચોથી થોય સુધી કહે. (બીજી સ્તુતિના જોડાપૂર્વક)

પછી નીચે બેસી નમુત્યુણં જાવંતિં ખમાસમાણં જાવંતં નમોડહત્તં કહી સ્તવન કહી આભવમખંડા સુધી જયવીયરાય કહેવા

પછી ખમાં દેઈ ઈચ્છાં સંદિં ભગં ચૈત્યવંદન કરું ? (ગુરુ-કરેહ.) 'ઈચ્છ' કહી ચૈત્યવંદન કહી જંકિંચિં, નમુત્યુણં, કહી પછી તરત સંપૂર્ણ જયવીયરાય કહે. પછી ખમાં દેઈ અવિધિ આશાતના મિચ્છા મિ દુક્કડં કહે.

દેવવંદન
વિધિ

(૨૩)

ઉપધાન
વિધિ

સવારે અનુષ્ઠાન ક્રિયા પ્રારંભ

શ્રાવિકાઓએ પ્રથમ પોતાના સ્થાને સવારે પ્રતિક્રમણ સાથે (ભાઈઓની જેમ) “પૌષ્ઠ ઉચ્ચરી પડિલેહણ - દેવવંદન કરી સો ડગલાની અંદર વસતિ જોઈ આવી ક્રિયા કરવાના સ્થાને આવી ગુરુ મ. ને “ભગવન્ સુદ્ધા વસહિ” કહેવું.

પછી સહુ(શ્રાવિકાઓ) એ ઈરિયાવહીયા પડિક્કમી ગમણાગમણે આલોવીને નીચે પ્રમાણે પૌષ્ઠ લેવાના આદેશ માંગવા. તુરતજ (ઈરિયાં ની જરૂર નથી) પડિલેહણના આદેશ માંગવા. પછી પવેણાની વિધિ નીચે પ્રમાણે કરવી (પછી રાઈ મુહપત્તિની ક્રિયા કરવી)

રોજ સવારે શ્રાવિકાઓએ ગુરુ મ. પાસે માંગવાના પૌષ્ઠ - પડિલેહણના આદેશ

પ્રથમ ખમાં દેઈ ઈરિયાવહી પડિક્કમી એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ (ચંદેસુ નિમ્મલયરા સુધી) કરી પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો. પછી

ખમાં દેઈ કહે ‘ઈચ્છાં સંદિં ભગં પોસહ મુહપત્તિ પડિલેહું?’ (ગુરુ-પડિલેહેહ.) ‘ઈચ્છં’ કહી મુહપત્તિ પડિલેહી.

ખમાં દેઈ કહે, ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્ ! પોસહ સંદિસાહું? (ગુરુ - સંદિસાવેહ) ઈચ્છં કહી ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્ ! પોસહ ઠાઉં? (ગુરુ - ઠાએહ) ‘ઈચ્છં’ કહી

નત મસ્તકે એક નવકાર ગણી (બધા આરાધકો સાથે બોલે) ‘ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! પસાય કરી પોસહ દંડક ઉચ્ચરાવોજી’ એમ કહે પછી ગુરુમ. પોસહ દંડકનો પાઠ બોલે.

પછી ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્ ! સામાયિક મુહપત્તિ પડિલેહું? (ગુરુ - પડિલેવેહ.) ‘ઈચ્છં’ કહી

૧. જુઓ પૌષ્ઠ વિધિ પૃ. નં ૨૦, ૨. પડિલેહણ વિધિ પૃ. નં ૨૧, ૩. દેવવંદન વિધિ પૃ. નં ૨૩

સવારે
અનુષ્ઠાન
ક્રિયા

ઉપધાન
વિધિ

(૨૪)

મુહપત્તિ પડિલેહી,

ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્ ! સામાયિક સંદિસાહું ? (ગુરુ - સંદિસાવેહ) 'ઈચ્છં' કહી ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્ સામાયિક ઠાઉં ? (ગુરુ - ઠાએહ) 'ઈચ્છં' કહી નત મસ્તકે એક નવકાર ગણી (બધા આરાધકો સાથે બોલે) "ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! પસાય કરી સામાયિક દંડક ઉચ્ચરાવોજી" એમ કહે. પછી ગુરુમં સામાયિક દંડકનો પાઠ બોલે.

ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્ ! બેસણે સંદિસાહું ? (ગુરુ - સંદિસાવેહ,) 'ઈચ્છં' કહી ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્ બેસણે ઠાઉં ? (ગુરુ-ઠાએહ.) 'ઈચ્છં' કહી

ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્ ! સજઝાય સંદિસાહું ?' (ગુરુ-સંદિસાવેહ,) 'ઈચ્છં' કહી ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્ ! સજઝાયમાં છું,' એમ કહી એક નવકાર ગણી

ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્ ! બહુવેલ સંદિસાહું ? (ગુરુ - સંદિસાવેહ,) 'ઈચ્છં' કહી ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિસહ ભગવન્ ! બહુવેલ કરશું ? (ગુરુ - કરજો.) 'ઈચ્છં'

(પડિલેહણના આદેશ)

ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિં ભગવન્ પડિલેહણ કરું ? (ગુરુ - કરેહ) 'ઈચ્છં' કહી મુહપત્તિ પડિલેહે પછી

ખમાં દેઈ 'ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! પસાય કરી પડિલેહણા પડિલેહાવોજી.' (ગુરુ - પડિલેહેહ) 'ઈચ્છં' કહી

ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં સંદિં ભગવન્ ! ઉપધિ મુહપત્તિ પડિલેહું ?' (ગુરુ - પડિલેહેહ) 'ઈચ્છં' કહી મુહપત્તિ પડિલેહી

ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં સંદિં ભગવન્ ! ઉપધિ સંદિસાહું ?' (ગુરુ - સંદિસાવેહ.) 'ઈચ્છં' કહી ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં સંદિં ભગવન્ ! ઉપધિ પડિલેહું ?' (ગુરુ-પડિલેહેહ.) 'ઈચ્છં'

। ઈતિ પૌષધ-પડિલેહણ વિધિ ।

શ્રાવક તથા શ્રાવિકાઓએ સવારે કરવાની

-: પવેયણાની ક્રિયા :-

પ્રથમ સો ડગલાંની અંદર વસતિ જોઈ આવી, અશુદ્ધિ હોય તે દૂર કરાવી, ગુરુ પાસે આવી 'ભગવન્ સુદ્ધાવસહિ' કહેવું. (સ્થાપનાચાર્ય ખુલ્લા રાખી ક્રિયા કરવી)

સહુ સાથે ખમાં દેઈ 'ઈરિયાવહીયા પડીક્કમી(જરૂર હોય તો ગમણાગમણે બોલવા) ખમાં દેઈ

ઈચ્છાં સંદિં ભગં વસહિ પવેઉં ? (ગુરુ - પવેહ) 'ઈચ્છં' કહી

ખમાં દઈ 'ભગવન્ સુદ્ધા વસહિ'. (ગુરુ-તહત્તિ) પછી

ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિં ભગં પવેયણા મુહપત્તિ પડિલેહું ? (ગુરુ-પડિલેહેહ) 'ઈચ્છં' કહી મુહપત્તિ પડિલેહી બે વાંદણા દેવા પછી કહે

ઈચ્છાં સંદિં ભગં પવેયણા પવેઉં ? (ગુરુ-પવેહ.) 'ઈચ્છં' કહી

ખમાં દઈ કહે ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! તુમ્હે અમ્હં (પ્રથમ ઉપધાન) પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ (ત્રીજું ઉપધાન) શકસ્તવાધ્યયન, (પાંચમું ઉપધાન) નામસ્તવાધ્યયન (બીજું ઉપધાન) પ્રતિક્રમણશ્રુતસ્કંધ, (ચોથું ઉપધાન) ચૈત્યસ્તવાધ્યયન, (છઠું ઉપધાન) શ્રુતસ્તવ-સિદ્ધસ્તવાધ્યયન પૂર્વચરણપદ પઈસરાવણી ^૨(ક્રમાગતપદ-ઉત્તરચરણ પદ પઈસરાવણી) જોગ દિન પેસરાવણી પાલી ^૩તપ(પારણું) કરશું.

૧. પડિલેહણના આદેશ પછી તુરત જ તે સ્થળે પવેયણાની તથા રાઈમુહપત્તિની ક્રિયા કરવાની હોવાથી ફરી ઈરિયાવહી કરવાની જરૂર નથી. ૨. જે જે ઉપધાનના આરાધકો હોય તે નામ બોલવા તેમાં જે ઉપધાનની એક જ વાચના હોય ત્યાં પૂર્વચરણપદ, ક્રમાગત ચરણપદ, ઉત્તર ચરણપદ પઈસરાવણી બોલવું. જે ઉપધાનની બે વાચના હોય તેમાં (પહેલી વાચના ન થઈ હોય ત્યાં સુધી) પૂર્વ ચરણપદ પઈસરાવણી (બીજી વાચના ન થાય ત્યાં સુધી) ઉત્તર ચરણપદ પઈસરાવણી અને જે ઉપધાનમાં ત્રણ વાચના હોય તેમાં (પહેલી વાચના ન થાય ત્યાં સુધી) પૂર્વ ચરણપદ પઈસરાવણી (બીજી વાચના ન થાય ત્યાં સુધી) ક્રમાગત ચરણપદ પઈસરાવણી અને (ત્રીજી વાચના ન થાય ત્યાં સુધી) ઉત્તર ચરણ પદ પઈસરાવણી એમ બોલવું- ૩. ઉપવાસ અથવા આર્યબિલ હોય તો 'પાલી તપ કરશું', અને નીવી હોય તો 'પાલી પારણું કરશું' એમ ક્રમથી જે આવતું હોય તે બોલવું.

ઉપધાન
વિધિ

પવેયણાની
ક્રિયા

(૨૬)

(ગુરુ-કરજો.) 'ઈચ્છં' કહી

ખમાં દેઈ (બધા આરાધકો સાથે) કહે ઈચ્છકારિ ભગં પસાય કરી પચ્ચકૂખાણનો આદેશ દેજોજી. પછી ગુરુ(૧)ઉપવાસ, આયંબિલ અગર નીવી જે હોય તેનું) પચ્ચકૂખાણ કરાવે.

પછી બે વાંદણા દેવા. પછી કહે ઈચ્છાકારેણ સંદિં ભગવન્ ! બેસણે સંદિસાહું ? (ગુરુ-સંદિસાવેલ) 'ઈચ્છં' કહી ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છાં સંદિં ભગવન્ ! બેસણે ઠાઉં ? (ગુરુ-ઠાજો.) 'ઈચ્છં' કહી ખમાં દેઈ "અવિધિ આશાતના મિચ્છા મિ દુક્કડં" કહે પછી ખમાં દેઈ 'ઈચ્છકારેણ સંદિં ભગવન્ ! સજ્જાય કરું ?' (ગુરુ-'કરેહ'.) પછી નવકાર ગણી મન્હજિણાણંની સજ્જાય કહે.

મન્હજિણાણંની સજ્જાય

મન્હ જિણાણં આણં, મિચ્છં પરિહરહ ધરહ સમ્મતં । ઇવ્વિહ આવસ્સયંમિ, ઉજ્જુતો, હોઈ પઈ દિવસં ॥૧॥
પવ્વેસુ પોસહવયં, દાણં સીલં તવો અ ભાવો અ । સજ્જાય નમુક્કારો, પરોવયારો અ જયણ અ ॥૨॥
જિણપૂઆ જિણથુણાણં, ગુરુથુઅ સાહમ્મિઆણ વચ્છલ્લં । વવહારસ્સ ય સુદ્ધિ, રહજતા તિત્થજતા ય ॥૩॥
ઉવસમ વિવેગ સંવર, ભાસાસમિઈ ઇજ્જવકરુણા ય । ધમ્મિઅજણસંસગ્ગો, કરણદમો ચરણપરિણામો ॥૪॥
સંઘોવરિ બહુમાણો, પુત્થયલિહણં પભાવણા તિત્થે । સદ્ધાણ કિચ્ચમેયં, નિચ્ચં સુગુરુવએસેણં ॥૫॥

૧. ઉપવાસનું પચ્ચકૂખાણ

સૂરે ઉગ્ગએ, અબ્ભતકં પચ્ચકૂખાઈ ચઉવ્વિહંપિ તિવિહંપિ આહારં, અસણં, પાણં, ખાઈમં, સાઈમં, અન્નત્થણાભોગેણં, સહસાગારેણં, પારિક્કાવણિયાગારેણં, મહત્તરાગારેણં, સવ્વસમાહિવત્તિયાગારેણં; પાણહાર પોરિસિં, સાઢપોરિસિં, સૂરે ઉગ્ગએ પુરિમહ, અવહ, મુદ્ધિસહિઅં પચ્ચકૂખાઈ; અન્નત્થણાભોગેણં, સહસાગારેણં, પચ્ચછન્નકાલેણં, દિસામોહેણં, સાહુવયણેણં, મહત્તરાગારેણં, સવ્વસમાહિવત્તિયાગારેણં, પાણસ્સ લેવેણ વા, અલેવેણ વા, અચ્છેણ વા, બહુલેવેણ વા, સસિત્થેણ વા, અસિત્થેણ વા વોસિરઈ.

૨. આયંબિલ-નિવિનું પચ્ચકૂખાણ

ઉગ્ગએ સૂરે, નમુક્કારસહિઅં, પોરિસિં, સાઢપોરિસિં, સૂરે ઉગ્ગએ પુરિમહ, અવહ, મુદ્ધિસહિઅં પચ્ચકૂખાઈ; ઉગ્ગએ સૂરે, ચઉવ્વિહંપિ આહારં, અસણં, પાણં, ખાઈમં, સાઈમં, અન્નત્થાભોગેણં, સહસાગારેણં, પચ્ચછન્નકાલેણં, દિસામોહેણં, સાહુવયણેણં, મહત્તરાગારેણં સવ્વસમાહિવત્તિયાગારેણં આયંબિલં, નિવ્વિગઈયં, વિગઈઓ પચ્ચકૂખાઈ, અન્નત્થણાભોગેણં, સહસાગારેણં, લેવાલેવેણં, ગિહત્થસંસટ્ટેણં, ઉદ્ધિખત્તવિવેગેણં, પારિક્કાવણિયાગારેણં, મહત્તરાગારેણં, સવ્વસમાહિવત્તિયાગારેણં એગાસણં પચ્ચકૂખાઈ તિવિહંપિ આહારં, અસણં, ખાઈમં, સાઈમં, અન્નત્થણાભોગેણં, સહસાગારેણં, સાગારિયાગારેણં, આઉટણપસારેણં, ગુરુઅબ્બુઢાણેણં, પારિક્કાવણિયાગારેણં, મહત્તરાગારેણં, સવ્વસમાહિવત્તિયાગારેણં, પાણસ્સ લેવેણ વા, અલેવેણ વા, અચ્છેણ વા, બહુલેવેણ વા, સસિત્થેણ વા, અસિત્થેણ વા વોસિરઈ.

સૂચના : મન્દજિજ્ઞાણની સજ્જાય પછી શ્રાવિકાઓએ રાઈમુહપત્તિ પડિલેલવી. પછી સહુએ ગુરુવંદન સાથે કરવું. ત્યાં સુધી શ્રાવકોને જાપ-માળા-સ્વાધ્યાય કરી શકાય. પ્રસંગે શ્રાવકોને પ્રથમ વંદન કરાવી પછી બહેનોને રાઈ મુહપત્તિની વિધિ કરાવવી.

૧રાઈમુહપત્તિની વિધિ.

૧ખમાં દઈ ઈરિયાવહી કરી એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ કરી પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહી
ખમાં દઈ ઈચ્છાં સંદિં ભગં રાઈમુહપત્તિ પડિલેહું ? એમ કહે. (ગુરુ-પડિલેવેલ.) ‘ઈચ્છં’ કહી મુહપત્તિ પડિલેહી બે વાંદણાં દેવાં. પછી કહે

ઈચ્છાકારેણ સંદિં ભગં રાઈયં આલોઉં ? (ગુરુ-આલોએહ) ‘ઈચ્છં’ આલોએમિ જો મે રાઈઓ અઈયારોં ઈત્યાદિ સંપૂર્ણ પાઠ કહેવો. પછી સવ્વસ્સવિ રાઈય..... ઈચ્છાં સંદિં ભગવન્ ? (ગુરુ-પડિક્કમેહ) ‘ઈચ્છં’ તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કં કહી ઈચ્છકાર સુહરાઈં નો પાઠ કહેવો.

પછી જો ગુરુપદસ્થ હોય તો બે વાંદણાં દેઈ. (પદસ્થ ન હોય તો ખમાં દેઈ)
પછી અબ્ભુટ્ઠિઓ ખામી બે વાંદણાં દેઈ ખમાં દેઈ અવિધિ આશાતના મિચ્છા મિ દુક્કં કહેવું. પછી બધા આરાધકોએ (શ્રાવક-શ્રાવિકાઓએ સાથે) સામૂહિક ગુરુ વંદન કરવું. ગુરુમ. ને શાતા પૂછવી

॥ ઈતિ સવારે શ્રાવક-શ્રાવિકાઓને કરાવવાની વિધિ ॥

૧. કિયાની સાથે તુરત જ રાઈમુહપત્તિ કરનારને ઈરિયાવહી કરવાની જરૂર નથી, અને શ્રાવકને જો સવારના પ્રતિક્કમણના આદેશો આપવામાં આવ્યા હોય તો રાઈમુહપત્તિ કરવાની જરૂર નથી.

રાઈ-
મુહપત્તિની
વિધિ

(૨૮)

ઉપધાન
વિધિ

● ૧૦૦ ખમાસમણ તથા ઋષિમંડલ શ્રવણ ●

આટલી ક્રિયા થઈ ગયા પછી બધા આરાધકોને સામુદાયિક ૧૦૦ ખમાસમણની વિધિ કરાવવી (ખમાસમણમાં બોલવાના પદ માટે જુઓ પૃ નં. ૩૦) પદ બોલી સત્તર સંડાસાપૂર્વક ખમાસમણ દેવાં

ત્યાર પછી ઋષિમંડલ સ્તોત્રનું શ્રવણ કરવું ત્યારબાદ ગોઠવાએલ વ્યવસ્થાનુસાર દેરાસર જવું કે વ્યાખ્યાન શ્રવણ કરવું.

નોંધ : દેરાસરમાં ૮ થોયના દેવવંદન તથા ચૈત્યવંદન બન્ને કરવાના છે. અલગ અલગ દેરાસરે કરે તો ચાલે.

- ગુરુમં પાસે આદેશ માંગી છ ઘડી પોરસી ભણાવવી.

આરાધકોને સૂચના (બોર્ડ બનાવીને મૂકવું)

- ૧ કાળવેળાએ ખુલ્લામાં કાંબળી ઓઢી હોય તો આવ્યા બાદ બે ઘડી સુધી તે ઉપર બેસવું નહીં.
- ૨ કાંબળીના સ્થાને કટાસણું ઓઢવું નહિ, કારણ કે તેથી અંગ પુરું ઢંકાતુ નથી.
- ૩ પરચક્રખાણ પારતી વખતે તેમજ વાપર્યા બાદ ચૈત્યવંદન કરતાં સ્થાપનાજી ખુલ્લા રાખવા.
- ૪ સ્થંડીલ, માત્રુ કે ૧૦૦ ડગલાં દૂરથી આવ્યા પછી ઈરિયાવહિયા કરી ગમણાગમણે આલોવવા.
- ૫ ગુરુ મંનો પૂર્ણ વિનય સાચવવો.
- ૬ આરાધક સાધર્મિકો સાથે સદ્વર્તન રાખવું, સહિષ્ણુ ભાવ કેળવવો.

આરાધકો ને ઉપયોગી બેનરો બનાવી મૂકવા.

- ૧ સૂચના બેનરો
- ૨ ગમણાગમણે
- ૩ કાંબળી કાળનો સમય
- ૪ આરાધનામાં ઉત્સાહવર્ધક સુવાક્યો
- ૫ મુઠસી પરચક્રખાણ પારવાનું સૂત્ર
- ૬ જો જગ્યાની અનુકૂળતા હોય તો આરાધકોને શ્રી નવકારના જાપ માટે શ્રી નવકારના પટ-૨ (ભાઈઓ-બહેનોને અલગ અલગ) રૂમમાં પ્રસ્થાપિત કરવા.

-: ખમાસમણ વિધિ :-

છ ઉપધાનોમાંથી જે જે ઉપધાનવાળા હોય તે તે ઉપધાનોનું નામ (નીચે પ્રમાણે શુદ્ધ પાઠપૂર્વક) બોલી સત્તર સંડાસા બરાબર પડિલેહી, ખમાસમણ દેવાં, દરેક ઉપધાનમાં પ્રતિદિન ૧૦૦ ખમાસમણ દેવાના છે.

(૧) માળ (૧ લું અઢારીયું) પાંત્રીસા - અઢાવીસાવાળા હોય ત્યારે :-

- શ્રી પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ - શ્રી શકસ્તવ - શ્રી નામસ્તવ અધ્યયનેભ્યો નમો નમઃ ।

(૨) માળ (૧લું + ૨ જું અઢારીયું) પાંત્રીસા - અઢાવીસાવાળા હોય ત્યારે :-

- શ્રી પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ - શ્રી પ્રતિકમણ શ્રુતસ્કંધ-શ્રી શકસ્તવ. - શ્રી નામસ્તવ અધ્યયનેભ્યો નમો નમઃ ।

(૩) માળ (૨જું અઢારીયું) પાંત્રીસા - અઢાવીસા વાળા હોય ત્યારે :-

- શ્રી પ્રતિકમણ શ્રુતસ્કંધ - શ્રી શકસ્તવ - શ્રી નામસ્તવ અધ્યયનેભ્યો નમો નમઃ ।

(૪) માળ (૨જું અઢારીયું) - પાંત્રીસાવાળા હોય ત્યારે :-

- શ્રી પ્રતિકમણ શ્રુતસ્કંધ - શ્રી શકસ્તવ અધ્યયનાભ્યાં નમો નમઃ ।

(૫) માળ (૨જું અઢારીયું) - ચોકીયું - પાંત્રીસાવાળા હોય ત્યારે :-

- શ્રી પ્રતિકમણ શ્રુતસ્કંધ - શ્રી શકસ્તવ - શ્રી ચૈત્યસ્તવ અધ્યયનેભ્યો નમો નમઃ ।

(૬) ચોકીયા અને છકીયા વાળા હોય ત્યારે

- શ્રી ચૈત્યસ્તવ - શ્રી શ્રુતસ્તવ - સિદ્ધસ્તવાભ્યાં નમો નમઃ ।

ખમાસમણ
વિધિ

(૩૦)

ઉપધાન
વિધિ

જ્યારે દરેક ઉપધાન વાળાને એકલાને જ ખમાસમણા દેવાના હોય ત્યારે (વાચના વગેરેમાં)

૧. ૧ લું અઢારીયું :- શ્રી પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધાય નમો નમઃ । ૪. અઢાવીસું :- શ્રી નામસ્તવ અધ્યયનાય નમો નમઃ ।
૨. ૨ જું અઢારીયું :- શ્રી પ્રતિક્રમણ શ્રુતસ્કંધાય નમો નમઃ । ૫. ચોકીયું :- શ્રી ચૈત્યસ્તવ અધ્યયનાય નમો નમઃ ।
૩. પાંત્રીસું :- શ્રી શકસ્તવ અધ્યયનાય નમો નમઃ । ૬. છકીયું :- શ્રુતસ્તવ-સિદ્ધસ્તવ અધ્યયનાય નમો નમઃ ।

કાઉસ્સગ્ગ વિધિ.

ખમાં દેઈ ઈરિયાવહી આ કરી પછી ખમાં દેઈ, કહેવું ૧લા અઢારીયામાં ઈચ્છાં સંદિ ભગં શ્રી. પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ આરાધનાર્થ કાઉસ્સગ્ગ કરું ? 'ઈચ્છ' શ્રી પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ આરાધનાર્થ કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં વંદણવત્તિઆએં અન્નત્થં કહી ૧૦૦ લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ (સંપૂર્ણ લોગસ્સનો) કરવો, પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો.

સૂચના (૧) ઉપધાન બદલાય ત્યારે નીચે પ્રમાણે નામ બદલવું (૨) સવારમાં ઉઠીને પ્રતિક્રમણ કર્યા પહેલાં કાઉસ્સગ્ગ કરવો હોય તો, કુસુમિણ દુસુમિણનો કાઉસ્સગ્ગ, જગ ચિંતામણિ ચૈત્યવંદન તથા ભરહેસરની સજ્જાય કર્યા પછી ૧૦૦ લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ કરવો.

૨ જા અઢારીયામાં - 'શ્રી પ્રતિક્રમણ શ્રુતસ્કંધ આરાધનાર્થ ..... કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં વંદણવત્તિઆએં

૪ થા. (ચોકીયા) ઉપધાનમાં - 'શ્રી ચૈત્યસ્તવ અધ્યયન આરાધનાર્થ ..... કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં વંદણવત્તિઆએં

૬ ઠા (છકીયા) ઉપધાનમાં - 'શ્રી શ્રુતસ્તવ-સિદ્ધસ્તવ અધ્યયન આરાધનાર્થ ..... કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં વંદણવત્તિઆએં

૩ જા (પાંત્રીશા) ઉપધાનમાં - 'શ્રી શકસ્તવ અધ્યયન આરાધનાર્થ ..... કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં વંદણવત્તિઆએં

૫ મા (અઢાવીસા) ઉપધાનમાં - 'શ્રી નામસ્તવ અધ્યયન આરાધનાર્થ ..... કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં વંદણવત્તિઆએં

કાઉસ્સગ્ગ
વિધિ

(૩૧)

ઉપધાન
વિધિ

: ઉપધાન તપમાં નવકારવાળી :

મહાનિશીથ સૂત્રસ્થ મૂળ વિધિને અનુસરતા સુબોધ સામાયારી અને આચારમય સામાયારી ગ્રંથના સ્પષ્ટ પાઠ અનુસારે ઉપધાનના તપસ્વીઓએ ઉપધાનમાં નવકારવાળી ગણવી જરૂરી છે. નવકારવાળીની જગ્યાએ સ્વાધ્યાય અથવા ગાથાઓ મોઢે કરવાથી વિધિ પૂર્ણ થતી નથી. જ્ઞાનીઓ દ્વારા નિર્ધારિત નવકારવાળી જ ગણવી. ઉપધાનમાં પ્રતિદિન શ્રી નવકારનો ૨ હજાર જાપ અને લોગસ્સનો ૩૨૪ સંખ્યાનો જાપ મોહનીય કર્મના ક્ષયોપશમ માટેની પ્રક્રિયા છે. આથી દરેક આરાધકે નીચે પ્રમાણે સૂચિત નવકારવાળી અવશ્ય ગણવી. રોજેરોજની માળા સંધારો કર્યા પહેલાં પૂરી કરી લેવી.

: નવકારવાળી. :

પહેલા, બીજા, ચોથા અને છઠ્ઠા ઉપધાનવાળાએ (માળાવાળાએ) નવકારની બાંધી ૨૦ નવકારવાળી ગણવી, અને ત્રીજા (પાંત્રીસું) અને પાંચમા (અઠ્ઠાવીસું) ઉપધાનવાળાઓએ લોગસ્સની ત્રણ નવકારવાળી ગણવી. શ્રી નવકારની નવકારવાળી એક સ્થળે બેસીને એક ચિત્ત ઓછામાં ઓછી પાંચ ગણવી.

નવકારવાળી શુદ્ધ, શ્વેત, સુતરની ૧૮ અભિષેક કરી વર્ધમાન વિદ્યા કે સૂરિમંત્રથી અભિમંત્રિત કરી હોય તેવી વાપરવી.

નવકારવાળી આ રીતે ગણો

જાપ કરતાં...

- ચિત્તને સ્થિર રાખો
- ટટ્કાર બેસો
- નવકારપટ સામે બેસો
- પૂર્વ-ઉત્તર દિશા સન્મુખ બેસો

પચ્ચક્રખાણ પારવાનો વિધિ : (આ વિધિ ખુલ્લા ભગવાને કરવી)

ખમાં દઈ, ઈરિયાવહી કરવી. પછી

ખમાં દઈ ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ચૈત્યવંદન કરું ? (ગુરુ - કરેહ) ઈચ્છું, જગચિંતામણિ ચૈત્યવંદન, જંકિંચિ નમુત્યુણં, જાવંતિ, ખમાં જાવંત, નમોડર્હત્, ઉવસગ્ગહરં, કહી જયવીયરાય સંપૂર્ણ કહેવા. પછી

ખમાં દઈ ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવાન્ સજ્જાય કરું ? (ગુરુ - કરેહ) ઈચ્છું, ૧ નવકાર બોલી મણ્ડજિણાણંની સજ્જાય (પૃ.નં. ૨૭) બોલવી. પછી.

ખમાં દઈ ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ (પચ્ચક્રખાણ પારવા) મુહપત્તિ પડિલેહું ? (ગુરુ - પડિલેહેહ) 'ઈચ્છું' કહી, મુહપત્તિ પડિલેહવી, પછી

ખમાં દઈ ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ પચ્ચક્રખાણ પાઠું ? (ગુરુ - પુનરવિકાયવ્વો) યથાશક્તિ; ખમાં દઈ ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ પચ્ચક્રખાણ પાર્યું ? (ગુરુ - આયારો ન મોત્તવ્વો) 'તહત્તિ.'

મુઠ્ઠી વાળી જમણો હાથ ચરવળા ઉપર સ્થાપી અંગૂઠો મુઠ્ઠીની અંદર રાખીને ૧ નવકાર ગણવો. પછી નીચેનું સૂત્ર બોલવું (ઉપવાસ આયંબિલ કે નિવિ જે હોય તેનો પાઠ બોલવો) પછી એક નવકાર ગણી હાથ લેવો.

નિવિ આયંબિલ પચ્ચક્રખાણ પારવાનું સૂત્ર :-

ઉગ્ગએ સૂરે નવકારસી પોરિસિ, સાહપોરિસિ, સૂરે ઉગ્ગએ પુરિમહ (અવહ) મુહ્કિસેહિઅં પચ્ચક્રખાણ કર્યું ચઉવિહાર

૧ આયંબિલ, (નીવી,) એકાસણું, પચ્ચક્રખાણ કર્યું ૨ તિવિહાર, પચ્ચક્રખાણ ફાસિઅં, પાલિઅં, સોહિઅં, તિરિઅં કિહ્કિઅં, આરાહિઅં, જં ચ ન આરાહિઅં તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડં.

પછી એક નવકાર ગણી હાથ ઉઠાવવો.

જો તિવિહાર ઉપવાસ કર્યો હોય તો નીચે પ્રમાણે બોલવું. "સૂરે ઉગ્ગએ ઉપવાસ કર્યો તિવિહાર, પોરિસિ, સાહપોરિસિ, પુરિમહ અવહ મુહ્કિસેહિઅં પચ્ચક્રખાણ કર્યું પાણહાર" પચ્ચક્રખાણ ફાસિઅં પાલિઅં સોહિઅં તિરિઅં કિહ્કિઅં આરાહિઅં જં ચ ન આરાહિઅં તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડમ્

૧. આયંબિલ કે નીવી જે પચ્ચક્રખાણ કર્યું હોય તે જ બોલવું. ૨. જો ઠામ ચઉવિહાર કર્યું હોય તો તિવિહાર ને બદલે ચઉવિહાર કહેવું. અંતે ગૃહસ્થે એક નવકાર ગણવો.

પચ્ચક્રખાણ
પારવાની
વિધિ

(૩૩)

ઉપધાન
વિધિ

ઉપધાન વાળાએ દરરોજ કરવાની ક્રિયાની નોંધ

- ૧ બન્ને વખતે પ્રતિક્રમણ કરવું તેમાં સવારના પ્રતિક્રમણના અંતે એટલે કલ્લાણકંદની ચાર સ્તુતિ પછી નમુત્યુણં પુરું કહ્યા પછી તરત જ અહોરાત્રીનો પોસહ લેવો.
- ૨ બે વખત પરિલેહણ કરવું.
- ૩ ત્રણ વખત આઠ થોયના દેવવંદન કરવા. (ચોથા દેવવંદન દેરાસરમાં કરવા.)
- ૪ ગુરુ ભગવંત પાસે પવેયણાની ક્રિયા કરવી.
- ૫ દેરાસરે દર્શન કરી, ચૈત્યવંદન કરવું અને ત્યાં આઠ સ્તુતિપૂર્વક દેવવાંદવા.
- ૬ સો લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ ઉભા ઉભા કરવો.
- ૭ દરરોજ પોતાના ઉપધાનના નામપૂર્વક સો ખમાસમણાં દેવાં.
- ૮ પ્રતિદિન ગુરુ મુખે જિનવાણીનું શ્રવણ કરવું.
- ૯ પહેલા, બીજા, ચોથા અને છઠ્ઠા ઉપધાનવાળાએ નવકારની બાધા પારાની વીશ અને ત્રીજા પાંચમા ઉપધાનવાળાએ લોગસ્સની ત્રણ નવકારવાળી ગણવી.
- ૧૦ ઉપવાસ આયંબિલ અને નીવીમાં વિધિપૂર્વક પચ્ચક્રખાણ પારવું. પચ્ચક્રખાણ પારતાં સ્થાપનાચાર્ય ખુલ્લા રાખવા.
- ૧૧ એકાસણા કે આયંબિલમાં વાપરીને ઉઠતી વખતે 'દિવસ ચરિમં તિવિહાર'નું પચ્ચક્રખાણ કરવું, અને ઉઠ્યા પછી ખુલ્લા ભગવાને

- ઈરિયાવહી કરી જગચિંતામણિનું ચૈત્યવંદન જયવીયરાય સુધી કરવું.
- ૧૨ શ્રાવિકાએ સવારે ફરી ગુરુમહારાજ પાસે પોસહ લઈ પરિલેહણના આદેશ માંગી પવેણું કરવું, અને રાઈ-મુહપત્તિ પરિલેહવી. શ્રાવકે પોસહ ગુરુ પાસે લીધેલ હોવાથી, તથા પ્રતિક્રમણ અને પરિલેહણના આદેશ પણ ગુરુ પાસે લીધેલ હોવાથી ફક્ત પવેયણાની ક્રિયા કરવી.
- ૧૩ શ્રાવિકાએ સાંજે ફરીથી ગુરુ મહારાજ પાસે પરિલેહણના આદેશ માંગી, સાંજની ક્રિયા કરવી તથા દેવસી મુહપત્તિ પરિલેહવી શ્રાવકે પરિલેહણના આદેશ ગુરુમ. પાસે માંગેલ હોવાથી, અને પ્રતિક્રમણ ગુરુ સાથે કરવાનું હોવાથી, ફક્ત સાંજની ક્રિયા કરવી.
- ૧૪ સૂર્યોદય પછી સવારના છ ઘડી થયા પછી ગુરુમ.ના આદેશ પૂર્વક પોરિસી ભણાવવી. અને પોરસી કાજો લેવો (કા.સુ. ૧૫ સુધી)
- ૧૫ સાંજના પરિલેહણ વખતે મુઠ્ઠિસેહિઅંનું પચ્ચક્રખાણ કર્યું હોય તો વિધિપૂર્વક પચ્ચક્રખાણ પાળી, ઘડા-ગ્લાસ-ગરણાનું પરિલેહણ કરી પાણી ગાળીને વાપરવું અને પાણી ચૂકવ્યા પછી જ દેવવંદન કરવું.
- ૧૬ શ્રાવકે ગુરુની અને શ્રાવિકાએ ગુરુણી હોય તો તેમની આજ્ઞા લેઈ રાત્રે સંથારા પોરિસી ભણાવવી, પોરિસી ભણાવ્યા વગર સુવું નહિં.
- ૧૭ રાતના સૂતી વખતે કાનમાં રૂના પુંમડા નાંખવા. અથવા માથા બંધન બાંધવું.

ઉપધાન તપમાં આલોચનાના કારણો :

- ૧ ચરવળો કે મુહપત્તિની આડ પડી હોય.
- ૨ ચરવાળા વિના ત્રણ ડગલાંથી વધારે ચાલ્યા હોય.
- ૩ રાત્રે સૂતી વખતે કાનમાં કુંડળ ન નાખ્યા હોય.
- ૪ કુંડળ અથવા અન્ય કોઈ પણ વસ્ત્રાદિ ઉપકરણ ખોવાઈ ગયા હોય.
- ૫ વસ્ત્રોને પરિલેહણ કર્યા વિના પહેર્યા કે વાપર્યા હોય.
- ૬ પુરુષોને સ્ત્રીનો અને સ્ત્રીઓને પુરુષોનો સંઘટ્ટો થયો હોય.
- ૭ તિર્યચ એટલે પશુ-પક્ષી તથા સચિત્તનો સ્પર્શ-સંઘટ્ટો થયો હોય.
- ૮ લાઈટ કે દિપકની ઉજેહી પડી હોય.
- ૯ કાળનો સમય થવા છતાં કામળી-શાલ વગર ખુલ્લા આકાશમાં ગયા હોય.
- ૧૦ વાડામાં સ્થંડિલ ગયા હોય.
- ૧૧ કપડા અથવા અન્ય ઉપકરણ કે શરીરમાંથી જૂ નીકળી હોય.
- ૧૨ સાંસારિક વાતો કે અન્ય ક્લેશ-કંકાશ કર્યો હોય.
- ૧૩ સ્થંડિલ કે માત્રું કરતી વખતે બોલ્યા હોય.
- ૧૪ એઠાં મોઢે બોલ્યા હોય.
- ૧૫ પ્રતિક્રમણ કે પરિલેહણ કરતી વખતે બોલ્યા હોય.
- ૧૬ પ્રતિક્રમણ બેઠાં બેઠાં કર્યું હોય.
- ૧૭ દિવસે ગ્રંથ કાઢી હોય.
- ૧૮ ખમાસમણાં બેઠાં બેઠાં આપ્યા હોય
- ૧૯ સ્થાપનાચાર્યજી હાથમાંથી, હાથથી પડી ગયા હોય.
- ૨૦ પ્રાતઃકાળની પોરિસી ભણાવવાનું ભૂલી ગયા હોય.
- ૨૧ મુઠ્ઠી પરચ્છાણ પાળવાનું ભૂલી ગયા હોય.

આલોચણમાં નીચેના કારણોથી દિવસ પડે.

- ૧ નીવી કે આયંબિલ કરીને ઉઠ્યા પછી, અને ઉપવાસમાં કોઈ પણ વખતે, ઉલટી થાય અને તેમાંથી અનાજનો દાણો નીકળે તો.
- ૨ અન્ન એંહું મૂકવામાં આવે તો.
- ૩ સચિત્ત, કાચીવિગઈ, અગર લીલોતરી ખાવામાં આવે તો.
- ૪ પરચ્છાણ પારવું ભૂલી જાય તો.
- ૫ વાપર્યા પછી ચૈત્યવંદન કરવું રહી જાય તો.
- ૬ દહેરાસર જવું ભૂલી જાય તો.
- ૭ દેવ વાંદવા ભૂલી જાય તો.
- ૮ સાંજની ક્રિયા કર્યા પછી અને સવારની ક્રિયા કર્યા પહેલાં સ્થંડિલ જવું પડે તો.
- ૯ સંથારા પોરિસી ભણાવવી ભૂલી જાય તો.
- ૧૦ મુહપત્તિ કે ઉપકરણ ખોવાય તો.
- ૧૧ બહેનોને અંતરાયના ૩ દિવસ શુદ્ધ ક્રિયા ન થાય તેથી.

: સાંજની ક્રિયાઓ પ્રારંભ :

(સૂચના)

સાંજે ચોથા પ્રહરે પાણી ચૂકવી પરિલેહણ કરવાનું છે. કારણસર પરિલેહણ પછી પાણી વાપરવું હોય તો... (ઉપધાનના પરિલેહણમાં મુઠસી પર્યઁ હોય છે.) કાજો વોસરાવ્યા બાદ ઈરિયાવહીયા કરી ઘડા(માટલા)નું, ગરણાનું, ગ્લાસનું પરિલેહણ કરી પાણી ગાળીને મુઠસી પર્યઁખાણ પારીને પાણી વાપરવું - દેવવંદન પછી કરવા પછી વસતી જોઈ ગુરુમં પાસે ક્રિયા કરવી. પર્યઁખાણ પારવાનું સૂત્ર : મુઠસી પર્યઁખાણ ફાસિયં પાલિયં સોહિયં તિરિયં કિટ્ટિયં આરાહિયં જં ચ ન આરાહિયં તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કંડં ।

ખાસ સૂચના : ઉપધાનમાં વાપરેલ દરેક વસ્તુનું ઉભયકાલ પરિલેહણ કરવાનું છે. તેથી ઘડા વિગેરેનું સાંજે પરિલેહણનો ખાસ ખ્યાલ રાખવો. પરિલેહણ બાદ પાણી ન વાપરવું હોય તો પણ વપરાયેલા દરેક ઘડા(માટલા) વિગેરેનું પરિલેહણ સુયોગ્ય રીતે કરવું.

ઉપધાન વાહકોને દરરોજ સાંજના ગુરુએ કરાવવાની ક્રિયા
સાંજના પરિલેહણની વિધિ

સમજૂતી :

- (૧) શ્રાવકોને માત્ર સાંજની (પર્યઁખાણની) ક્રિયા કરવાની છે. કેમકે પરિલેહણના આદેશ બપોરે જ જોગવાળા ગુરુમં. પાસે માંગી લીધા છે તથા પ્રતિક્રમણ ગુરુમં.ની સાથે જ કરવાનું છે.
- (૨) શ્રાવિકાઓએ (અ) પરિલેહણની વિધિ (બ) સાંજની (પર્યઁખાણની) ક્રિયા તથા (ક) દેવસી મુહપત્તિની વિધિ એમ ત્રણ વિધિ સાથે કરવાની છે.
- (૩) સામૂહિક ક્રિયામાં પહેલાં શ્રાવિકાઓને પરિલેહણની વિધિ થઈ જાય એટલે સાંજના પર્યઁખાણની ક્રિયા શ્રાવક-શ્રાવિકાઓ ને સાથે થઈ શકે (વસતિ શુદ્ધિ જોઈને ક્રિયા કરવી) શ્રાવકોને માંડલાની વિધિ-આદેશ પછી શ્રાવિકાઓને દેવસી મુહપત્તિની વિધિ કરાવવી

દરરોજ
સાંજે
કરવાની
ક્રિયા

(૩૬)

ઉપધાન
વિધિ

(આ વિધિ માત્ર બહેનોએ કરવાની છે)

સાંજના પરિલેહણના આદેશ

પ્રથમ પોતાના સ્થાને પરિલેહણ કરી, દેવવંદન કરી, સો ડગલાંની અંદર વસતિ જોઈ આવી, અશુદ્ધિ હોય તે દૂર કરાવી, ગુરુ પાસે આવી 'ભગવન્ સુદ્ધાવસહિ' કહેવું.

પછી શ્રાવિકાઓ ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં સંદિં ભગં બહુપરિપુત્રા પોરિસી.' (ગુરુ-તહત્તિ)

પછી ઈરિયાવહી પરિક્કમી એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ કરી પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો. પછી ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં સંદિં ભગં ગમણાગમણે આલોઉં?' (ગુરુ-આલોએહ) 'ઈચ્છં' કહી ગમણાગમણેનો પાઠ કહે

પછી ખમાં દેઈ કહે. 'ઈચ્છાં સંદિં ભગં પરિલેહણ કરું?' (ગુરુ-કરેહ.) 'ઈચ્છં' કહી ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં સંદિં ભગં પોસહસાલા પ્રમાર્જુ?' (ગુરુ - 'પ્રમાર્જો'.) 'ઈચ્છં' કહી મુહપત્તિ પરિલેહવી.

પછી ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! પસાય કરી પરિલેહણા પરિલેહાવોજી,' (ગુરુ કહે-'પરિલેહેહ') 'ઈચ્છં' કહી ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ઉપધિ મુહપત્તિ પરિલેહું (ગુરુ-પરિલેહેહ) ઈચ્છં કહી મુહપત્તિ પરિલેહી, ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં સંદિં ભગં સજ્જાય કરું?' (ગુરુ-કરેહ.) ઈચ્છં કહી એક નવકાર ગણી મન્હજિણાણંની સજ્જાય (પૃ.નં. ૨૭) કહેવી. પછી ખમાં દેઈ ઈચ્છકારિ ભગવન્ પસાય કરી પચ્ચક્ખાણનો આદેશ દેશોજી (ગુરુ 'મુદ્ધિસહિઅંનુ પચ્ચક્ખાણ આપે)

ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં સંદિં ભગં ઉપધિ સંદિસાહું?' (ગુરુ કહે 'સંદિસાવેહ.) 'ઈચ્છં' કહી ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં સંદિં ભગં ઉપધિ પરિલેહું?' (ગુરુ - 'પરિલેહેહ.)' 'ઈચ્છં' કહી ખમાં દેઈ 'અવિધિ આશાતના મિચ્છા મિ દુક્કંડં' કહે

। ઈતિ સાંજના પરિલેહણની વિધિ. ।

૧. પરિલેહણ પછી પાણી વાપરવું હોય તો મુઢ્ઢસી પચ્ચક્ખાણ પારી પાણીનું પરિલેહણ કરીને(ગાળીને) વાપરવું

સાંજના
પરિલેહણ
ના આદેશ

(૩૭)

ઉપધાન
વિધિ

સાંજના પચ્ચક્રખાણની ક્રિયા

(આ ક્રિયા શ્રાવક શ્રાવિકા બન્ને વર્ગે કરવાની છે. વસતિ જોઈને ક્રિયા કરવી.)

ખમાં દેઈ ઈરિયાવહી પડિક્કમી ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં સંદિં ભગં વસહિ પવેઉં?' (ગુરુ- 'પવેહ.') 'ઈચ્છં' કહી
ખમાં દેઈ કહે 'ભગવન્ સુદ્રાવસહિ,' (ગુરુ- 'તહત્તિ.')

ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં સંદિં ભગં મુહપત્તિ પડિલેહું?' (ગુરુ - 'પડિલેહેહ') 'ઈચ્છં' કહી મુહપત્તિ પડિલેહવી.
પછી (જેણે ઉપવાસ કર્યો હોય તેને ખમાં દેઈ અને) વાપર્યુ હોય તેને બે વાંદણા દેવા

પછી 'ઈચ્છકારિ ભગવન્ પસાય કરી પચ્ચક્રખાણનો આદેશ દેજોજી.' (ગુરુ-પાણહારનું પચ્ચક્રખાણ કરાવે,) પછી
બધાએ બે વાંદણાં દેવાં.

પછી ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં સંદિ ભગવન્ ! બેસણે સંદિસાહું?' (ગુરુ- 'સંદિસાવેહ.') 'ઈચ્છં' કહી ખમાં દેઈ કહે
'ઈચ્છાં સંદિં ભગં બેસણે ઠાઉં?' (ગુરુ - 'ઠાએહ.')

'ઈચ્છં' કહી ખમાં દેઈ 'અવિધિ આશાતના મિચ્છા મિ દુક્કડં' કહી
(માત્ર) શ્રાવકો ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં સંદિં ભગં સ્થંડિલ પડિલેહુ?' (ગુરુ- 'પડિલેહેહ') પછી શ્રાવકો આર-
દિશામાં *માંડલા કરે. (શ્રાવિકાઓએ દેવસી મુહપત્તિ પડિલેહવી.)

માંડલા ★	૧ આઘાડે આસને ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે.	૨ આઘાડે આસને પાસવણે અણહિયાસે.
	૩ આઘાડે મજળે ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે.	૪ આઘાડે મજળે પાસવણે અણહિયાસે.
	૫ આઘાડે દૂરે ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે.	૬ આઘાડે દૂરે પાસવણે અણહિયાસે.
	૧ આઘાડે આસને ઉચ્ચારે પાસવણે અહિયાસે.	૨ આઘાડે આસને પાસવણે અહિયાસે.
	૩ આઘાડે મજળે ઉચ્ચારે પાસવણે અહિયાસે.	૪ આઘાડે મજળે પાસવણે અહિયાસે.
	૫ આઘાડે દૂરે ઉચ્ચારે પાસવણે અહિયાસે.	૬ આઘાડે દૂરે પાસવણે અહિયાસે.
	૧ અણાઘાડે આસને ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે.	૨ અણાઘાડે આસને પાસવણે અણહિયાસે.
	૩ અણાઘાડે મજળે ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે.	૪ અણાઘાડે મજળે પાસવણે અણહિયાસે.

૫ અણાઘાડે દૂરે ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે.

૧ અણાઘાડે આસન્ને ઉચ્ચારે પાસવણે અહિયાસે.

૩ અણાઘાડે મજ્જે ઉચ્ચારે પાસવણે અહિયાસે.

૫ અણાઘાડે દૂરે ઉચ્ચારે પાસવણે અહિયાસે.

૬ અણાઘાડે દૂરે પાસવણે અણહિયાસે.

૨ અણાઘાડે આસન્ને પાસવણે અહિયાસે.

૪ અણાઘાડે મજ્જે પાસવણે અહિયાસે.

૬ અણાઘાડે દૂરે પાસવણે અહિયાસે.

દેવસિ મુહપત્તિની વિધિ

(આ વિધિ માત્ર બહેનોએ કરવાની છે.)

ખમાં દેઈ ઈરિયાવહીયા કરી ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાકારેણ સંદિં ભગવન્ ! દેવસિ મુહપત્તિ પડિલેહું?' (ગુરુ - 'પડિલેહેહ') 'ઈચ્છં' કહી મુહપત્તિ પડિલેહી બે વાંદણાં દેવા.

પછી 'ઈચ્છાં સંદિં ભગં દેવસિઅં આલોઉં?' (ગુરુ 'આલોએહ.') 'ઈચ્છં' આલોએમિ જો મે દેવસિઓ આઈયારોં એ પાઠ પૂરો કહેવો.

પછી 'સવ્વસ્સવિ, દેવસિય, દુચ્ચિન્તિય, દુબ્ભાસિય, દુચ્ચિટ્ઠિય, ઈચ્છાકારેણ સંદિં ભગવન્!' (ગુરુ - 'પડિક્કમેહ,') 'ઈચ્છં' તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડં' કહીને ઈચ્છકાર સુહદેવસિનો પાઠ કહી (જો પદસ્થ મુનિ હોય તો બે વાંદણા દેવા.) પદસ્થ ન હોય તો ખમાં દેઈ અબ્ભુટ્ઠિઓ ખામવો, પછી બે વાંદણા દેવા. પછી 'ઈચ્છાકારેણ સંદિં ભગં પરચ્ચકખાણ કયુ છે જી' કહી ખમાં દેઈ 'અવિધિ આશાતના મિચ્છામિ દુક્કડં' કહે

પછી શ્રાવિકાઓ ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં સંદિં ભગવન્ ! સ્થંડિલ શુદ્ધિ કરશું,' (ગુરુ - 'કરજો.') શ્રાવિકાઓ 'ઈચ્છં' કહી ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં સંદિં ભગં દિશિ પ્રમાર્જુ ?' (ગુરુ - 'પ્રમાર્જો.') શ્રાવિકા 'ઈચ્છં' કહી પોતાનું સ્થાન સો ડગલાની અંદર હોય ત્યાં જ (અગાઉ બતાવ્યા પ્રમાણે (પૃ. નં. ૩૮) પાઠ બોલી) માંડલાં કરવા.

જો પોતાનું સ્થાન સો ડગલાંની બહાર હોય તો પોતાને સ્થાને જઈ ઈરિયાવહી પડિક્કમી ગમણાગમણે બોલી માંડલાં કરવા. કારણ પ્રસંગે શ્રાવકોએ દેવસી પ્રતિક્રમણ સાધુ મ.થી અલગ કરવાના સંજોગ હોય તો દેવસી મુહપત્તિની વિધિ શ્રાવકોએ પણ કરવી પડે.

દેવસી
મુહપત્તિ

(૩૯)

ઉપધાન
વિધિ

છ એ ઉપધાનના નામ તપશ્ચર્યા - દિન વિગેરેનું યંત્ર

	મૂલ નામ	ચાલુ નામ	દિન	તપ.ઉપ.	વાચના
૧.	શ્રી પંચમંગલ મહાશ્વતસ્કંધ	નવકાર મંત્ર	૧૮	૧૨૥	૨
૨.	શ્રી પ્રતિક્રમણ શ્વતસ્કંધ	ઈરિયાવહી	૧૮	૧૨૥	૨
૩.	શ્રી શકસ્તવાધ્યયન	નમુત્યુણં	૩૫	૧૮૥	૩
૪.	શ્રી ચૈત્યસ્તવાધ્યયન	{ અરિહંતયેઈયાણં અન્નત્ય	૪	૨૥	૧
૫.	શ્રી નામસ્તવાધ્યયન	લોગસ્સ	૨૮	૧૫૥	૩
૬.	શ્રી શ્વતસ્તવ-સિદ્ધસ્તવાધ્યયન	{ પુક્ર્ખરવરદી સિદ્ધાણં, બુદ્ધાણં	૭	૪૥	૨

ઉપધાન તપના આવશ્યક ઉપકરણ :

ઉપકરણ પુરુષો માટે	નંગ	૧૧ ધાબળા (આવશ્યકતાનુસાર)		૫ ઠલ્લે-માત્રા માટે વસ્ત્ર જોડી	૨
૧ ગોળ દાંડીનો ચરવળો	૧	૧૨ માથાબંધન(સ્કાર્ફ)		૬ ઊનની ગરમ શાલ	૨
૨ ઊનનું કટોસણું	૨	૧૩ દંડાસન	૧	૭ સુતરની શુદ્ધ નવકારવાળી	૧
૩ મુહપત્તિ (સુતરાઉ કાપડની)	૪	૧૪ નેપકીન	૨	૮ સંથારો ઊનનો	
૪ કંદોરો સુતરની દોરીનો	૧	૧૫ નોટબુક અને બોલપેન	૧	૯ ઉત્તર પટ્ટો	
૫ ક્રિયા માટે ધોતિયું અને ખેસ	૨	૧૬ અભ્યાસ-સ્વાધ્યાય માટે પુસ્તક		૧૦ માથાબંધન(સ્કાર્ફ)	
૬ ઠલ્લા-માત્રા માટે ધોતિયું ખેસ	૧	બહેનો માટે	નંગ	૧૧ ધાબળા (આવશ્યકતાનુસાર)	
૭ ઊનની ગરમ શાલ	૧	૧ ચોરસ દાંડીનો ચરવળો	૨	૧૨ નોટબુક અને બોલપેન	૧
૮ સુતરની શુદ્ધ નવકારવાળી	૧	૨ ઊનના કટોસણા	૨	૧૩ દંડાસન	૧
૯ સંથારો ઊનનો	૧	૩ મુહપત્તિ(સુતરાઉ કાપડની)	૪	૧૪ નેપકીન	૨
૧૦ ઉત્તરપટ્ટો	૧	૪ સાડી, વગેરે વસ્ત્ર જોડ (ક્રિયા માટે)	૨	૧૫ અભ્યાસ-સ્વાધ્યાય માટે પુસ્તક	

ઉપધાન
વિધિ

ઉપધાન
નામ-તપ
દિવસ

આવશ્યક
ઉપકરણ

(૪૦)

વાચનાનું યંત્ર

ઉપ-ધાન	દિન	વાચના	પહેલી વાચના	બીજી વાચના	ત્રીજી વાચના
૧.	૧૮	૨	૫ ઉપવાસે (૭) નમોઅરિહંતાણંના પાંચ પદ સુધી	૭ા ઉપવાસે (૧૮) એસો પંચનમુક્કારોનાં ચાર પદો સંપૂર્ણ	❀
૨.	૧૮	૨	૫ ઉપવાસે (૭) જે મે જીવા વિરાહિયા પદ સુધી	૭ા ઉપવાસે (૧૮) એગિંદિયાથી તસ્સઉત્તરી સંપૂર્ણ	❀
૩.	૩૫	૩	૩ ઉપવાસે (૫) નમુત્યુણં થી પુરિસ વરગંધહત્થિણં સુધી	૮ ઉપવાસે (૧૭) લોગુત્તમાણંથી ધમ્મવર ચાઉરંતચક્કવટ્ટીણં સુધી	૮ા ઉપવાસે (૨૮) અપ્પહિહયથી (સંપૂર્ણ નમુત્યુણં)
૪.	૪	૧	૨ા ઉપવાસે (૪) સવ્વલોએ અરિહંતચેઈયાણંથી અન્નત્થ સંપૂર્ણ	❀	❀
૫.	૨૮	૩	૩ ઉપવાસે (૫) લોગસ્સની પહેલી ગાથા	૬ ઉપવાસે (૧૩) લોગસ્સની બીજી ગાથાથી પાંચમી ગાથા સુધી	૬ા ઉપવાસે (૨૩) લોગસ્સની ૬-૭ ગાથા
૬.	૭	૨	૨ ઉપવાસે (૩) પુક્ખરવરદી સંપૂર્ણ	૨ા ઉપવાસે (૭) સિદ્ધાણં બુદ્ધાણંથી વેયાવચ્ચગરાણં સંપૂર્ણ	❀

નોંધ : કૌંસમાં આપેલા આંકડા પ્રવેશથી આશરે કેટલામાં દિવસે વાચના આવે તે સૂચવે છે. ઉપધાનમાં તપ વ્યવસ્થા જે રીતે ગોઠવાઈ હોય તે પ્રમાણે એકાદ દિવસ ફેરફાર સમજવો.

વાચના
યંત્ર

(૪૧)

ઉપધાન
વિધિ

વાયના વિધિ

પ્રથમ સો ડગલામાં વસતિ જોઈ આવી અશુદ્ધિ હોય તે દૂર કરાવી ગુરુ પાસે આવી ભગવન્ સુદ્ધાવસહિ કહેવુ. પછી (સ્થાપનાચાર્ય ખુલ્લા રાખી) ખમાં દેઈ ઈરિયાવહી પડિક્કમી ખમાં દેઈ કહે ‘ઈચ્છાં સંદિં ભગવન્ ! વસહિ પવેઉ ?’ (ગુરુ-પવેહ) ખમાં દેઈ કહે ‘ભગવન્ ! સુદ્ધા વસહિ.’ (ગુરુ - ‘તહત્તિ’) પછી ખમાં દેઈ કહે ‘ઈચ્છાકારેણ સંદિં ભગં વાયણા મુહપતિ પડિલેહું ?’ (ગુરુ - ‘પડિલેહેહ’) ‘ઈચ્છં’ કહી મુહપતિ પડિલેહી બે વાંદણા દેવા. પછી ખમાં દેઈ ‘ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! વાયણા સંદિસાહું ?’ (ગુરુ - ‘સંદિસાવેહ’) ‘ઈચ્છં’ કહી ખમાં દેઈ કહે ‘ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! વાયણા લેશું, ?’ (ગુરુ - ‘લેજો’) ખમાં દેઈ કહે ‘ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! પસાય કરી વાયણા પ્રસાદ કરશોજી.’

શ્રાવક સજ્જાયની (ઉત્કટિકાસન) મુદ્રાએ અને શ્રાવિકાઓ ઉભી રહી હાથ જોડી વાયના લે.

પછી ગુરુ, જે વાયના આપવાની હોય તેનું એક પદ બોલે. તે પ્રમાણે વાયના લેનાર ઉપધાનવાહકો ઉચ્ચાર કરે એમ ત્રણ વખત વાયના આપે. પછી ગુરુ તેનો અર્થ એક વખત સમજાવે. (અંતે ગુરુ વાસક્ષેપપૂર્વક “નિત્યારપારગા હોહ, ગુરુગુણોહિં વુડિઢજજાહિ” કહે,) શિષ્ય ‘તહત્તિ’ કહે. પછી બે વાંદણા દેઈ ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ બેસણે સંદિસાહું. (ગુરુ - ‘સંદિસાવેહ’) ‘ઈચ્છં’ કહી પછી ખમાં દેઈ ઈચ્છાં સંદિં ભગં બેસણે ઠાઉં (ગુરુ-ઠાએહ.) ખમાં દઈ અવિધિ આશાતના મિચ્છા મિ દુક્કડં કહે.

પછી જેને જે ઉપધાન હોય તે ઉપધાનનું નામ લેઈ ૨૫ ખમાસણાં દેવાં.

● વાયના નવકાર વિના આપવી એમ શ્રી હીરપ્રશ્નમાં કહ્યું છે. ● વાયના ઉપવાસ અને આયંબિલના દિવસે અપાય, કારણે નીવીના દિવસે પણ આપી શકાય. ● કોઈ કારણે પ્રભાતે વાયના આપવી ભૂલી જવાય તો સાંજની ક્રિયા પહેલાં વાયના અપાય, ત્યાર પછી સાંજની ક્રિયા કરાવવી.

। ઈતિ વાયના વિધિ ।

અથ ઉપધાન વાચના-અધિકાર

પ્રથમ ઉપધાન (પહેલું અઢારિયું) પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ, (નવકાર મંત્ર)
દિવસ ૧૮, કુલ તપ ૧૨૥ ઉપવાસ, વાચના બે, તેમાં પહેલી વાચના પાંચ ઉપવાસે.

પહેલી વાચના

શમો અરિહંતાણં, શમો સિદ્ધાણં, શમો આયરિયાણં, શમો ઉવજજાયાણં, શમો લોએ સવ્વસાહૂણં.

પદ-૫, સંપદા-૫, ગુરુ અક્ષર-૩, લઘુ અક્ષર-૩૨, કુલ અક્ષર-૩૫

અર્થ :- અરિહંત ભગવંતોને નમસ્કાર થાઓ, સિદ્ધ ભગવંતોને નમસ્કાર થાઓ, આચાર્ય મહારાજાઓને નમસ્કાર થાઓ, ઉપાધ્યાય મહારાજાઓને નમસ્કાર થાઓ, લોકમાં રહેલા સર્વ સાધુઓને નમસ્કાર થાઓ.

(હવે બીજી વાચના સાડાસાત ઉપવાસે આવશે)

પ્રથમ ઉપધાન (પહેલું અઢારિયું) પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ બીજી વાચના - (૭૥ ઉપવાસે)

એસો પંચણમુક્કારો, સવ્વપાવપ્પણાસણો । મંગલાણં ચ સવ્વેસિં, પઢમં હવર્ઠ મંગલં ॥

પદ-૪, સંપદા-૩, (ત્રીજા અને ચોથા એમ છેલ્લા બે પદની એક સંપદા છે.) ગુરુ અક્ષર-૪,
લઘુ અક્ષર-૨૯, કુલ અક્ષર-૩૩.

અર્થ :- એ પંચપરમેષ્ઠીને કરેલો નમસ્કાર, સઘળા પાપનો નાશ કરનાર છે, અને સર્વ મંગલોમાં પહેલું અર્થાત્ પ્રધાન-ઉત્તમ મંગલ છે.

અથ
ઉપધાન
વાચના-
અધિકાર

(૪૩)

ઉપધાન
વિધિ

દ્વિતીય ઉપધાન (બીજું અઢારિયું) પ્રતિક્રમણ શ્રુતસ્કંધ (ઈરિયાવહી, તસ્સઉત્તરી)
દિવસ-૧૮, કુલતપ-૧૨૧ા ઉપવાસ, વાયના બે. પહેલી વાયના પાંચ ઉપવાસે.

પહેલી વાયના

ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ઈરિયાવહિયં પડિક્કમામિ ? (ગુરુ-પડિક્કમેહ) ઈચ્છું, ઈચ્છામિ પડિક્કમિઉં
॥૧॥ ઈરિયાવહિયાએ, વિરાહણાએ ॥૨॥ ગમણાગમણે ॥૩॥ પાણક્રમણે, બીયક્રમણે, હરિયક્રમણે, ઓસા-
ઉત્તિંગ-પણગ-દગ-મટ્ટિ-મક્કડાસંતાણા-સંકમણે ॥૪॥ જે મે જીવા વિરાહિયા ॥૫॥

પદ-૧૦, સંપદા-૫, ગુરુ અક્ષર-૮, લઘુ અક્ષર-૬૪, કુલ અક્ષર-૭૨

અર્થ :- હે જ્ઞાનવંત ! આપશ્રી ઈચ્છાપૂર્વક આદેશ આપો તો માર્ગમાં ચાલતાં જે પાપ લાગ્યું હોય તેનાથી નિવર્તું
(પાછો વળું) ? (ગુરુ આજ્ઞા આપે-પ્રતિક્રમો) શિષ્ય કહે આપનું વચન પ્રમાણ છે. હું પાપથી નિવર્તવાને
ઈચ્છું છું. ॥૧॥ જવા આવવાના માર્ગમાં (સાધુ-શ્રાવકના ધર્મમાર્ગમાં) ચાલતાં જે વિરાધના (પાપયુક્ત
ક્રિયા) થઈ હોય ॥૨॥ જેમકે-એક સ્થાનકેથી બીજા સ્થાનકે જતાં આવતાં ॥૩॥ જીવોને પગે કરી ચાંપવાથી,
બીજને ચાંપવાથી, લીલી વનસ્પતિને ચાંપવાથી, આકાશમાંથી પડતા ઠારને, ક્રીડીઓનાં નગરાંને, પાંચવર્ણી
લીલકુલને, સચિત્ત માટી સહિત સચિત્તપાણીને અને કરોળીયાઓની જાળને ચાંપવાથી અથવા મસળવાથી
॥૪॥ જે જીવોની મેં વિરાધના કરી હોય ॥૫॥ (તે મારા પાપ મિથ્યા થાઓ)

(હવે બીજી વાયના સાડાસાત ઉપવાસે આપવી.)

૨ જા
અઢારિયા
ની
વાચના

(૪૪)

ઉપધાન
વિધિ

દ્વિતીય ઉપધાન (બીજું અઢારિયું) પ્રતિક્રમણ શ્રુતસ્કંધ

બીજી વાચના

એગિંદ્રિયા, બેઈદ્રિયા, તેઈદ્રિયા, ચઉરિંદ્રિયા, પંચિંદ્રિયા ॥૬॥ અભિહયા, વત્તિયા, લેસિયા, સંઘાઈયા, સંઘટ્ટિયા, પરિયાવિયા, કિલામિયા, ઉદવિયા, ઠાણાઓ ઠાણં સંકામિયા, જીવિયાઓ વવરોવિયા, તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કંડં ॥૭॥ તસ્સ ઉત્તરીકરણેણં, પાયચ્છિત્તકરણેણં, વિસોહીકરણેણં, વિસલ્લીકરણેણં, પાવાણં કમ્માણં નિગ્ધાયણદાએ, ઠામિ કાઉસ્સગ્ગં ॥૮॥

૫૬-૨૨, સંપદા-૩, ગુરુ અક્ષર-૧૬, લઘુ અક્ષર-૧૧૧, કુલ અક્ષર-૧૨૭.

અર્થ :- (તે કયા જીવો ?) એક ઈંદ્રિયવાળા, બે ઈંદ્રિયવાળા, ત્રણ ઈંદ્રિયવાળા, ચાર ઈંદ્રિયવાળા, પાંચ ઈંદ્રિયવાળા (વિગેરે જીવોને) ॥૬॥ (એ જીવોને કેવી રીતે વિરાધ્યા ?) સામા આવતા હણ્યા હોય, ધૂળ વડે ઢાંક્યા હોય, જમીન સાથે ઘસ્યા હોય, માંહોમાહે શરીર એકઠાં કર્યા હોય, થોડા સ્પર્શથી દુભાવ્યા હોય, પરિતાપ ઉપજાવ્યો હોય, મૃતપ્રાય કીધા હોય, ત્રાસ પમાડ્યા હોય, એક સ્થાનકથી બીજે સ્થાનકે મૂક્યા હોય, જીવિતથી ચુકાવ્યા હોય, તે મારું પાપ મિથ્યા થાઓ ॥૭॥

ઈરિયાવહીથી શોધતાં બાકી રહેલ પાપરૂપ અશુદ્ધિને ફરીથી વિશેષ શુદ્ધિ કરવા વડે, પ્રાયશ્ચિત કરવા વડે, આત્માનો મેલ ટાળી વિશુદ્ધિ કરવા વડે, આત્માને શલ્યથી રહિત કરવા વડે, સર્વ પાપકર્મોના નાશ કરવા માટે હું (કાયવ્યાપારના ત્યાગ કરવારૂપ) કાઉસ્સગ્ગ કરું છું. ॥૮॥

તૃતીય ઉપધાન (પાંત્રીસું) શકસ્તવ અધ્યયન (નમુત્યુણં)
દિવસ ૩૫, કુલ તપ ૧૯૥ ઉપવાસ, વાયના ત્રણ, પહેલી વાયના ત્રણ ઉપવાસે.

પહેલી વાયના

નમુત્યુણં, અરિહંતાણં, ભગવંતાણં ॥૧॥ આઈગરાણં, તિત્યયરાણં, સયંસંબુદ્ધાણં ॥૨॥ પુરિસુત્તમાણં,
પુરિસસીહાણં, પુરિસવરપુંડરીઆણં, પુરિસવરગંધહત્થીણં ॥૩॥

૫૬-૯, સંપદા-૩, ગુરુ અક્ષર-૫, લઘુ અક્ષર-૫૭, કુલ અક્ષર-૬૨.

અર્થ :- અરિહંત, ભગવંતોને નમસ્કાર થાઓ ॥૧॥ જેઓ શ્રુત ધર્મની આદિ કરનારા છે. તીર્થ (એટલે શ્રમણ પ્રધાન
ચતુર્વિધસંઘ)ના સ્થાપક છે, સ્વયં બોધ પામેલા છે. ॥૨॥ જેઓ પુરુષોને વિષે ઉત્તમ, પુરુષોને વિષે (એટલે
આત્માઓમાં) સિંહ સમાન, પુરુષોને વિષે ઉત્તમ પુંડરીક કમળ સમાન છે, પુરુષોને વિષે પ્રધાન ગંધહસ્તિ
સમાન (એવા અરિહંત ભગવંતોને નમસ્કાર હો) ॥૩॥

(હવે બીજી વાયના આઠ ઉપવાસે આવશે.)

નોંધ : ગુજરાતી ભાષામાં વિશેષણોને વિભક્તિના પ્રત્યયોનો લોપ થાય છે. તે રીતે અર્થ કર્યા છે.

ઉપધાન
વિધિ

પાંત્રીસા
ની
વાયના

(૪૬)

તૃતીય ઉપધાન (પાંત્રીસું) શકસ્તવઅધ્યયન (નમુત્યુણં)

બીજી વાચના (આઠ ઉપવાસે)

લોગુત્તમાણં, લોગનાહાણં, લોગહિઆણં, લોગપઈવાણં, લોગપજ્જોઅગરાણં ॥૪॥ અભયદયાણં, ચક્ષુદયાણં, મગ્ગદયાણં, સરણદયાણં, બોહિદયાણં ॥૫॥ ધમ્મદયાણં, ધમ્મદેસયાણં, ધમ્મનાયગાણં, ધમ્મસારહીણં, ધમ્મવરયાઉરંતચક્કવટ્ટીણં ॥૬॥

પદ-૧૫, સંપદા-૩, ગુરુ અક્ષર-૧૧, લઘુ અક્ષર-૮૧, કુલ અક્ષર-૯૨.

અર્થ :- (સર્વ ભવ્ય જીવ રૂપ) લોકને વિષે ઉત્તમ, (એક પુદ્ગલ પરાવર્ત કાળની અંદર મોક્ષને અપાવનાર એવું ધર્મનું બીજ પામેલ ભવ્ય જીવરૂપી) લોકના (યોગ અને ક્ષેમ કરનારા હોવાથી) નાથ, (સમસ્ત જગતના જીવોરૂપ) લોકના હિત કરનાર, (દેશનાને યોગ્ય સંજ્ઞિ જીવરૂપ) લોકના દીપક સમાન, (વિશિષ્ટ ચૌદરાજલોકરૂપ) લોકને પ્રદ્યોત (પ્રકાશ) કરનાર ॥૪॥ અભયના દાતા. (જ્ઞાનરૂપી) ચક્ષુના આપનાર, (મોક્ષ) માર્ગના બતાવનાર, (સંસારઆતપથી તપેલાને) શરણ આપનાર, બોધિરત્ન (સમકિત)ના દાતા ॥૫॥ ધર્મના દાતા, ધર્મના ઉપદેશ કરનાર, ધર્મના નાયક, ધર્મના સારથી, ચાર ગતિને અંત કરનાર ઉત્તમ (ધર્મચક્રને ધારણ કરનાર) ધર્મચક્રવર્તી (એવા અરિહત ભગવંતોને મારો નમસ્કાર થાઓ) ॥૬॥

(હવે ત્રીજી વાચના સાડાઆઠ ઉપવાસે આપેવી.)

ત્રીજી વાચના

તૃતીય ઉપધાન (પાંત્રીસું) શકસ્તવઅધ્યયન

અપ્પહિહયવરનાણ દંસણધરાણં, વિઅટ્ટ-છઉમાણં ॥૭૧॥ જિણાણં જાવયાણં, તિજાણં તારયાણં, બુદ્ધાણં
બોહયાણં, મુત્તાણં મોઅગાણં ॥૮॥ સવ્વત્તૂણં, સવ્વદરિસીણં, સિવ-મયલ-મરુઅ-મણંત-મક્ખય-મવ્વાબાહ-મપુણ-
રાવિત્તિ-સિદ્ધિગઈ નામધેયં, ઠાણં સંપત્તાણં, નમો જિણાણં, જિઅભયાણં ॥૯॥ જે અ અઈઆ સિદ્ધા, જે અ ભવિસ્સંતિ
ણાગએ કાલે, સંપઈ અ વટ્ટમાણા, સવ્વે તિવિહેણ વંદામિ ॥૧૦॥

પદ-૮, સંપદા-૩, ગુરુ અક્ષર-૧૭, લઘુ અક્ષર-૧૨૬, કુલ અક્ષર-૧૪૩. (છેલ્લી ગાથા પદ અને સંપદામાં
ગણી નથી, અક્ષર ગણત્રીમાં લીધા છે.)

અર્થ :- કોઈથી હણાય નહીં એવા ઉત્તમ જ્ઞાન તથા દર્શન અર્થાત્ કેવલજ્ઞાન અને કેવલદર્શનને ધારણ કરનારને,
છવ્વસ્થપણું જેમનું ચાલ્યું ગયું છે તેમને ॥૭૧॥ (રાગ-દ્વેષના) જીતનારને તથા જીતાડનારને, (સંસારસમુદ્રથી)
તરનાર તથા તારનારને. (તત્ત્વના) જાણનાર તથા જણાવનારને, (કર્મથી) મૂકાએલા અને મૂકાવનારને
॥૮॥ સર્વજ્ઞને, સર્વદર્શીને, ઉપદ્રવરહિત, અચલ, રોગરહિત, અનંત કાળ પર્યંત રહેનાર, અક્ષય, અવ્યાબાધ
અને જ્યાંથી ફરી પાછા આવવાનું નથી એવા સિદ્ધિગતિ નામના સ્થાનને પામેલાને, રાગ-દ્વેષનો ક્ષય
કરનાર તથા સર્વભયના જીતનારને (નમસ્કાર થાઓ) ॥૯॥ જેઓ ભૂતકાળે સિદ્ધ થયા છે, જેઓ ભવિષ્યકાળમાં
સિદ્ધ થશે અને વર્તમાનકાળે વિદ્યમાન છે, (અર્થાત્ વિચરી રહ્યા છે.) એવા સર્વ (તીર્થંકરો) ને હું ત્રિવિધે (અર્થાત્
મન-વચન-કાયાથી) વંદના કરું છું. ॥૧૦॥

ચોથું ઉપધાન (ચોકીયું) ચૈત્યસ્તવાધ્યયન (અરિહંતચેઈયાણં, અત્રત્ય સૂત્ર)

દિવસ ૪, કુલ તપ ૨૧૧ ઉપવાસ, વાયના એક જ છે.

સવ્વલોએ અરિહંતચેઈઆણં, કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં ॥૧॥ વંદણવત્તિયાએ, પૂઅણવત્તિયાએ, સક્કારવત્તિયાએ, સમ્માણવત્તિયાએ, બોહિલાભવત્તિયાએ, નિરૂવસગ્ગવત્તિયાએ. ॥૨॥ સદ્ધાએ, મેહાએ, ધિઈએ, ધારણાએ, અણુપ્પેહાએ, વહ્મમાણીએ, ઠામિ કાઉસ્સગ્ગં ॥૩॥

અત્રત્ય ઉસસિએણં, નીસસિએણં, ખાસિએણં, છીએણં, જંભાઈએણં, ઉડ્ડુએણં, વાયનિસગ્ગેણં, ભમલીએ, પિત્તમુચ્છાએ ॥૪॥ સુહુમેહિં અંગસંયાલેહિં, સુહુમેહિં ખેલસંયાલેહિં, સુહુમેહિં દિટ્ઠિસંયાલેહિં, ॥૫॥ એવમાઈએહિં, આગારેહિં, અભગ્ગો, અવિરાહિઓ, હુજ્જ મે કાઉસ્સગ્ગો ॥૬॥ જાવ અરિહંતાણં, ભગવંતાણં, નમુક્કારેણં ન પારેમિ ॥૭॥ તાવ કાયં, ઠાણેણં, મોણેણં, ઝાણેણં, અપ્પાણં વોસિરામિ ॥૮॥

૫૬-૪૩, સંપદા-૮, ગુરુ અક્ષર-૨૮, લઘુ અક્ષર-૨૦૦, કુલ અક્ષર-૨૨૮.

અર્થ :- સર્વ લોકને વિષે રહેલી અરિહંતની પ્રતિમાને (વંદનાદિ અર્થે) હું કાયોત્સર્ગ કરું છું. ॥૧॥ (શા માટે કાઉસ્સગ્ગ તે જણાવે છે) વાંદવાને નિમિત્તે, પૂજનને નિમિત્તે, સત્કાર કરવાને નિમિત્તે, સન્માનને નિમિત્તે, બોધિના લાભને નિમિત્તે, ઉપસર્ગ રહિત (મોક્ષ) સ્થાનના લાભને નિમિત્તે ॥૨॥ વધતી જતી શ્રદ્ધાથી, વધતી જતી નિર્મળ બુદ્ધિપૂર્વક, વધતી જતી ચિત્તની સ્થિરતા વડે, વધતી જતી ધારણા વડે, વધતી જતી અનુપ્રેક્ષા (વારંવાર વિચારણા) પૂર્વક હું કાયોત્સર્ગ કરું છું ॥૩॥

નીચે જે બાર આગારોના નામ છે તે સિવાય બીજી કોઈ પણ પ્રવૃત્તિથી કાઉસ્સગ્ગનો ભંગ થાય(તે ઉપયોગ પૂર્વક કાઉસ્સગ્ગ કરું છું),

(તે બાર આગાર કયા?) ઉંચો શ્વાસ લેવાથી, નીચો શ્વાસ મૂકવાથી, ખાંસી આવવાથી, છીંક આવવાથી, બગાસું આવવાથી, ઓડકાર આવવાથી, પવન છૂટ થવાથી, ચકરી આવવાથી, પિત્તના પ્રકોપ વડે મૂર્ચ્છા આવવાથી ॥૪॥ સૂક્ષ્મ રીતે શરીરનો સંચાર થવાથી, સૂક્ષ્મ રીતે થૂંક અગર કફ ગળવાથી, સૂક્ષ્મ રીતે દષ્ટિના ફરવાથી ॥૫॥ આ બાર આગાર અને બીજા ચાર(અગ્નિ, આદિનો ઉપદ્રવ, પંચેન્દ્રિયની આડ અથવા વધ, ચોર અથવા રાજાદિકનો ભય, સર્પાદિનો ભય) એમ કુલ સોળ આગારો વડે મારો કાઉસ્સગ્ગ અખંડિત અને અવિરાધિત હોજો ॥૬॥ જ્યાં સુધી અરિહંત ભગવાનને નમસ્કાર કરીને કાઉસ્સગ્ગ ન પારું ॥૭॥ ત્યાં સુધી પોતાની(મારી) કાયાને, એક સ્થાનમાં રહેવા વડે, મૌન રહેવાવડે, ધ્યાનમાં રહેવાવડે (પાપક્રિયાથી) મારા(દેહાત્મ ભાવરૂપી) આત્માને વોસિરાવું છું. ॥૮॥

પાંચમું ઉપધાન(અઠાવીસું) નામસ્તવ અધ્યયન (લોગસ્સ)

દિવસ ૨૮, કુલ તપ ૧૫૧ ઉપવાસ, વાયના ત્રણ, પહેલી વાયના ત્રણ ઉપવાસે.

પહેલી વાયના

લોગસ્સ ઉજ્જોઅગરે, ધમ્મતિથયરે જિણે । અરિહંતે કિત્તઈસ્સં, ચઉવિસંપિ કેવલી ॥૧॥

ગાથા-૧, ૫૬-૪, સંપદા-૪, ગુરુ અક્ષર-૬, લઘુ અક્ષર-૨૬, કુલ અક્ષર-૩૨.

ઉપધાન
વિધિ

અઠાવીસા
ની
વાચના

(૫૦)

અર્થ :- પંચાસ્તિકાય સ્વરૂપ લોકને કેવળજ્ઞાન વડે ઉઘોત કરનારા, ધર્મરૂપીતીર્થના કરનારા, રાગ-દ્વેષ રૂપી અંતર શત્રુઓને જીતનારા, કર્મશત્રુને હણનારા અને કેવલજ્ઞાની એવા ચોવીસે તીર્થકરોનું હું(નામોચ્ચારણ પૂર્વક)કીર્તન કરીશ ॥૧॥

(હવે બીજી વાચના ૬ ઉપવાસે આપવી.)

પંચમ ઉપધાન (અઠાવીસું) નામસ્તવાધ્યયન
બીજી વાચના

ઉસભમજિઅં ચ વંદે, સંભવમભિણંદણં ચ સુમર્ઠં ચ । પઉમપ્પહં સુપાસં, જિણં ચ ચંદ્રપ્પહં વંદે ॥૨॥
સુવિહિં ચ પુષ્કદંતં, સીઅલ-સિજજંસ વાસુપુજજં ચ । વિમલ-મણંતં ચ-જિણં, ધમ્મં સંતિં ચ વંદામિ ॥૩॥
કુંથું અરં ચ મલ્લિં, વંદે મુણિસુવ્વયં નમિજિણં ચ । વંદામિ રિટ્ટનેમિં, પાસં તહ વદ્ધમાણં ચ ॥૪॥

ગાથા-૩, ૫૬-૧૨, સંપદા-૧૨, ગુરુ અક્ષર-૧૦, લઘુ અક્ષર-૧૦૦, કુલ અક્ષર-૧૧૦.

અર્થ :- ઋષભદેવ તથા અજિતનાથ ભગવાનને હું વાંદું છું, સંભવનાથ, અભિનંદનસ્વામી, તથા સુમતિનાથ, પદ્મપ્રભસ્વામી, રાગ-દ્વેષને જીતનારા સુપાર્શ્વનાથ તથા ચંદ્રપ્રભસ્વામીને વાંદું છું ॥૨॥ સુવિધિનાથને (જેમનું બીજું નામ) પુષ્પદંતસ્વામી છે તેમને, શીતલનાથને, શ્રેયાંસનાથને, વાસુપૂજ્યસ્વામીને, વિમલનાથને, અનંતનાથને, રાગ દ્વેષને જીતનારા ધર્મનાથને અને શાંતિનાથને હું વાંદું છું ॥૩॥ કુંથુનાથને, અરનાથને અને મલ્લિનાથને, મુનિસુવ્રતસ્વામીને તથા રાગ-દ્વેષને જીતનાર નમિનાથને હું વાંદું છું. અરિષ્ટનેમિપ્રભુને તથા પાર્શ્વનાથને અને વર્ધમાનસ્વામીને વંદન કરું છું. ॥૪॥

(હવે ત્રીજી વાચના ૬૫ ઉપવાસે આવશે)

પંચમ ઉપધાન (અઠાવીસું) નામસ્તવધ્યયન
ત્રીજી વાચના.

એવં મએ અભિથુઆ, વિહુયરયમલા પહીણજરમરણા । ચઉવીસંપિ જિણવરા, તિત્યયરા મે પસીયંતુ ॥૫॥
કિત્તિય-વંદિય-મહિઆ, જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા । આરુગ્ગ-બોહિ-લાભં, સમાહિવર મુત્તમં દિંતું. ॥૬॥
ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આઈચ્યેસુ અહિયં પયાસયરા, સાગર વરગંભીરા, સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ. ॥૭॥

ગાથા-૩, ૫૬-૧૨, સંપદા-૧૨, ગુરુ અક્ષર-૧૧, લઘુ અક્ષર-૧૦૩, કુલ અક્ષર-૧૧૪.

અર્થ :- એ રીતે મેં નામપૂર્વક સ્તવ્યા તે ચોવીસે જિનેશ્વરો, તથા બીજા પાણં તીર્થકરો, જેઓએ (કર્મરૂપ) રજ તથા મેલને ટાળ્યા છે અને જરા-મરણનો જેમણે અત્યંત ક્ષય કર્યો છે. તથા સામાન્ય કેવલીઓમાં શ્રેષ્ઠ છે, તે સર્વે મારા ઉપર પ્રસન્ન થાઓ ॥૫॥ જેમને (ઈંદ્રાદિકે) સ્તવ્યા છે, વાંઘા છે, પૂજ્યા છે, જેઓ લોકમાં (એટલે કે સર્વ જીવોમાં) ઉત્તમ સિદ્ધ થયા છે, તેઓ મને આરોગ્ય, બોધિનો લાભ અને પ્રધાન ઉત્તમ એવી ભાવસમાધિ આપો ॥૬॥ ચંદ્રના સમુદાયથી વિશેષ નિર્મળ, સૂર્યના સમુદાયથી અધિક પ્રકાશ કરનારા, સ્વયંભૂરમણ સમુદ્ર જેવા ગમ્ભીર, એવા સિદ્ધ પરમાત્માઓ મને સિદ્ધિ (મોક્ષ) આપો ॥૭॥

છટું ઉપધાન(છકીયું) શ્રુતસ્તવ-સિદ્ધસ્તવ અધ્યયન, (પુક્રખરવરદી, સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં, વેયાવચ્ચગરાણં)
દિવસ ૭, કુલ તપ ૪૧૧ ઉપવાસ, વાયના-૨, પહેલી વાયના બે ઉપવાસે.

પહેલી વાયના

પુક્રખર-વર-દીવડ્ઠે ધાયઈ-સંડે અ જંબૂદીવે-અ । ભરહેરવયવિદેહે, ધમ્માઈગરે નમંસામિ ॥૧॥
તમ-તિમિર-પડલ-વિદ્ધંસણસ્સ, સુરગણ-નરિંદ મહિઅસ્સ । સીમા-ધરસ્સ વંદે, પાફોડિઅ-મોહજાલસ્સ ॥૨॥
જાઈ-જરા-મરણ-સોગ-પણાસણસ્સ । કલ્લાણ-પુક્રખલ-વિસાલ-સુહાવહસ્સ ।
કો દેવ-દાણવ-નરિંદ-ગણચ્ચિઅસ્સ । ધમ્મસ્સ સારમુવલભ્મ કરે પમાયં ? ॥૩॥
સિદ્ધે ભો ! પયઓ ણમો જિણમએ, નંદી સયા સંજમે । દેવં-નાગ-સુવત્તકિત્તરગણ-સ્સબ્ભૂઅભાવચ્ચિએ ॥
લોગો જત્થ પઈટ્ઠિઓ જગમિણં, તેલુક્કમચ્ચાસુરં । ધમ્મો વડ્ઠઉ સાસઓ વિજયઓ, ધમ્મુત્તરં વહ્ઠઉ ॥૪॥
સુઅસ્સ ભગવઓ કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં ॥

ગાથા-૪, ૫૬-૧૬, સંપદા-૧૬, ગુરુ અક્ષર-૩૪, લઘુ અક્ષર-૧૮૨, કુલ અક્ષર-૨૧૬.

અર્થ :- પુષ્કરવર નામના દ્વીપના અર્ધ ભાગમાં, ધાતકીખંડમાં અને જંબૂદ્વીપમાં (એમ અઢી દ્વીપમાં) રહેલા પાંચ ભરતક્ષેત્ર, પાંચ ઐરાવતક્ષેત્ર, અને પાંચ મહાવિદેહક્ષેત્ર, એમ પંદર ક્ષેત્રમાં ધર્મની આદિ કરનારને હું નમસ્કાર કરું છું. ॥૧॥ અજ્ઞાનરૂપી અંધકારના સમૂહનો નાશ કરનાર, દેવતાઓના સમૂહ અને ચક્રવર્તી રાજાઓ દ્વારા પૂજાએલ, તેમજ (આત્માને) મર્યાદામાં રાખનાર અને મોહરૂપી જાળને તોડી નાંખનાર (એવા શ્રી સિદ્ધાંત)ને હું વંદન કરૂં છું ॥૨॥ જન્મ, જરા, મરણ અને શોકનો નાશ કરનાર, કલ્યાણ અને સંપૂર્ણ વિશાળ એવા મોક્ષના સુખો ને આપનાર, દેવ-દાનવ અને મનુષ્યના ઈંદ્રોના અર્થાત્ રાજાઓના સમૂહથી

છકીયા
ની
વાચના

(૫૩)

ઉપધાન
વિધિ

પૂજિત, એવા શ્રુતધર્મનો સાર પામીને કોણ પ્રમાદ કરે ? ॥૩૧॥ હે જ્ઞાનવંત લોકો ! (સર્વનય અને પ્રમાણથી) સિદ્ધ એવા જિનદર્શન (સિદ્ધાંત)ને હું આદર સહિત નમસ્કાર કરું છું (તેના પસાયથી મને) ચારિત્ર ધર્મને વિષે સદા વૃદ્ધિ થાઓ. તે (ચારિત્રધર્મ), વૈમાનિક દેવો, ભવનપતિ દેવો, જ્યોતિષી દેવો અને વ્યંતર દેવોના સમૂહથી સત્યભાવે કરીને પૂજાયેલ છે. વળી જે જિનમતને વિષે ત્રણ કાળનું જ્ઞાન તથા ત્રણ લોક સંબંધી અર્થાત્ મનુષ્ય ભવનપતિ પ્રમુખ સર્વ દેવતા અને ઉપલક્ષણથી તિર્યચ અને નારકી એ સર્વ લોકરૂપ આ જગત જેમાં પ્રતિષ્ઠિત (રહેલું) છે, એવો સિદ્ધાંતરૂપ શ્રુતધર્મ વૃદ્ધિ પામો. તે શ્રુતધર્મ શાશ્વતો અને વિજયવંતો છે. ઉત્તરધર્મ=ચારિત્રધર્મ વૃદ્ધિ પામો ॥૪૧॥ હે ભગવંત તે શ્રુતધર્મને આરાધવા હું કાઉસ્સગ્ગ કરું છું.
(હવે બીજી વાચના રાા ઉપવાસે આવશે)

છટ્ટુ ઉપધાન (છકીયું) શ્રુતસ્તવ-સિદ્ધસ્તવાધ્યયન
બીજી વાચના

સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં, પારગયાણં, પરંપરગયાણં, લોઅગ્ગમુવગયાણં, નમો સયા સવ્વસિદ્ધાણં ॥૧॥
જો દેવાણવિ દેવો, જં દેવા પંજલી નમંસંતિ । તં દેવદેવમહિઅં, સિરસા વંદે મહાવીરં ॥૨॥
ઈક્કોવિ નમુક્કારો, જિણવરવસહસ્સ વદ્ધમાણસ્સ । સંસારસાગરાઓ, તારેઈ નરં વ નારિં વા ॥૩॥
ઉજિજંતસેલસિહરે, દિક્ખા નાણં નિસીહિઆ જસ્સ । તં ધમ્મચક્કવટ્ઠિં, અરિક્કનેમિં નમંસામિ ॥૪॥
યત્તારિ અટ્ટ દસ દોય, વંદિયા જિણવરા ચઉલ્લીસં । પરમટ્ટ-નિટ્ટિ-અટ્ટા, સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ ॥૫॥
ગાથા-૫, ૫૬-૨૦, સંપદા-૨૦, ગુરુ અક્ષર-૨૬, લઘુ અક્ષર-૧૫૦, કુલ અક્ષર-૧૭૬.
વેયાવચ્ચગરાણં, સંતિગરાણં, સમ્મદિટ્ઠિસમાહિગરાણં કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં ॥૧॥
૫૬-૪, સંપદા-૧, ગુરુ અક્ષર-૫, લઘુ અક્ષર-૨૪, કુલ અક્ષર-૨૮.

અર્થ :- જે સિદ્ધ છે, જે બુદ્ધ છે, જે સંસારસમુદ્રનો પાર પામેલા છે, ગુણસ્થાનકના ક્રમે ચઢી મોક્ષે પહોંચેલા છે અને લોકના અગ્રભાગને પામેલા છે એવા સર્વ સિદ્ધોને મારો નિરંતર નમસ્કાર થાઓ ॥૧॥ જે દેવોના પણ દેવ છે, જેને હાથ જોડીને દેવો નમસ્કાર કરે છે અને દેવતાના દેવોથી (ઈંદ્રોથી) પૂજાએલા છે; તે મહાવીરસ્વામીને મસ્તક વડે વંદન કરું છું ॥૨॥ જિનવરોમાં વૃષભ સમાન એવા શ્રી વર્ધમાનસ્વામીને કરાયેલો એક પણ નમસ્કાર, પુરુષને અને સ્ત્રીને સંસારસમુદ્રથી તારે છે ॥૩॥ ગિરનાર પર્વતના શિખર ઉપર, જેમના દીક્ષા કલ્યાણક કેવલજ્ઞાન કલ્યાણક અને મોક્ષ કલ્યાણક થયા છે, તે ધર્મચક્રવર્તી શ્રી અરિષ્ટનેમિ ભગવંતને હું નમસ્કાર કરું છું. ॥૪॥ ચાર, આઠ, દશ અને બે એવા ચોવીશ જિનવરો જે (ઈંદ્રાદિથી) વંદાયેલા છે, વળી પરમાર્થથી જેઓ કૃતકૃત્ય થયા છે, તેવા હે સિદ્ધો ! મને મોક્ષ આપો ॥૫॥

શ્રી જૈનશાસનની વૈયાવચ્ચના કરનાર, શાંતિના કરનાર અને સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવોને સમાધિ કરનાર દેવોને આશ્રયીને હું કાઉસ્સગ્ગ કરું છું.

વાચનાના દિવસે જો નીવી હોય તો જ સ્ત્રીવર્ગ માથામાં તેલ નાખી શકે છે. પુરુષવર્ગને ઉપધાન તપ પૂરું થતાં સુધી ક્ષૌરકર્મ(મુંડન) કરાવી શકાતું નથી. (છકીયા તથા ચોકીયાની વાચનાના દિવસે સ્ત્રીવર્ગ માથામાં તેલ ન નાંખે એમ પ્રવૃત્તિ દેખાય છે કારણ કે એ દિવસોમાં નીવી નથી હોતી.)

। ઈતિ ઉપધાન વાચના ।

છકીયા
ની
વાચના

(૫૫)

ઉપધાન
વિધિ

કારણિક પ્રસંગે શકસ્તવાદિ અધ્યયનમાં

પાલી પલટાવાનો વિધિ

પવેયણું કરતાં 'ઈચ્છાં સંદિં ભગં પવેયણું
પવેઉં? ત્યાં સુધી આદેશ માંગે. પછી

ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં સંદિં ભગં પાલી
પાલટુ' (ગુરુ 'પાલટો') 'ઈચ્છં' કહી ખમાં દેઈ કહે
ઈચ્છાં સંદિં ભગં પાલી પાલટી, પારણું કરશું?'
(ગુરુ - 'કરજો') 'ઈચ્છં' કહી ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છકારિ
ભગવન્ તુમ્હે અમ્હં ઉપધાન (જે ઉપધાનમાં હોય તેનું
નામ) અમુક પદ પઈસરાવણી (જે વાયના ન થઈ હોય
તે વાયનાનું નામ) પાલી પાલટી પારણું કરશું?' (ગુરુ -
'કરજો') બાકી પવેયણા વિધિ પ્રમાણે.

। ઈતિ પાલી પલટાવાનો વિધિ ।

શ્રી પોસહ પારવાનું સૂત્ર

સાગરચંદો કામો, ચંદવંડિસો સુદંસણો ધત્તો ।
જેસિં પોસહ પડિમા, અખંડિયા જીવિયંતેવિ ॥૧॥
ધત્તા સલાહણિજ્જા, સુલસા આણંદ કામદેવાય ।
જાસ પસંસઈ ભયવં, દઢવયત્તં મહાવીરો ॥૨॥

પોસહ વિધિએ લીધો, વિધિએ પાર્યો, વિધિ કરતાં
જે કોઈ અવિધિ થઈ હોય, તે સવિહું મન વચન કાયાએ
કરી મિચ્છા મિ દુક્કડમ્ !

પોસહના અઢાર દોષોમાં જે કોઈ દોષ લાગ્યો
હોય તે સવિહું મન વચન કાયાએ કરી મિચ્છા મિ
દુક્કડમ્ !

પાલી
પલટાવાનો
વિધિ

શ્રી પોસહ
પારવાનું
સૂત્ર

(૫૬)

ઉપધાન
વિધિ

:: માળા અંગે સૂચનો ::

- ઉપધાન પૂર્ણ થવા આવે તે પહેલાં શુભ દિવસે શુભ મુહુર્તે માળા બનાવવી.
- માળા પંચવર્ણી હીરકુસુમ યુક્ત ૧૦૮ તાંતણાની ૧૦૮ ફૂલથી મંડિત બનાવવી.
- માળામાં પંચવર્ણી રેશમ-સોના ચાંદીનો કસબ વાપરી શકાય (છેવટે તાંબાના તાર) પરંતુ પ્લાસ્ટીકના તારનો ઉપયોગ ન થાય તે માટે માળા બનાવનારને સૂચન કરવું. કેમકે પ્લાસ્ટીક અશુદ્ધ દ્રવ્ય છે. મંત્રો દ્વારા અભિમંત્રિત કરાતાં અશુદ્ધ દ્રવ્ય તે મંત્રશક્તિને ઝીલીને સંગ્રહિત કરી શકતું નથી. જીવનમાં માત્ર એક જ વાર આ મોક્ષમાળા પરિધાન કરવાની છે. તેથી માળામાં પ્લાસ્ટીકનો ઉપયોગ ન થાય તે ધ્યાન રાખવું.
- શક્ય હોય તો... પરિવારજનો પંચવર્ણી રેશમ વિગેરે લાવી સ્નાત્રપૂજામાં મૂકી, શાંતિજલથી પવિત્ર કરી શુભ દિને-મુહુર્તે માનપૂર્વક શ્રી નમસ્કાર મહામંત્રના જાપપૂર્વક ધૂપ-દીપ સાથે માળા બનાવે.. તો વધુ અસરકારક બને.
- વરઘોડામાં તે માળા લઈને ફરવું. પૂર્વરાત્રીએ ઘરે માળા સન્મુખ રાત્રી જગો કરી શકાય...
- માળા દિનની પૂર્વરાત્રીએ.. ગુરુમ. દ્વારા માળાને અભિમંત્રિત કરાવવી.
શક્ય હોય તો, મહોત્સવપૂર્વક ઉછળતા ઉમંગે પરિવારજનો સહિત માળા લઈ ગુરુમ. પાસે જવું..

:: માળા મહોત્સવ તૈયારી - સૂચનો ::

- માળા-પ્રસંગ માટે વિશાળ જગ્યા નક્કી કરવી.
- ઉપધાનના આરાધકોને સૂચના કાર્ડ આપવું.
- માળા પ્રસંગે નાણ માંડવાની છે તેથી પેજ નં. ૨ ઉપર નાણ માંડવાની પ્રાથમિક તૈયારી - સૂચનો આપ્યા છે તે પ્રમાણે તૈયારી કરવી. સામગ્રી પણ તૈયાર રાખવી. (પેજનં. ૩)
- માળા મંડપમાં નીચે પ્રમાણે વિશેષ તૈયારી કરવી.
(૧) ક્રિયા કરવાનું સ્ટેજ (૨) માળ પહેરાવવાનું સ્ટેજ
(૩) માળ પહેરનારની બેઠક (૪) માળા પહેરાવનારની બેઠક (૫) માળ પહેરી-પહેરાવી મંડપમાંથી બહાર નીકળવાનો રસ્તો.
- અભિમંત્રિત થએલી બધી માળાઓ મંડપમાં ઉચિત સ્થાને(એકબાજુ) ગોઠવવી (માળા નીચે ન પડી જાય તે ધ્યાન રાખવું. કદાચ માળા પડી જાય તો તે માળા અલગ રાખી ગુરુ મ.ને જણાવી દેવું. જેથી ગુરુમ. પુનઃ અભિમંત્રિત કરે)
- વ્યવસ્થા માટે સ્વયંસેવકોની યોગ્ય સ્થાને ગોઠવણી કરવી -પ્રસંગની પૂર્ણ માહિતી આપવી

માળ પહેરનાર આરાધકને આપવાનો પાસ તથા સૂચનાઓનો નમૂનો

। શ્રી પંચમંગલ મહાશ્વતસ્કંધાય નમોનમઃ ।

શ્રી જૈન સંઘ દ્વારા આયોજિત
ઉપધાન તપ પૂર્ણાહૂતિ પ્રસંગે
માળા મહોત્સવ

શુભ નિશ્ચા :- પૂ. આ. દે. શ્રી

આરાધકનું નામ :-

માળા નં

શુભ દિન

સ્થળ :-

આ પાસની પાછળના ભાગે સાઈડમાં જણાવેલ સૂચનાઓ છાપવી.. સ્થળ, સમય, સંયોગ પ્રમાણે યોગ્ય ફેરફાર કરવો...

:- આરાધકને સૂચનો :-

- (૧) સવારે પ્રતિક્રમણ, પરમાત્માની પૂજા વિગેરે કરીને ૮-૦૦ વાગે _____સ્થાને માળા મંડપમાં આવી જવું.
- (૨) માળની ક્રિયા _____વાગે શરૂ થઈ જશે.
- (૩) માળની ક્રિયા સમયે સામાયિકના સ્વચ્છ અને શુદ્ધ વસ્ત્રો પરિધાન કરવા.
- (૪) ચરવળો - મુહપત્તિ, કટાસણું તથા ૧૧ શેર ચોખા, ૧ શ્રીફળ, ૧૧ રૂ. તથા જ્ઞાન પૂજન માટે રૂપાનાણું લાવવું.
- (૫) માળા પહેરાવવા માટે ૨ કે ૩ વ્યક્તિએ જ સ્ટેજ ઉપર આવવાનું રહેશે.
- (૬) માળા પહેર્યા બાદ માત્ર આરાધકે નાણને ત્રણ પ્રદક્ષિણા ૧-૧ નવકાર ગણવાપૂર્વક આપવી.
- (૭) પહેરામણી આદિનો વ્યવહાર મંડપની બહાર કરવો અને વ્યવસ્થામાં પૂર્ણ સહકાર આપવો.
- (૮) સવારે ઉઠતાં જ...ભાવોલ્લાસપૂર્વક ભાવના ભાવતા રહેવું કે - “આજે મારો પુણ્ય દિવસ છે કે ૪૭ દિવસની ઉગ્ર સાધના બાદ મોક્ષ માળ પહેરવા મળશે.”

માળા

પહેરનારને

પાસ,

સૂચનો

(૫૮)

ઉપધાન
વિધિ

માળાઓનું અભિમંત્રણ વિધાન

માળારોપણનું મુહૂર્ત જે દિવસે હોય તેના આગલા દિવસે માળાનો વરઘોડો હોય. રાતના શુભ સમયે પદસ્થ મુનિરાજ અથવા મહાનિશીથના યોગ કરેલ મુનિ નવકાર મંત્ર તથા ૭ વાર વર્ધમાન વિદ્યાથી માળાઓ અભિમંત્રિત કરે. (માલાઓ અભિમંત્રિત કરતી વેળાએ દીવો તથા ધૂપ ચાલુ રાખવાની પરંપરા કેટલાક સમુદાયમાં વિહિત છે. પોતપોતાના સમુદાયની પરંપરા મુજબ કરવું)

: વર્ધમાન વિદ્યા :

ૐ નમો અરિહંતાણં ૐ નમો સિદ્ધાણં, ૐ નમો આયરિયાણં, ૐ નમો ઉવજ્ઞાયાણં,
ૐ નમો લોએ સવ્વસાહૂણં, ૐ નમો અરહઓ ભગવઓ મહઈ મહાવીર વદ્ધમાણસામિસ્સ
સિજ્ઞાઉ મે ભગવઈ મહઈ મહાવિજ્જા વીરે વીરે મહાવીરે વદ્ધમાણવીરે જયે વિજયે
જયંતે અપરાજિએ અણિહએ ૐ હ્રીં સ્વાહા ॥

માલા ભૂમિ ઉપર પડે ત્યારે :- ૐ હ્રીં શ્રીં ઈં વ્રં 'હ્રુ' નમઃ । આ મંત્ર સાત વાર ગણી પછી વર્ધમાન વિદ્યાથી માળાને વાસક્ષેપ કરવો.

૧. ઠં ઈતિ પ્રત્યન્તરે :- નોંધ :- પીઠિકામાં 'સવ્વસાહૂણં' પદ પછી કોઈ કોઈ પ્રતોમાં ઠં નમો ઓહિજિણાણં, ઠં નમો સવ્વોહિજિણાણં,
ઠં નમો અણંતોહિ જિણાણં - આ ત્રણ પદો વધારે જોવા મળે છે, પરંતુ મહાનિશીથ સૂત્રમાં પીઠિકા નથી.

માળારોપણ વિધાન પ્રારંભ

: પ્રાથમિક સૂચનો :

૧. પરમાત્માને સમવસરણમાં (નાણમાં પધરાવવા તથા પુષ્પ-હાર ચઢાવવા)
૨. પ્રભુજી - ગુરુમ. તથા આરાધકોનો પ્રવેશ થયા પછી ગુરુમ. ચારે પ્રભુજીને વાસક્ષેપ કરે તથા દિગ્બંધ વિગેરે કરે પૃ.નં.૪ (ગુરુ પરંપરા પ્રમાણે)
૩. સમય અને અનુકૂળતા હોય તો - દરેક આરાધકો જ્ઞાન પૂજન (સોના-રૂપાથી) કરીને ગુરુ મ. પાસે વાસક્ષેપ કરાવે. (પહેલાં ભાઈઓ, પછી બહેનો)
૪. શ્રાવકો ગુરુ મ.ની જમણી બાજુ અને બહેનો ડાબી બાજુ નાણ સમક્ષ કટાસણું પાથરી સ્થાન લે (પ્રદક્ષિણા દેવા માટે જગ્યા રાખવી)
૫. ચરવળો અને મુહુપત્તિને કટાસણા ઉપર મૂકી શ્રીફળ - ૧૧ શેર ચોખા તથા ૧૧ રૂા. લઈ નાણને ત્રણ પ્રદક્ષિણા દેવી. (સૂચના થાય ત્યારે)

: વિધિ પ્રારંભ :

નોંધ : વસતિ જોઈ વિધિનો પ્રારંભ કરવો

દરેક આરાધક શ્રીફળ તથા અક્ષત, તથા ૧૧ રૂા. અંજલિમાં ભરી નાણની ચારે બાજુ પ્રભુ સન્મુખ ૧-૧ નવકાર ગણીને ત્રણ પ્રદક્ષિણા દે. પછી શ્રીફળ તથા અક્ષતાદિ પ્રભુજી પાસે (યોગ્ય સ્થાને) મૂકી પોતાનું સ્થાન ગ્રહણ કરે.

● ૪૭ દિવસની ઉગ્ર સાધના બાદ જ આ મોક્ષમાળા પહેરવાનો સુવર્ણ અવસર પ્રાપ્ત થાય છે. આવા પુણ્ય પ્રસંગે કોઈ વિઘ્ન ન આવે તે માટે સર્વ આરાધકો દ્વારા આત્મરક્ષા કરાવવી. ગુરુ મ. વજ્રપંજર - મંત્રસ્તોત્ર બોલવાપૂર્વક મુદ્રા (એક્શન) કરે તે રીતે બધાએ કરવી.

માળારોપણ
વિધાન
પ્રારંભ

(૬૦)

ઉપધાન
વિધિ

વજ્ર પંજર સ્તોત્ર

ૐ પરમેષ્ઠિ નમસ્કારં, સારં નવપદાત્મકં, । આત્મરક્ષાકરં વજ્ર-પંજરાભં સ્મરામ્યહં ॥૧॥
ૐ નમો અરિહંતાણં, શિરસ્કં શિરસિ સ્થિતં, । ૐ નમો સવ્વસિદ્ધાણં, મુખે મુખપટં વરમ્ ॥૨॥
ૐ નમો આયરિયાણં, અંગરક્ષાતિશાયિની, । ૐ નમો ઉવજ્રાયાણં, આયુધં હસ્તયોર્દૃઢં ॥૩॥
ૐ નમો લોએ સવ્વસાહુણં મોચકે પાદયોઃ શુભે, । એસો પંચનમુક્કારો, શિલા વજ્રમયી તલે ॥૪॥
સવ્વપાવપ્પણાસણો, વપ્રો વજ્રમયો બહિઃ, । મંગલાણં ચ સવ્વેસિં, ખાદિરાંગારખાતિકા ॥૫॥
સ્વાહાન્તં ચ પદં જોયં, પઢમં હવઈ મંગલં, । વપ્રોપરિ વજ્રમયં, પિધાનં દેહરક્ષણે ॥૬॥
મહાપ્રભાવા રક્ષોયં, ક્ષુદ્રોપદ્રવનાશિની, । પરમેષ્ઠિપદોદ્ભૂતા, કથિતા પૂર્વસૂરિભિઃ ॥૭॥
યશ્ચૈવં કુરુતે રક્ષાં, પરમેષ્ઠિપદૈઃ સદા, તસ્ય ન સ્યાદ્ ભયં વ્યાધિ-રાધિશ્ચાપિ કદાચન. ॥૮॥

સમુદ્દેશ વિધિ

પછી સહુ આરાધકો એકસાથે ખમાસમણ દેઈ ઈરિયાવહી પડિક્કમી. ખમાં દેઈ કહે ‘ઈચ્છાં સંદિં ભગં વસહિ પવેઉં?’ (ગુરુ - ‘પવેહ’) ‘ઈચ્છં’ કહી ખમાં દેઈ કહે ‘ભગવન્’! સુદ્ધા વસહિ (ગુરુ - ‘તહત્તિ’) કહી

ખમાં દેઈ કહે ‘ઈચ્છાં સંદિં ભગં મુહપત્તિ પડિલેહું?’ (ગુરુ - ‘પડિલેહેહ’) ‘ઈચ્છં’ કહી મુહપત્તિ પડિલેહવી. પછી બે વાંદણા દેવા. પછી

ખમાં દેઈ કહે (૧) ઈચ્છકારિ ભગવન્! તુમ્હે અમ્હં, (પહેલું ઉપધાન) પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ(બીજું ઉપધાન) પ્રતિક્રમણ શ્રુતસ્કંધ (ત્રીજું ઉપધાન) શકસ્તવાધ્યયન, (ચોથું ઉપધાન) ચૈત્યસ્તવાધ્યયન, (પાંચમું ઉપધાન) નામસ્તવાધ્યયન, (છઠું ઉપધાન) શ્રુતસ્તવ સિદ્ધસ્તવાધ્યયન સમુદ્દેસહ (ગુરુ - ‘સમુદ્દેસામિ.’) ‘ઈચ્છં’ કહી

માળ
સમુદ્દેશ
વિધિ

ઉપધાન
વિધિ

(૬૧)

(૨) ખમાં દેઈ કહે ‘સંદિસહ કિં ભણામિ?’ (ગુરુ - ‘વંદિતાપવેહ.’) ‘ઈચ્છં’ કહી

(૩) ખમાં દેઈ કહે ‘ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! તુમ્હે અમ્હં (પહેલું ઉપધાન) પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ, (બીજું ઉપધાન) પ્રતિકમણ શ્રુતસ્કંધ, (ત્રીજું ઉપધાન) શકસ્તવાધ્યયન, (ચોથું ઉપધાન) ચૈત્યસ્તવાધ્યયન, (પાંચમું ઉપધાન) નામસ્તવાધ્યયન, (છઠ્ઠું ઉપધાન) શ્રુતસ્તવ-સિદ્ધસ્તવાધ્યયન સમુદ્દિઠં, ઈચ્છામો અણુસદ્દિઠં,’ (ગુરુ - ‘સમુદ્દિઠં સમુદ્દિઠં ખમાસમણાણં, હત્યેણં, સુત્તેણ, અત્યેણં, તદ્દુભયેણં, ચિરપરિચિયં કરિજજાહિ, ગુરુગુણેહિં વુદ્ધિજજાહિં’ નિત્યારપારગાહોહ) ‘તહત્તિ’ કહી

(૪) ખમાં દેઈ કહે ‘તુમ્હાણં પવેઈયં સંદિસહ સાહૂણં પવેમિ’ (ગુરુ - ‘પવેહ’,) ‘ઈચ્છં’ કહી

(૫) ખમાં દેઈ ઉભા થઈ પ્રગટ એક નવકાર ગણવો. પછી

(૬) ખમાં દેઈ કહે ‘તુમ્હાણં પવેઈયં સાહૂણં પવેઈયં, સંદિસહ કાઉસ્સગ્ગં કરેમિ?’ (ગુરુ - ‘કરેહ’,) ‘ઈચ્છં’ કહી

(૭) ખમાં દેઈ કહે ‘ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ? તુમ્હે અમ્હં’ (પહેલું ઉપધાન) પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ, (બીજું ઉપધાન) પ્રતિકમણ મહાશ્રુતસ્કંધ (ત્રીજું ઉપધાન) શકસ્તવાધ્યયન, (ચોથું ઉપધાન) ચૈત્યસ્તવાધ્યયન, (પાંચમું ઉપધાન) નામસ્તવાધ્યયન, (છઠ્ઠું ઉપધાન) શ્રુતસ્તવ-સિદ્ધસ્તવાધ્યયન સમુદ્દેસાવણી કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં, અત્તત્થં કહી એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ ‘સાગરવરગંભીરા’ સુધી કરી પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો. પછી

ઈચ્છામિ ખમાસમણો, વંદિઉં જાવણિજજાએ નિસીહિઆએ,’ એટલું કહી ઉભો રહે, (ગુરુ - ‘તિવિહેણ’ કહે,) ‘મત્થએણ વંદામિ,’ કહે પછી ‘ઈચ્છાં સંદિં ભગાં વાયણા સંદિસાહું?’ (ગુરુ - ‘સંદિસાવેહ.’) ‘ઈચ્છં’ કહી ખમાં દેઈ કહે ‘ઈચ્છાં સંદિં ભગવન્ ! વાયણા લેશું?’ (ગુરુ - ‘લેજો’,) ‘ઈચ્છં’. પછી

ઈચ્છામિ ખમાસમણો, વંદિઉં જાવણિજજો નિસીહિઆએ,’ (ગુરુ - ‘તિવિહેણ’ કહે) ‘મત્થએણ વંદામિ’. કહે ઈચ્છાં સંદિં ભગવન્ ! બેસણે સંદિસાહું?’ (ગુરુ-‘સંદિસાવેહ’.) ‘ઈચ્છં’ કહી ખમાં દેઈ કહે ‘ઈચ્છાં સંદિં ભગવન્ ! બેસણે

ઠાઉં ?' (ગુરુ - 'ઠાવેહ'.) 'ઈચ્છં' કહી ખમાં દેઈ "અવિધિ આશાતના મિચ્છા મિ દુક્કડં" કહે
॥ ઈતિ સમુદ્દેસ વિધિ ॥

॥ અથ અનુજ્ઞા વિધિ ॥

(સમુદ્દેસની વિધિ પૂર્ણ થયા પછી તુરત જ અનુજ્ઞાની નંદીની વિધિ શરૂ કરવી.) ખમાં દેઈ ઈરિયાવહી પડિક્કમી પ્રગટ લોગસ્સં સંપૂર્ણ બોલી.

ખમાં દેઈ 'ઈચ્છં સંદિં ભગવન્ ! મુહપત્તિ પડિલેહું ?' (ગુરુ - 'પડિલેહેહ'.) 'ઈચ્છં' કહી મુહપત્તિ પડિલેહી બે વાંદણાં દેવા. પછી

ખમાં દેઈ 'ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! તુમ્હે અમ્હં (પહેલું ઉપધાન) પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ, (બીજું ઉપધાન) પ્રતિકમણશ્રુતસ્કંધ, (ત્રીજું ઉપધાન) શકસ્તવાધ્યયન, (ચોથું ઉપધાન) ચૈત્યસ્તવાધ્યયન, (પાંચમું ઉપધાન) નામસ્તવાધ્યયન, (છઠું ઉપધાન) શ્રુતસ્તવ-સિદ્ધસ્તવાધ્યયન, અણુજ્ઞાણાવણી, નંદીકરાવણી, દેવવંદાવણી વાસનિક્ષેપં કરેહ. (ગુરુ-'કરેમિ') પછી ગુરુ નવકારઆદિથી વાસક્ષેપ મંત્રીને એક વાર સર્વેના મસ્તક ઉપર વાસક્ષેપ નાંખે, પછી

ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! તુમ્હે અમ્હં (પહેલું ઉપધાન) પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ. (બીજું ઉપધાન) પ્રતિકમણ-શ્રુતસ્કંધ, (ત્રીજું ઉપધાન) શકસ્તવાધ્યયન, (ચોથું ઉપધાન) ચૈત્યસ્તવાધ્યયન, (પાંચમું ઉપધાન) નામસ્તવાધ્યયન, (છઠું ઉપધાન) શ્રુતસ્તવ-સિદ્ધસ્તવાધ્યયન અણુજ્ઞાણાવણી, નંદીકરાવણી, વાસનિક્ષેપ કરાવણી, દેવ વંદાવો. ?' (ગુરુ-'વંદાવેમિ') 'ઈચ્છં' કહી

ખમાં દેઈ કહે 'ઈચ્છાં સંદિં ભગં ચૈત્યવંદન કરું ? (ગુરુ-કરેહ) 'ઈચ્છં' પછી સહુ વિનયમુદ્રામાં બેસે અને

ગુરુએ શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુનું નિમ્ન ચૈત્યવંદન બોલવું.

ૐનમ:પાર્શ્વનાથાય, વિશ્વચિન્તામણીયતે । હ્રીંધરણેન્દ્રવૈરોટ્યા-પદ્માદેવી યુતાયતે ॥૧॥

શાન્તિતુષ્ટિમહાપુષ્ટિધૃતિકીર્તિવિધાયિને । ૐ હ્રીંદ્વિઙ્વ્યાલવૈતાલસર્વાધિવ્યાધિનાશિને ॥૨॥

જયાઽજિતાઽઽરવ્યા-વિજયાઽઽખ્યાઽપરાજિતયાઽન્વિત: । દિશાંપાલૈર્ગૃહૈર્યક્ષૈર્વિદ્યાદેવીભિરન્વિત: ॥૩॥

ૐઅસિઆઝસાય નમસ્તત્ર ત્રૈલોક્યનાથતામ્ । ચતુ:ષ્ટિસુરેન્દ્રાસ્તે, ભાસન્તેચ્છત્રચામરૈ: ॥૪॥

શ્રી શંખેશ્વરમણડન ! પાર્શ્વજિન ! પ્રણત-કલ્પતરુકલ્પ ! ચૂરય દુષ્ટત્રાતં, પૂરય મે વાઙ્ચિતં નાથ ! ॥૫॥

પછી જંકિચિંં નમુત્યુણંં અરિહંતં ચેઈયાણંં અન્નત્યંં કહી એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી, પારી નમોઽર્હત્તંં કહી નીચે જણાવેલ થુઈ ભણવી.

અર્હસ્તનોતુ સ શ્રેયઃ-શ્રિયંં યદ્ધ્યાનતો નૈર : । અઘૈન્દ્રી સકલાઽત્રૈહિ, રંહસા સહ સૌચ્યત ॥૧॥

પછી લોગસ્સંં સવ્વલોએઅરિહંતંં અન્નત્યંં કહી એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી, પારી નીચેની બીજી થુઈ ભણવી.

ઓમિતિ મન્તા યચ્છાસનસ્ય નન્તા સદાયદંંહૌંશ્ચ । આશ્રીયતે શ્રિયા તે, ભવતો ભવતો જિના: પાન્તુ ॥૨॥

પછી પુક્રખરવરદીંં સુઅસ્સ ભગવઓંં વંદણવત્તિયાએંં અન્નત્યંં કહી એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી, પારી નીચેની ત્રીજી થુઈ ભણવી.

નવતત્વયુતા ત્રિપદીશ્રિતા રુચિજ્ઞાનપુણ્ય શક્તિમતા । વરધર્મકીર્તિવિદ્યાઽઽનન્દાઽઽસ્યા જૈનગીર્જીયાત્ ॥૩॥

પછી સિંદ્ધાણંંબુદ્ધાણંં કરી શ્રી શાંતિનાથ આરાધનાર્થ કરેમિ કાઉસ્સગ્ગંં વંદણંં અન્નત્યંં એક લોગસ્સ(સાગરવરગંંભીરા સુધી)નો કાઉસ્સગ્ગ કરી, પારી નમોઽર્હત્તંં કહી નીચેની ચોથી થુઈ બોલવી.

શ્રીશાન્તિ: શ્રુતશાન્તિ: પ્રશાન્તિકોઽસાવશાન્તિમુપશાન્તિમ્ । નયતુ સદા યસ્ય પદા: સુશાન્તિદા: સન્તુસન્તિ જને ॥૪॥

પછી શ્રી દ્વાદશાંગી-આરાધનાર્થ કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં વંદણં અન્નત્યં એક નવકારનો કાઉં કરી નમોહર્હત્ત્વં કહી પાંચમી થુઈ કહેવી.

સકલાર્થસિદ્ધિસાધનબીજોપાઙ્ગા સદા સ્ફુરદુપાઙ્ગા । ભવતાદનુપહતમહાતમોહપહા દ્વાદશાઙ્ગી વઃ ॥૫॥

શ્રી શ્રુતદેવતા-આરાધનાર્થ કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં અન્નત્યં એક નવકારનો કાઉં કરી નમોહર્હત્ત્વં કહી નીચેની છઠી થુઈ કહેવી.

વદવદતિ ન વાગ્વાદિનિ !, ભગવતિ ! કઃ ? શ્રુતસરસ્વતિ । ગમેચ્છુઃ । રઙ્ગત્તરઙ્ગમતિવરતરણિસ્તુભ્યં નમ ઇતીહ ॥૬॥

શ્રી શાસનદેવતા-આરાધનાર્થ કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં અન્નત્યં એક નવકારનો કાઉં કરી નમોહર્હત્ત્વં કહી નીચેની સાતમી થુઈ ભણવી.

ઉપલર્ગવલયવિલયનનિરતા જિનશાસનાવનૈકરતાઃ । દ્રુતમિહ સમીહિતકૃતે સ્યુઃ શાસનદેવતા ભવતામ્ ॥૭॥

સમસ્ત વેયાવચ્ચગરાણં કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં અન્નત્યં એક નવકારનો કાઉં કરી નમોહર્હત્ત્વં કહી નીચેની આઠમી થુઈ ભણવી.

સદ્દેહત્ર યે ગુરુગુણૌઘનિધે સુવૈયાવૃત્યાદિકૃત્યકરણૌકનિબદ્ધ-કક્ષા ।

તે શાન્તયે સહ ભવન્તુ સુરાઃ સુરીભિઃ, સદ્દૃષ્ટ્યો નિખિલ વિઘ્નવિઘાતદક્ષાઃ ॥૮॥

ત્યાર પછી એક નવકાર પ્રગટ બોલી, બેસીને નમુત્યુશં જાવંતિં ખમાં જાવંતં નમોહર્હત્ત્વં પછી પંચપરમેષ્ઠિ સ્તવ-

ઓમિતિ નમો ભગવઓ, અરિહન્તસિદ્ધાહરિયઊવજ્ઞાય । વરસવ્વસાહુમુણિસંઘધમ્મતિથ્થપવયણસ્સ ॥૧॥

સમ્પણવ નમો તહ ભગવઈ, સુયદેવયાઈ સુહયાણ । સિવસંતિ દેવયાણં, સિવપવયણંદેવયાણં ચ ॥૨॥

ઇન્દાગણિજમનેરઈયંવરુણવાઊકુબેરઈસાણા । બમ્મ્હોનાગુત્તિ દસણ્હમવિ ય સુદિસાણ પાલાણં ॥૩॥

સોમંયમંવરુણવેસમણંવાસવાણં તહેવ પંચણં । તહ લોગપાલયાણં, સૂરાઈગહાણ ય નવણં ॥૪॥

સાહંતસ્સ સંમક્ખં, મજ્ઞમિણં ચેવ ધમ્મણુઘ્ણાણં । સિદ્ધિમંવિગ્ધં ગચ્છઊ, જિણાઈનવકારઓ ધણિયં ॥૫॥

ત્યાર પછી જયવીયરાય સંપૂર્ણ કહેવા.

॥ ઈતિ દેવવંદન વિધિ ॥

માઝ
અનુજ્ઞા
વિધિ

(૬૫)

ઉપધાન
વિધિ

પછી (નાણને પડદો કરાવી સ્થાપનાચાર્યજી સામે બે વાંદણા દેઈ પ્રભુજીને પડદો દૂર કરાવી ઉભા રહી ‘ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! તુમ્હે અમ્હં (પહેલું ઉપધાન) પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ, (બીજું ઉપધાન) પ્રતિકમણ શ્રુતસ્કંધ, (ત્રીજું ઉપધાન) શકસ્તવાધ્યયન, (ચોથું ઉપધાન) ચૈત્યસ્તવાધ્યયન, (પાંચમું ઉપધાન) નામસ્તવાધ્યયન. (છઠું ઉપધાન) શ્રુતસ્તવ-સિદ્ધસ્તવાધ્યયન અણુજાણાવણી, નંદીકરાવણી, વાસનિક્ષેપ કરાવણી, દેવવંદાવણી નંદીસૂત્ર સંભળાવણી કાઉસ્સગ્ગ કરાવો. (ગુરુ-કરેહ.) ‘ઈચ્છં’ કહી

ખમાં દેઈ ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ (પહેલું ઉપધાન) પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ, (બીજું ઉપધાન) પ્રતિકમણ શ્રુતસ્કંધ, (ત્રીજું ઉપધાન) શકસ્તવાધ્યયન, (ચોથું ઉપધાન) ચૈત્યસ્તવાધ્યયન, (પાંચમું ઉપધાન), નામસ્તવાધ્યયન (છઠું ઉપધાન) શ્રુતસ્તવ-સિદ્ધસ્તવાધ્યયન, અણુજાણાવણી, નંદીકરાવણી, વાસનિક્ષેપ કરાવણી, દેવવંદાવણી, નંદીસૂત્ર સંભલાવણી, કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં, અત્તથ્થં કહી એક લોગસ્સનો ‘સાગરવરગંભીરા’ સુધી કાઉસ્સગ્ગ કરવો. પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો. પછી

ખમાં દેઈ કહે ‘ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! પસાય કરી નંદીસૂત્ર સંભળાવોજી.’ (ગુરુ-સાંભળો.) ‘ઈચ્છં’ ત્યારબાદ (આરાધકો બે હાથ જોડી ચાર આંગળી નીચે રહે અને ચાર આંગળી ઉપર રહે તેમ મુહપત્તિ રાખીને નતમસ્તકે ઉભા રહે)

(ગુરુ ખમાં દેઈ કહે ‘ઈચ્છાં સંદિં ભગવન્ ! શ્રી નંદીસૂત્ર કઢાવણી કાઉસ્સગ્ગ કરું ?’ ‘ઈચ્છં,’ શ્રી નંદીસૂત્ર કઢાવણી કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં અત્તથ્થં કહી સાગરવરગંભીરા સુધી એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ કરી પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહે, પછી ગુરુ ખમાં દેઈ કહે, ‘ઈચ્છાં સંદિં ભગવન્ ! શ્રી નંદીસૂત્ર કહું ?’ ઈચ્છં કહી)

ગુરુ ત્રણ નવકાર રૂપ નંદીસૂત્ર સામાન્ય કહેવાપૂર્વક ત્રણવાર આરાધકોના મસ્તક ઉપર વાસક્ષેપ નાંખી

‘નિત્યારપારગાહોહ ગુરુગુણોહિં વુઢિજજાહિ’ કહે, આરાધકો ‘તહત્તિ’ કહે પછી.

(૧) ખમાં દેઈ કહે. ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! તુમ્હે અમ્હં (પહેલું ઉપધાન) પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ, (બીજું ઉપધાન) પ્રતિક્રમણ શ્રુતસ્કંધ, (ત્રીજું ઉપધાન) શકસ્તવાધ્યયન, (ચોથું ઉપધાન) ચૈત્યસ્તવાધ્યયન, (પાંચમું ઉપધાન) નામસ્તવાધ્યયન, (છઠ્ઠું ઉપધાન) શ્રુતસ્તવ-સિદ્ધસ્તવાધ્યયન અણુજાણહ, ? (ગુરુ-‘અણુજાણામિ.’) ‘ઈચ્છં’ કહી

(૨) ખમાં દેઈ કહે ‘સંદિસહ કિં ભણામિ ?’ (ગુરુ-‘વંદિત્તા પવેહ.’) ‘ઈચ્છં’ કહી

(૩) ખમાં દેઈ કહે ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! તુમ્હે અમ્હં (પહેલું ઉપધાન) પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ, (બીજું ઉપધાન) પ્રતિક્રમણ શ્રુતસ્કંધ, (ત્રીજું ઉપધાન) શકસ્તવાધ્યયન, (ચોથું ઉપધાન) ચૈત્યસ્તવાધ્યયન. (પાંચમું ઉપધાન) નામસ્તવાધ્યયન, (છઠ્ઠું ઉપધાન) શ્રુતસ્તવ-સિદ્ધસ્તવાધ્યયન, ‘અણુત્રાયં ઈચ્છામો અણુસકિં, (ગુરુ-અણુત્રાયં અણુત્રાયં, ખમાસમણાણં, હત્થેણં, સુત્તેણં, અત્થેણં તદ્દુભયેણં, સમ્મં ધારિજજાહિ અત્તેસિં ચ પવજજાહિ, ગુરુગુણોહિં વુઢિજજાહિ, નિત્યારપારગાહોહ.’) ‘તહત્તિ’ કહી

(૪) ખમાં દેઈ કહે. ‘તુમ્હાણં પવેઈયં સંદિસહ સાહૂણં પવેમિ ?’ (ગુરુ-‘પવેહ’) ‘ઈચ્છં’

(અત્રે શ્રાવકોએ ચતુર્વિધ સંધને વાસક્ષેપવાળા ચોખા વહેંચવા,) પછી

ખમાં દેઈ ઉભા રહી નંદીની ચારે બાજુ એક એક નવકાર ગણવાપૂર્વક ત્રણ પ્રદક્ષિણા ફરે તે વખતે ગુરુ પાસેથી ત્રણ વખત વાસક્ષેપ નંખાવે અને ચતુર્વિધ સંધ પણ વાસક્ષેપવાળા અક્ષતથી વધાવે.

(૬) ખમાં દેઈ ‘તુમ્હાણં પવેઈયં સાહૂણં પવેઈયં, સંદિસહ કાઉસ્સગ્ગં કરેમિ ?’ (ગુરુ-‘કરેહ’) ‘ઈચ્છં’ કહી

(૭) ખમાં દેઈ કહે, ‘ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! તુમ્હે અમ્હં (પહેલું ઉપધાન) પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ,

(બીજું ઉપધાન,) પ્રતિક્રમણ શ્રુતસ્કંધ, (ત્રીજું ઉપધાન) શકસ્તવાધ્યયન, (ચોથું ઉપધાન) ચૈત્યસ્તવાધ્યયન, (પાંચમું ઉપધાન) નામસ્તવાધ્યયન, (છઠું ઉપધાન) શ્રુતસ્તવ-સિદ્ધસ્તવાધ્યયન, અણુજાણાવણી કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં, અત્તથં કહી એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ સાગરવરગંભીરા સુધી કરી, પ્રગટ લોગસ્સ કહે

પછી બે વાંદણા દેઈ (પછી તિવિહેણ પૂર્વક ખમાસમણ દેઈ) ઈચ્છાં સંદિં ભગં બેસણે સંદિસાહુ (ગુરુ-સંદિસાવેહ) ‘ઈચ્છં’. ખમાં દેઈ ઈચ્છાં સંદિં ભગં બેસણે ઠાઉં? (ગુરુ-ઠાવેહ?) ‘ઈચ્છં’ કહી ખમાં દેઈ ‘અવિધિ આશાતના મિચ્છા મિ દુક્કડં’ કહે. (હવે ઉપધાનમાં હોય તેઓએ પવેણું કરવાનું. ઉપધાનમાં ન હોય તેઓએ પવેણું કરવાનું નથી. (છેલ્લા બે આદેશ) પચ્ચક્રખાણ તથા માળા પરિધાન કરવાના આદેશ માંગવા. ઉપધાનમાં ન હોય તો પણ કેટલાંક પવેણું કરાવે છે.)

-: અથ 'પવેણાની વિધિ :-

ખમાં દેઈ કહે ‘ઈચ્છાં સંદિં ભગવન્ ! પવેણા મુહપત્તિ પડિલેહું?’ (ગુરુ - ‘પડિલેહેહ’.) ‘ઈચ્છં’ કહી મુહપત્તિ પડિલેહી બે વાંદણા દેવા. પછી

ઈચ્છાં સંદિં ભગં પવેણા પવેઉં? (ગુરુ-પવેહ) ‘ઈચ્છં’ કહી

ખમાં દેઈ કહે ‘ઈચ્છકારિ’ ભગવન્ ! તુમ્હે અમ્હં (પહેલું ઉપધાન) પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ (બીજું ઉપધાન) પ્રતિક્રમણ શ્રુતસ્કંધ, (ત્રીજું ઉપધાન) શકસ્તવાધ્યયન, (ચોથું ઉપધાન) ચૈત્યસ્તવાધ્યયન, (પાંચમું ઉપધાન) નામસ્તવાધ્યયન, (છઠું ઉપધાન) શ્રુતસ્તવ-સિદ્ધસ્તવાધ્યયન સમુદ્દેસાવણી, અણુજાણાવણી વાસનિક્ષેપ કરાવણી, દેવવંદાવણી, નંદીકરાવણી, નંદીસૂત્ર સંભલાવણી કાઉસ્સગ્ગ કરાવણી માલા પહિરાવણી પાલી... તપ કરશું, (ગુરુ-‘કરજો’) ઈચ્છં પછી

ખમાં દેઈ કહે, ‘ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! પસાય કરી પચ્ચક્રખાણનો આદેશ દેજોજી’. (ગુરુ પચ્ચક્રખાણ કરાવે.) પછી

બે વાંદણા દેઈ ઉભા રહી કહે, ‘ઈચ્છાં સંદિં ભગવન્ ! બેસણે સંદિસાહું ?’ (ગુરુ-‘સંદિસાવેહ’) ‘ઈચ્છં’ કહી ખમાં દેઈ કહે ‘ઈચ્છાં સંદિં ભગં બેસણે ઠાઉં ?’ (ગુરુ-‘ઠાએહ’) ‘ઈચ્છં’ કહી ખમાં દેઈ ભૂમિ પર મસ્તક સ્થાપી ‘અવિધિ આશાતના મિચ્છા મિ દુક્કડં’ કહે.
પછી બધા આરાધકો સાથે ખમાં દેઈ કહે ‘ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! મમ માલા પહેરાવોજી.’ (ગુરુ-‘પહિરો’.) ‘ઈચ્છં.’

ઈતિ અનુજ્ઞા વિધિ.

પછી ગુરુ સાત નવકારે માલા પ્રતિષ્ઠી, સ્વજન સંબધી પાસે બ્રહ્મચર્યાદિ વ્રતનો યથા શક્તિ નિયમ કરાવી, માલા તેના હાથમાં આપે. એટલે તેઓ માલાને વંદન કરી(પોતાના તથા માલા પહેરનારના કપાળમાં તિલક કરી) સાત નવકાર ગણીને માલા પહેરાવે.

ત્યાર પછી (ફક્ત) માલા પહેરનાર માલા સહિત નંદીને ચારે બાજુ એક એક નવકાર ગણવાપૂર્વક ત્રણ પ્રદક્ષિણા કરે. ગુરુ મહારાજ ત્રણ વાર નવકાર ગણવાપૂર્વક તેના મસ્તક ઉપર વાસનિક્ષેપ કરે.

પછી ઉપધાન વાહક કહે ‘ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! પસાય કરી હિતશિક્ષા પ્રસાદ કરશોજી.’ પછી ગુરુ મહારાજ ઉપદેશ આપે.

કૃત્વા પૌષધમક્ષતં પ્રતિદિનં સામાયિકં ચાદરાત્, વ્યાપારં પરિહત્ય બંધજનકં સંપૂર્ય શુદ્ધં તપઃ ।
ભક્તિં તીર્થપતેર્વિધાય વિધિના સાધ્વાદિસંધે તતો, ધાન્યૈઃ શુદ્ધધનેન સૌખ્યજનકં સ્ત્રગ્રોષણં કારિતમ્ ॥૧॥
મુક્તિકની-વરમાલા, સુકૃતજલાકર્ષણે ઘટીમાલા । સાક્ષાદિવ ગુણમાલા, માલા પરિધીયતે ધન્યૈઃ ॥૨॥

- માળા પહેરવાના સ્થાને વાજંત્ર નાદ-ગીતગાન દેવપૂજા-જ્ઞાનપૂજાદિ પ્રભાવનાના કાર્યો થવા જોઈએ.
- માલા પહેરે તે દિવસે ઉપવાસ અથવા આયંબિલ કરે. અને તે દિવસે રાત્રી પૌષધ કરે.
- માલા પહેરે તે દિવસથી ઉત્કૃષ્ટ છ માસ સુધી બ્રહ્મચર્ય પાળે, એકાસણું કરે. ભૂમિ શયન આદિ કરે. જઘન્યથી દશ દિવસ એ પ્રમાણે પાળે.

પહેલા બે અઠારિઆ, ચોકીઉં અને છકીઉં એ ચાર ઉપધાન વહીને માલા પહેરી શકે. એમ ગીતાર્થ માન્ય પરંપરા - સમાચારી છે. પછી બાકીના બે ઉપધાન વહન કરે ત્યારે પહેલું પાત્રીશું અને પછી અઠાવીશું વહન કરે. કોઈ કારણ અગર મુહૂર્ત વિશેષે છકીયામાં બે ઉપવાસે પહેલી વાચના થયા પછી અગર છકીયામાં પહેલા દિવસે માળા પહેરાય.

॥ ઈતિ માલારોપણ વિધિ સંપૂર્ણ ॥

એક નવકાર મહામંત્રનો કાયોત્સર્ગ શુદ્ધ વિધિ પૂર્વક કરાય તો ૧૮, ૬૩, ૨૬૭ પલ્યોપમનું દેવાયું બંધાય છે, અને એક લોગસ્સ-ચંદ્રેસુ નિમ્મલચરા સુધી કાયોત્સર્ગમાં ૬૧, ૩૫, ૨૧૦ પલ્યોપમનું દેવાયું બંધાય છે.

ઉપધાન મહાતપમાં કેટલા નમસ્કાર મહામંત્ર અને કેટલા લોગસ્સ ?

માળ
પવેણા
વિધિ

(૭૦)

ઉપધાન
વિધિ

સેન પ્રશ્ન અંતર્ગત ઉપધાન સંબંધી પ્રશ્નોત્તરીનું વિષય દર્શન

પ્રશ્ન :

૧. સામાયિક અધ્યયનના ઉપધાન ?
૨. અંતરાયના દિવસો ગણતરીમાં આવે ?
૩. નંદીસૂત્રના યોગી દેવવંદન કરાવી શકે ?
૪. પ્રથમ ઉપધાનને ૧૨ વર્ષ થાય તો ?
૫. ઉપધાન બાદ માળારોપણ કેટલા કાળમાં ?
૬. માળા સંબંધી દ્રવ્ય દેવદ્રવ્ય ?
૭. પડિં પછી કાજો ન લે તો દિવસ પડે ?
૮. મુહપત્તિ સો હાથદૂર/એહું મૂકવું/રાત્રે સ્થંડિલમાં દિવસ પડે ?
૯. આલોચણના પૌષધ ઉપવાસથીજ ?
૧૦. પૂર્વે કાજો લીધો હોય તો પુનઃ કાજો લેવો પડે ?
૧૧. છકીયાના પ્રથમદિવસે માળા અને વાયના ?
૧૨. વીશસ્થાનક વિગેરે તપ ન સૂજે ?
૧૩. ઉપધાન વિના નવકાર ભણવા ન કલ્પે.
૧૪. ક્રિયામાં આડ.
૧૫. ત્રીજા વિગેરે ઉપધાનમાં ૭ ખમાસમણ.
૧૬. ઉપધાનમાં કલ્યાણક તપ કરી શકે.
૧૭. મુહપત્તિ પડિલેહણ વિના આલોચણ થાય.

૧૮. છકીયા પછી માળ ક્યારે ?
૧૯. વાયના તપ પૂરું થાય ત્યારે ?
૨૦. છકીયામાં છેલ્લા દિવસે તપ જ ?
૨૧. ઉપધાનમાંથી નીકળવું હોય ત્યારે છેલ્લો તપ જોઈએ ?
૨૨. ૮ પુરિમુદ્દે એક ઉપવાસ.
૨૩. ઉપધાનમાંથી કલ્પસૂત્ર વાયનાના દિવસે નીકળાય ?
૨૪. પારણાના દિવસે ઉપધાન વાયના થાય.
૨૫. ઉપધાન કરવામાં નિરપેક્ષ થાય તે અનંત સંસારી.
૨૬. ચોવિહાર ઉપવાસમાં સાંજે પચ્ચક્રખાણ.
૨૭. માળા વખતે છ એ ઉપધાનના સમુદ્દેશ-અનુજ્ઞા.
૨૮. તપ પૂરું થયા પછી પણ પવેણામાં દિવસ વૃદ્ધિ થાય.
૨૯. કારણે પાલી પલટાવાય.
૩૦. અઠ્ઠાવીસા-પાંત્રીસામાં તપ પૂરું થયે નીકળી શકે ?
૩૧. લીલું શાક ન વપરાય.
૩૨. અશ્રદ્ધાએ યોગ/ઉપધાન ન કરે તો અનંત સંસારી.
૩૩. વાયના ભૂલી ગયા હોય તો ક્યારે આપવી ?
૩૪. અંતરાયમાં પણ મહાનિશીથવાળા પાસે જ ક્રિયા કરવી પડે.

સેન પ્રશ્નમાં ઉપધાન સંબંધી પ્રશ્નોત્તરી

- પ્રશ્ન : ૧ બીજાઓ પૂછે કે - શ્રાવકોને સામાયિક અધ્યયન વિગેરેના ઉપધાનો કયા ? તેનો ઉત્તર શો આપવો ?
- ઉત્તર : મહાનિશીથ વિગેરે શાસ્ત્રોમાં ચૈત્યવંદન સૂત્રોના ઉપધાન વહેવા કહ્યા છે. પણ સામાયિક અધ્યયન વિગેરેના કહ્યા નથી. અને જે વળી ઉપધાન વિના પણ સામાયિક વિગેરેનું ભણવાનું થાય છે, તે જીતવ્યવહાર તથા સંપ્રદાય પ્રમાણને આશ્રયીને છે, કેમકે 'વિચારામૃત સંગ્રહ' ગ્રંથમાં શ્રાવક પ્રતિકમણરૂપ છઠ્ઠા દ્વારમાં કહ્યું છે કે - "શ્રાવકો નવકારમંત્ર વિગેરે કેટલાક સૂત્રોને બાદ કરી, બાકી જે સામાયિક સૂત્રથી માંડી ષડ્જીવ-નિકાય સૂત્ર સુધી ભણે છે, તે અને વિના ઉપધાને નવકારમંત્ર વિગેરે જાણે છે, તે જીતવ્યવહાર તથા સંપ્રદાય પ્રમાણથી ભણે છે. ૧-૫-૬-૨૮.
- પ્રશ્ન : ૨ શ્રાવિકા મૂળવિધિએ ઉપધાન કરતી હોય, તો તેના અસ્વાધ્યાયના(અંતરાયના) ત્રણ દિવસ સંબંધી તપ તથા પવેણું ગણતરીમાં આવે કે નહિ ? પહેલાં તો "તપ ગણતરીમાં આવે નહિ" એમ સાંભળેલ છે તેથી પ્રશ્ન પૂછ્યો છે.
- ઉત્તર : "અસ્વાધ્યાય-અંતરાય સંબંધી ત્રણ દિવસનું તપ: તથા પવેણું: નકામું જતું નથી" એમ વૃદ્ધવાદ ચાલ્યો આવે છે માટે સોલમા દિવસે વાયના અપાય છે, વાયના બાદ ત્રણ પોસહ કરાવાય છે. તેમાં પવેણાની ક્રિયા કરાવાતી નથી. ૧-૫-૧૨-૩૪.
- પ્રશ્ન : ૩ કેવળ નંદીસૂત્રના યોગ કર્યા હોય, તે સાધુ દેવવંદનની ક્રિયા કરાવે, તો તે સૂઝે કે નહિ ?
- ઉત્તર : યોગોદ્ધનની ક્રિયામાં કેવળ નંદીસૂત્રના યોગવાળો દેવવંદન કરાવે, તો કલ્પે છે, પણ ઉપધાનની ક્રિયામાં કલ્પી શકે નહિ ૧-૫-૪૮-૭૧.
- પ્રશ્ન : ૪ જે શ્રાવકને પહેલું ઉપધાન કર્યાને બાર વરસ થઈ ગયા, અને બીજું ઉપધાન કર્યાને કાંઈક ન્યુન હોય, તો તે શ્રાવક પહેલું ઉપધાન ફરી વહન કરે ? કે - બીજું પણ ફરી વહે ?
- ઉત્તર : જો મનની સમાધિ રહે, તો બન્ને ફરી વહન કરે, તેમ ન હોય, તો જેના બાર વરસ થઈ ગયા હોય તે ફરી વહન કરે, ૧-૬-૨-૮૧.

પ્રશ્ન : ૫ ચાર ઉપધાન વહેવા બાદ માલારોપણ કેટલા કાળમાં કરી લેવું જોઈએ ?

ઉત્તર : મુખ્ય રીતિએ પહેલા ઉપધાનમાં પ્રવેશ કર્યો હોય, ત્યાંથી બાર વર્ષ ઓળંગી જાય, તો ચારે ઉપધાન જાય છે, તેથી બાર વર્ષ પહેલાં માલારોપણ કરી લેવું. ૧-૬-૪-૮૩.

પ્રશ્ન : ૬ માલા સંબંધી સોનું રૂપું કે સુતર વિગેરે દ્રવ્ય, તે દેવદ્રવ્ય ગણાય ? કે જ્ઞાન દ્રવ્ય ગણાય ? કે સાધારણ દ્રવ્ય ગણાય ?

ઉત્તર : તે સર્વે દેવદ્રવ્ય ગણાય, આ પ્રમાણે સંપ્રદાય છે, ૨-૧-૩૨-૧૬૮.

પ્રશ્ન : ૭ ઉપધાન વહન કરનારાઓમાંથી કેટલાકોએ વિધિ પૂર્વક પડિલેહણ કરી કાજો લીધો, પછીથી કોઈક આવી પડિલેહણ કરે અને કાજો ન લે તો તેનો દિવસ પડે કે નહિ ?

ઉત્તર : બીજો ઉપધાનવાહી પછીથી પડિલેહણ કરે, ઉપધિ વિગેરેને પલેવે, અને કાજાનો ઉદ્ધાર ન કરે, તો તેનો દિવસ વધે છે. ૨-૯-૭-૧૬૧-૨૯૭.

પ્રશ્ન : ૮ ઉપધાનમાં મુહપત્તિ વિના સો હાથ ઉપર જવાયું હોય, વાપરતાં એહું મૂક્યું હોય, રાત્રીએ સ્થંડિલ જવાયું હોય, વિગેરે કર્યું હોય તો દિવસ વૃદ્ધિ થાય, તે સરખી જ થાય ? કે ફેરફારવાળી થાય ? અને તે પડેલ દિવસો ઉપધાન તપમાં જ ફરીથી ભરી આપવા પડે ? કે કારણ હોય તો ઉપધાનમાંથી નીકળ્યા પછી કરે ?

ઉત્તર : ઉપધાન વિધિમાં મુહપત્તિ ભૂલીને સો હાથ જવાયું હોય, કે એહું મૂક્યું હોય, કે રાત્રીએ સ્થંડિલ ગયા હોય, વિગેરેમાં “દિવસ વૃદ્ધિ સરખી જ થાય” એમ કહ્યું છે, અને તેમજ કરાવાય છે, મહાન કારણ હોય, તો એકાંતપણું નથી. ૨-૧૦-૧૬-૧૭૮-૩૧૪.

પ્રશ્ન : ૯ ઉપધાનની આલોચણના પોસહ, ઉપવાસથી અપાય કે નિવિ, એકાસણા વિગેરેથી અપાય ? અને તે પોસહ દિવસના અપાય ? કે અહોરાત્રીના અપાય ?

ઉત્તર : ઉપધાન આલોચણના પોસહ ઉપવાસથી અપાય અને અહોરાત્રીના જ અપાય છે, ૨-૧૦-૧૭-૧૭૯-૩૧૫.

પ્રશ્ન : ૧૦ શ્રાવકોએ પોસહ તથા ઉપધાન વિગેરેમાં સાંજના પડિલેહણમાં “પડિલેહણા પડિલેહાવોજી” આ આદેશ માંગ્યા પછી કાજો લીધો, ત્યાર બાદ ઉપધિ મુહપત્તિ પડિલેહવાના આદેશ માંગી ઉપધિનું પડિલેહણું કર્યું, તો તે પડિલેહણ બાદ કાજો લેવો જોઈએ ? કે નહિ ?

ઉત્તર : પહેલાં કાજો લીધો હોય, છતાં ઉપધિ પડિલેહ્યા બાદ કાજો લેવો જોઈએ ૨-૧૦-૨૦-૧૮૨-૩૧૮

પ્રશ્ન : ૧૧ છકીયાના ઉપધાનમાં પ્રવેશ કર્યો હોય, તે દિવસે જ માલારોપણ થયું હોય તો તેની પહેલાં વાયના આપીને માલા પહેરાવાય ? કે માલારોપણ પછી તપ, પૂરું થયે વાયના અપાય ?

ઉત્તર : છકીયાના ઉપધાનના પહેલા દિવસે પવેણું કરીને પહેલાં વાયના આપીને, સમુદ્દેશાદિ ક્રિયા કરાવીને, માલારોપણ થાય છે. ૨-૧૦-૨૧-૧૮૩-૩૧૮

પ્રશ્ન : ૧૨ ઉપધાન તપ ચાલી રહ્યું હોય, તેમાં વિશસ્થાનક વિગેરે તપ કરવું સૂઝે ? કે નહિ ?

ઉત્તર : પ્રાયઃ કરીને ઉપધાનમાં તે તપ કરવું સૂઝે નહિ. ૨-૧૦-૨૩-૧૮૫-૩૨૧

પ્રશ્ન : ૧૩ શ્રાવકોને ઉપધાન તપ કર્યા વિના નવકાર વિગેરે સૂત્રો ભણવા કલ્પે ? કે નહિ ?

ઉત્તર : જેમ સાધુઓને યોગવહન કર્યા સિવાય આગમસૂત્રોનું વાંચન પઠન વિગેરે કલ્પતું નથી, તેમ શ્રાવકોને પણ ઉપધાન કર્યા સિવાય નવકારમંત્ર વિગેરેનું ભણવું ગણવું કલ્પે નહિ.

યદુત્કં મહાનિશીથે સે ભયવં સુદુક્કરં પંચમંગલ-મહાસુઅક્ષંધસ્સ વિણઓવહાણં પન્નત્તં, એસા નિઅંતણા કહં બાલેહિ કિજ્જઈ ?

ગો ૦ જેણં કેણઈ ન ઇચ્છેજ્જા એયં નિયંતણ અવિણઓવહાણેણં પંચમંગલસુઅનાણમહિજ્જઈ અજ્ઙાવેઈ વા, અજ્ઙાવયમાણસ્સ વા અણુત્તં પયાઈ, સે ણં ન ભવેજ્જા પિઅધમ્મે ન હવેજ્જા દ્ઢધમ્મે ન હવેજ્જા ભત્તિજુએ હીલિજ્જા સુત્તં હીલિજ્જા અત્થં હીલિજ્જા સુત્તથોભાએ હીલિજ્જા । ગુરું જેણં હીલિજ્જા સુત્તં-જાવહીલિજ્જા ગુરું । સે ણં આસાયેજ્જા અતીતાણાગયવટ્ટમાણે તિત્થયે આસાએજ્જા આયરિઅ-ઉવજ્જાય-સાહુણો જે ણં આસાએજ્જા સુઅનાણમરિહંતસિદ્ધસાહૂ તસ્સ ણં અણંતસંસાર-સાગરમાહિડેમાણસ્સ

તાસુ તાસુ સંબુડ-વિયડાસુ ચુલસીહલક્ષ પરિસંકડાસુ સીઓસિણ મિસ્સજોણિસુ સુઈરં નિયંતણા ઇતિ ।
હે ભગવન્ પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધનું વિનયોપધાન અત્યંત દુષ્કર બતાવ્યું આ તપની સેવામાં રોકાવું બાલજીવોથી કેમ
બને ?

હે ગૌતમ ! જે કોઈ આ નિયંત્રણાને ન ઈચ્છે અને પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ આદિ સૂત્રોને ઉપધાન કર્યા સિવાય ભણે,
ભણાવે, ભણનારનું અનુમોદન કરે, તે પ્રિયધર્મી ન હોય, દૃઢધર્મી ન હોય, અને ભક્તિમાન ન બને, અને સૂત્રની
હીલના કરે. અર્થની હીલના કરે, અને સૂત્ર અર્થ ઉભયની હીલના કરે, અને ગુરુની હીલના કરનારો બને, જે સૂત્રની
અને યાવત્ ગુરુની હીલના કરનાર હોય, તે અતીત, અનાગત અને વર્તમાન તીર્થંકરોની આશાતના કરનાર થાય,
અને આચાર્ય, ઉપાધ્યાય અને સાધુઓની આશાતના કરનારો થાય. જે શ્રુતજ્ઞાન, અરિહંત, સિદ્ધ અને સાધુઓની
આશાતના કરનારો થાય. તે અનંત સંસાર સમુદ્રમાં રજળે, અને સંવૃત વિવૃત ચૌરાશીલાખ સંખ્યાવાળી શીત, ઉષ્ણ
અને મિશ્ર યોનિઓમાં લાંબો કાળ નિયંત્રણા ભોગવે, પરંતુ ઉપધાન કર્યા પહેલાં, જેણે નવકારમંત્ર વિગેરે સૂત્રો ભણી
લીધા હોય, તેણે પણ અવસર મલ્યે વિલંબ કર્યા સિવાય વિધિપૂર્વક અવશ્ય ઉપધાન વહન કરી લેવા, હમણાં તો દ્રવ્ય,
ક્ષેત્ર, કાલ વિગેરેની અપેક્ષાએ લાભાલાભ વિચારીને ઉપધાન કર્યા સિવાય, નવકારમંત્ર વિગેરેનું પઠન પાઠન કરાતું
દેખાય છે, તે આચરણાથી છે. આચરણાનું લક્ષણ 'કલ્પભાષ્ય' અને 'ઉપદેશપદ' માં બતાવ્યું છે કે, કોઈ મહાનુભાવ
ગીતાર્થ પુરુષે જે આચર્યુ હોય તેને બીજા ગીતાર્થોએ સાવધ ન હોવાથી, નિષેધ્યું ન હોય, પણ ઘણાઓએ અનુમોદ્યું
હોય, તે આચરણ કહેવાય. આ આચરણા જિનાજ્ઞા સમાનજ છે" એમ ભાષ્યાદિક સૂત્રોમાં કહ્યું છે. ?

અસદ્વાઇત્રણવજ્જં ગીઅત્થ અવારિયંતિ મજ્જત્થા । આચરણાવિહુ આણત્તિ વચણઓ સુબહુ મત્તંતિ ॥

સરળ મહાનુભાવે જે અનવદ્ય આચર્યુ, અને ગીતાર્થ પુરુષોએ નિવાર્યુ ન હોય, તે આચરણા પણ આજ્ઞા છે. એ
વચનથી મધ્યંસ્થ પુરુષો તેને બહુ માન્ય કરે છે, એમ જાણવું, ૩-૧-૯-૩૫૮

પ્રશ્ન : ૧૪ ગુરુ પાસે ઉપધાન વિગેરે ક્રિયા કરનાર શ્રાવક સ્થાપના વચ્ચે અને ગુરુની વચ્ચે, પંચેન્દ્રિયની આડ પડતી હોય, તો

આગળ ખસે કે નહિ ?

ઉત્તર : આડ પડતી હોય તો બચાવવા આગળ ખસી શકે છે. ૩-૧-૧૭-૩૬૬

પ્રશ્ન : ૧૫ ત્રીજા વિગેરે ઉપધાનમાં સાત ખમાસમણાં દેવરાવાય છે, તે વિધિ કયા પાનામાં છે ?

ઉત્તર : ત્રીજા વિગેરે ઉપધાનના વિધિપાનામાં સાત ખમાસમણા આપવાનું વિધાન દેખાતું નથી તો પણ પરમગુરુ શ્રી વિજયહીરસૂરીશ્વરજી મન્નો હુકમ છે કે “આગળ માલારોપણ વખતે ત્રીજા વિગેરે ઉપધાનના સમુદ્દેશ અને અનુજ્ઞા કરી દેવાય છે, તેથી તેઓનો ઉદ્દેશ પણ કરવો જોઈએ” તેથી સાત ખમાસમણ દેવરાવવાં જોઈએ ૩-૧-૨૮-૩૭૭

પ્રશ્ન : ૧૬ ઉપધાન વહેવાવાલાને તપના દિવસમાં કલ્યાણક તિથિ આવે, તો તે તપ કરી શકે ? કે નહીં ?

ઉત્તર : બાંધેલો તપ હોવાથી, તે તપ કરી કે છે, એમ જણાય છે. નહિતર તો ચૌદશ વિગેરેમાં એકાસણ કરીને આગલની કલ્યાણક તિથિ આરાધાય છે. ૩-૧-૬૮-૪૧૭

પ્રશ્ન : ૧૭ ઉપધાનવાલાને પવેશાની ક્રિયા પૂર્ણ થઈ ગયા બાદ, મુહપત્તિ પરિલેહ્યા વિના આલોચણા લેવી વિગેરે કલ્પે ? કે નહિ ?

ઉત્તર : ઉપધાનવાળા પવેશાની ક્રિયા પૂર્ણ થયા બાદ મુહપત્તિનું પરિલેહણ કર્યા વિના પણ આલોચણા લેતા અને ખામણાં કરતાં પરમ ગુરુ શ્રી હીરસૂરીશ્વરજીમં પાસે દેખવામાં આવ્યા છે. અને હમણાં પણ તેમ જ કરાય છે. ૩-૧-૮૮-૪૪૭

પ્રશ્ન : ૧૮ છકીયું ઉપધાન વહન કર્યા બાદ છ મહિનાની અંદર માલા પહેરવી જોઈએ ? કે છ માસ પછી પણ પહેરાય ?

ઉત્તર : છકીયા પછી છ માસમાં જ માળા પહેરવી જોઈએ. એવો એકાંત જાણ્યો નથી, પણ જેમ વેલાસર પહેરાય તેમ કરવું, તે શ્રેષ્ઠ છે. ૩-૧-૧૦૮-૪૫૮

પ્રશ્ન : ૧૯ ઉપધાનની વાયના તપ પૂર્ણ થાય ત્યારે તપના દિવસમાં જ અપાય ? કે બીજા દિવસે પણ અપાય ?

ઉત્તર : તપ પૂરું થયે વાયના અપાય છે પણ તે તપના દિવસે જ આપવી એવો એકાંત જાણ્યો નથી. ૩-૧-૧૧૦-૪૫૯

પ્રશ્ન : ૨૦ પંચમીતપ ઉચ્ચર્યું હોય, તેને છકીયા ઉપધાનમાં છઠ્ઠે દિવસે પંચમી આવી હોય, તો તે દિવસે પાંચમનો ઉપવાસ કરી

- સાતમા દિવસે આયંબિલ કરે, તો ચાલે ? કે છઠ્ઠ કરવો જોઈએ ?
- ઉત્તર : છઠ્ઠક્રિયા ઉપધાનમાં સાતમે દિવસે અવશ્ય ઉપવાસ કરવો પડે છે. તેથી પાંચમે પાંચમનો ઉપવાસ અને છઠ્ઠે દિવસે છઠ્ઠક્રિયાનો છેલ્લો ઉપવાસ. આ બે મલી છઠ્ઠ તપ કરવો. શક્તિ ન હોય, તેણે છઠ્ઠક્રિયામાં પેસતાં પહેલાં બરાબર દિવસ તપાસી પેસવું જોઈએ. ૩-૩-૪-૧૩૩-૪૮૨
- પ્રશ્ન : ૨૧ ઉપધાનમાંથી નીકળવું હોય, તો છેલ્લા દિવસે તપ કરવું જોઈએ ? કે નીવી(એકાસણા)થી પણ ઉતરી શકાય ?
- ઉત્તર : નીવી (એકાસણા) વિગેરેથી પણ ઉતરવું કલ્પે છે. પણ “યોગની જેમ તપ છેલ્લે દિવસે કરવો જ જોઈએ” તેવો નિયમ નથી. ૩-૪-૩૪-૧૬૩-૫૧૨
- પ્રશ્ન : ૨૨ ૮ પુરિમુઢે એક ઉપવાસ ઈત્યાદિ ગણતરીએ ગણેવું તપ ત્રીજા અને પાંચમા ઉપધાનમાં ગણાય ? કે નહિ ?
- ઉત્તર : પંચમંગલ મહાશ્રુતસ્કંધ - પ્રતિક્રમણ શ્રુતસ્કંધ યાવત્ શ્રુતસ્તવ સિદ્ધસ્તવાધ્યયન આ છ ઉપધાનો છે-તેમાં ચોથા અને છઠ્ઠા ઉપધાન વિના બીજા ચાર ઉપધાનો મૂળ વિધિએ અને બીજી વિધિએ વહન કરાય છે, તેમાં બીજી વિધિમાં આઠ પુરિમુઢે એક ઉપવાસની ગણના હોય છે, પણ મૂળ વિધિમાં હોતી નથી, કેમકે તે કરવામાં કાંઈ પ્રયોજન નથી અને ચોથું અને છઠ્ઠું તો મૂળ વિધિએ વહેવાય છે, તેથી તેમાં તે ગણવાનું પ્રયોજન નથી. ૩-૪-૨-૧૭૮-૫૨૭
- પ્રશ્ન : ૨૩ ઉપધાનમાં પ્રવેશેલા શ્રાવક-શ્રાવિકાને કલ્પસૂત્ર વાચનના પાંચ દિવસમાં નીકળવું કલ્પે ? કે નહિ ?
- ઉત્તર : મોટા કારણ સિવાય તે પાંચ દિવસમાં ઉપધાનમાંથી નીકળાય નહિ. જો કારણે નીકળી જવું પડે, તો આરંભનો ત્યાગ રાખે ૩-૭-૧-૨૦૫-૫૫૪
- પ્રશ્ન : ૨૪ પારણાના દિવસે ઉપધાન વાચના કરવી કલ્પે ? કે નહિ ?
- ઉત્તર : પારણાના દિવસે પણ વાચના કલ્પે છે, એમ જાણેલું છે. ૩-૭-૨-૨૦૬-૫૫૫
- પ્રશ્ન : ૨૫ મહાનિશીથમાં નમસ્કાર શ્રુતસ્કંધના પાઠમાં ઉપધાન ન કરનારને વિરાધનાનું ફળ અનંત સંસારમાં રખડપટ્ટી બતાવેલ

છે. તેને આશ્રયી કોઈ પૂછે તો શું પ્રરૂપણા કરવી ?

ઉત્તર : ઉપધાન નહિ કરવામાં જ અનંતસંસારીપણું મહાનિશીથમાં બતાવ્યું તે ઉત્સર્ગ નયને આશ્રયીને છે, તેથી જે જીવ નાસ્તિક થઈ ને ઉપધાન કરવામાં નિરપેક્ષ થાય તેને તે ફલ જાણવું બીજાને નહિ ૩-૧૮-૨-૩૩૬-૬૮૫

પ્રશ્ન : ૨૬ મોટી વિધિએ ઉપધાન વહેનારાએ ચોવિહાર ઉપવાસ કર્યો હોય, તો સાંજે પચ્ચક્રખાણ વખતે ગુરુ સમક્ષ પચ્ચક્રખાણ કરવું જોઈએ ? કે નહિ ?

ઉત્તર : પ્રભાતે ચોવિહાર ઉપવાસ કર્યો હોય, તેને સાંજે સાંજની ઉપધાનની ક્રિયા વખતે ફરી પચ્ચક્રખાણ કરવું જોઈએ. ઉપધાન ન હોય તો સાંજે તેનું સ્મરણ કરવું પડે છે. પણ ફરી પચ્ચક્રખાણ લેવું પડે, તે જાણવામાં નથી આવ્યું.

૩-૨૨-૧-૩૭૬-૭૨૫

પ્રશ્ન : ૨૭ કોઈ શ્રાવક ચાર ઉપધાન કરીને માલા પહેરે, તે વખતે સમુદ્દેશ અનુજ્ઞા કરાય છે તેનાં બાકીના બે ઉપધાનના નામ લેવાય ? કે નહિ ?

ઉત્તર : “છએય ઉપધાનના નામો માલા વખતે થતી સમુદ્દેશ અનુજ્ઞાની ક્રિયામાં લેવાય છે. બાકી રહેલ બે ઉપધાનનો ઉદ્દેશ આગળા કાળમાં કરવામાં આવે છે. તેમાં દોષ નથી” એમ વૃદ્ધ સંપ્રદાય છે. ૩-૩૧-૩-૪૧૭-૭૬૬

પ્રશ્ન : ૨૮ ઉપધાન તપ પૂરું થઈ ગયું હોય તો, શેષ રહેલા પવેણામાં દિન વૃદ્ધિ થાય કે નહિ ?

ઉત્તર : ઉપધાનના બાકી રહેલ પવેણાઓમાં દિવસ વધવાના પ્રસંગો આવે, તો દિવસ વૃદ્ધિ થાય છે. ૩-૩૧-૧૧-૪૨૫-૭૭૪

પ્રશ્ન : ૨૯ ઉપધાનમાં પાળી પલટાય કે નહિ ?

ઉત્તર : ઉપધાનમાં ઉપવાસ વિગેરે તપ કરવવાનો વારો હોય છતાં તેવા પ્રકારના કારણથી નીવિ કરાવી શકાય છે, એટલે પાલી પલટી શકાય છે. ૩-૩૧-૧૩-૪૨૭-૭૭૬

પ્રશ્ન : ૩૦ અઠ્ઠાવીસું અને પાંત્રીસું મૂલ વિધિએ વહન કરતાં કેટલા દિવસ લાગે ? તેમ જ તે બે ઉપધાનથી કેટલા દિવસ ઓછા હોય,

ને નીકળી શકાય ?

ઉત્તર : મૂલવિધિએ તે બે ઉપધાન કરવામાં દિવસોનું ન્યુનપણું કે અધિકપણું જાણ્યું નથી. તેમ જ તે બે ઉપધાનમાંથી મહાન કારણ આવી પડ્યું હોય, તો તપ પૂરો થઈ ગયા પછી નીકળી જતાં જોવામાં આવે છે. પરંતુ દિવસની સંખ્યા જાણવામાં નથી ૩-૩૪-૫-૪૪૦-૭૮૯

પ્રશ્ન : ૩૧ ઉપધાનના એકાસણમાં અને છુટા પોસહના એકાસણમાં લીલું શાક વાપરવું કલ્પે ? કે નહિ ?

ઉત્તર : બન્ને પ્રકારના એકાસણમાં લીલા શાક વાપરવાની પ્રવૃત્તિ હાલ નથી ૪-૩-૫-૬૪-૯૧૦

પ્રશ્ન : ૩૨ યોગ વહન કર્યા સિવાય સાધુ સિદ્ધાંત ભણે અને ઉપધાન વહન કર્યા સિવાય શ્રાવક નવકાર ગણે, તો અનંત સંસારી કહેવાય ? કે નહિ ?

ઉત્તર : અશ્રદ્ધાએ જે યોગ અને ઉપધાન કરે નહિ, તે સાધુ અને શ્રાવક, સૂત્ર ભણે અને નવકાર વિગેરે સૂત્રો ગણે, તો અનંત સંસારીપણું થાય, એમ કહેવાય છે. ૪-૧૨-૫-૧૦૨-૯૪૮

પ્રશ્ન : ૩૩ ઉપધાનની વાયના સવારે લેવાની ભૂલી ગયા હોય, તો સાંજે ક્રિયા કર્યા પછી લેવાય ? કે બીજે દિવસે લેવાય ? જો બીજે દિવસે લેવાય તો તે દિવસ કઈ વાયનામાં ગણાય ?

ઉત્તર : પ્રભાતે વાયના લેવાનું ભૂલી ગયા હોય, તો સાંજે ક્રિયા કરી રહ્યા પછી લેવાય અને સાંજે પણ ભૂલી ગયા હોય તો બીજે દિવસે પવેણાની ક્રિયા કર્યા પહેલાં લઈ શકાય છે, અને તે દિવસ આવતી - આગલી વાયનામાં ગણાય છે.

૪-૧૮-૩-૧૨૬-૯૭૨

પ્રશ્ન : ૩૪ મહાનિશીથના યોગ વહ્યા વગરના સાધુ પાસે શ્રાવિકા ઉપધાનની ક્રિયા શરીરની અસજ્જાય માં કરી શકે ? કે નહિ ?

ઉત્તર : અંતરાય છતાં પણ શ્રાવિકાને મહાનિશીથના યોગવાલા પાસે જ ઉપધાનની ક્રિયા કરવી પડે, બીજા પાસે ન થાય.

૨-૪-૧૧-૫૮-૧૯૪

ઉપધાનની કલમો

- ૧ મુહુપત્તિના બોલ ન આવડે તો તે જગ્યા પર તેટલા પચાસ બોલની સંખ્યા ધ્યાનમાં લેવી.
- ૨ સવારે ક્રિયામાં પહેલાં પોસહ-પડિલેહણના આદેશ, રાઈમુહુપત્તિને પછી પવેણું કરાવવું પવેણામાં પચ્યક્રખાણ લે. સાંજે દેવસી મુહુપત્તિ પડિલેહણમાં ખાધાવારના દિવસે પણ વાંદણા લેવાના નથી.
- ૩ કારણસર પુરુષો સ્ત્રીઓના ઉપાશ્રયે ક્રિયા કરવા જાયતો સાંજે 'દિશિ પ્રમાર્જુ'નો આદેશ માંગવાનો નથી.
- ૪ ઉપવાસ તથા આયંબિલથી પ્રવેશ કરાવી શકાય છે.
- ૫ પાંચતિથિએ ઉપધાનમાંથી કઢાય નહિ.
- ૬ બીજા અઠારિયામાં પ્રવેશના દિવસે સવારે પ્રતિક્રમણમાં પૌષધ ઉચ્ચરાવી શકાય છે. પણ નાણમાં ભગવાનની સાક્ષીએ ફરી પૌષધ પડિલેહણના આદેશ માંગવા.
- ૭ ચોકીયા છકીયામાં પ્રવેશ સંક્ષેપથી એટલે આઠ થુઈ દેવવંદનની જગ્યાએ જગચિંતામણિથી જયવીયરાય કહી ઉદ્દેસા વિધિ નંદીસૂત્ર સાત ખમાસમણ વિગેરે વિધિ કરાવવી.
- ૮ ઉપધાનમાં નંદિના સૂત્રો ઉપધાનમાં પેઠેલા માણસો બોલે તે કરતાં મહાનિશીથ સૂત્રવાળા સાધુ બોલે તે ઠીક છે.
- ૯ સાંજની ક્રિયામાં બહુપડિપુત્રા પોરિસીનો આદેશ માંગવો.
- ૧૦ સવારના રાઈમુહુપત્તિમાં છેલ્લાં બે વાંદણા લેવાના છે. (પચ્યક્રખાણ જો કે પવેણામાં કરવાનું છે તો પણ વાંદણા લેવા)
- ૧૧ પ્રવેશના દિવસે પવેણા પછી સજ્જાય કરવી (આ કલમ ફક્ત પ્રવેશના દિવસ માટે છે. રોજના માટે નહિ.)
- ૧૨ પ્રવેશમાં પૌષધ લીધા પછી વસતિ પવેઉના આદેશ માંગવા
- ૧૩ નંદીસૂત્રના બદલે ત્રણ નવકાર ગણવા.
- ૧૪ શ્રાવક-શ્રાવિકા પણ 'તુમ્હાણં પવેઈણં સાહૂણં' વિગેરે આદેશ માંગી શકે.
- ૧૫ માળની ક્રિયા વખતે સમુદ્દેશ કર્યા પછી જ અનુજ્ઞા નંદી કરાવવી ને નંદીની ક્રિયા નંદીસૂત્ર સંભળાવે ત્યાં સુધીની જ સમજવી; અને તે પહેલાં બધી વાચનાઓ દઈ દેવી.
- ૧૬ ક્રિયા કરવાની જગ્યાએ પતરા અથવા સીલીંગ હોય તો ચંદરવો ન હોય તો ચાલે

- ૧૭ શ્રાવકો આચારંગવાળા સાધુ સાથે પ્રતિક્રમણ કરે તો દેવસી મુહપત્તિ ન પડિલેહે તો ચાલે.
- ૧૮ ઋષિમંડલ સ્તોત્ર સંભળાવવાનું ફરજીયાત નથી રોગાદિક કારણે સંભળાવાય છે.
- ૧૯ ઉપધાનવિધિ પાનું ૩૬ કલમ ૬-૭માં અકાલે વરસાદ ચોમાસા પછી થાય તો દિવસ ન પડે તેમ લખ્યું છે. પરંતુ આગમો-દ્વારકશ્રીએ કીધું છે કે વરસાદનો દિવસ પાડવો પણ અસજ્જાય તથા બકરીઈદનો નહિ.
- ૨૦ પડેલા દિવસોનો તપ લેખે લાગે અને પૌષધ જાય. જો ઉપધાનમાં સંલગ્ન પૌષધ કરે તો નીવી અને આયંબિલથી ચાલે અને નીકળીને પછી કરે તો પૌષધ ઉપવાસથી જ કરવા પડે.
- ૨૧ સાંજે પડિલેહણ પછી પાણી વાપરી શકાય છે. મુઠ્ઠસી પચ્ચક્રખાણ પારી, પાણી ગાળીને વાપરવું.
- ૨૨ પાંત્રીસામાં રોગાદિક કારણે તપમાં ફેરફાર કરી તપ પૂરો કરે.
- ૨૩ છકીયા ચોકીયામાં તપ મૂળવિધિનો છે તે જ પ્રમાણે કરાવવો, ફેરફાર કરવો નહિ.
- ૨૪ ગાઢ કારણે જ અઢારિયાના ઓગણીસ દિવસ કરવા.
- ૨૫ કારણે પાલી પલટાવવાની હોય તો તપ ઓછો ન થાય ને કમ સચવાય તેમ કરવું.
- ૨૬ પહેલા અઢારિયામાં રોગાદિક કારણે તપ પૂરો ન થાય તો પણ બીજા અઢારિયામાં બધાની સાથે પ્રવેશ કરાવવો બાકીનો તપ આલોચણામાં વાળવો.
- ૨૭ છકીયા ચોકીયાના પ્રથમ ઉપવાસ ને બદલે કારણસર પ્રથમ આયંબિલને પછી ઉપવાસ થઈ શકે ફક્ત છકીયાનો છેલ્લો ઉપવાસ નિયમિત રીતે સાતમે દિવસે જ આવે.
- ૨૮ ઉપવાસનું પુરિમુહ તપમાં ન ગણાય.
- ૨૯ અવહ આયંબિલ દશ આની તથા પુરિમુહ નીવી છ આની તપમાં ગણાય.
- ૩૦ અઢારિયામાં સાડાબાર ઉપવાસનો તપ જોઈએ તપમાં ફેરફાર ન કરાય.
- ૩૧ છકીયામાં પહેલો ને છેલ્લો (સાતમો દિવસ) ઉપવાસ કરવો જ પડે તેમજ મોટી તિથિ એ ઉપવાસ કરવો જ જોઈએ તથા માળાના દિવસે ઉપવાસ કરવો જોઈએ. આ દિવસોમાં નીવિ આવતી હોય તો પણ નીવીને બદલે ઉપવાસ કરવો જોઈએ.
- ૩૨ માળના દિવસે ઓછી તપશ્ચર્યા (આયંબિલ) ચાલે પણ પછી છકીયાનો છેલ્લો ઉપવાસ નિયમિત જોઈએ જ.

- ૩૩ નવકારવાળી વીશ ગણવી લોગસ ન આવડે તો, પરંતુ નવકારવાળીના બદલે સ્વાધ્યાય ના ચાલે.
- ૩૪ ઓળીવાળાને ઉપધાન તથા ઓળી બન્ને ચાલે પછી અલગ તપ કરી આપવાની જરૂર નથી.
- ૩૫ વર્ધમાન તપ ચાલુ હોય અને ઉપધાન કરવા હોય તો બન્ને ચાલે પણ ચાલું ન હોય તો તપ કરાય નહિ એટલે વર્ધમાન તપ ન થાય.
- ૩૬ ઉપધાનમાં બીજ વિગેરે તિથિ ઉચ્ચરેલી હોય અને ઉપવાસના દિવસે તે તપ હોય તો બન્નેમાં ચાલે અને જો નીવી હોય તે છૂટ કરવાની શક્તિ ન હોય તો તે તપ પછીથી વાળી આપે.
- ૩૭ દેરાસરમાં ગમણાગમણે આલોવવાની જરૂર નથી.
- ૩૮ દેરાસરમાં આઠ થુઈનું દેવવંદન તથા ચૈત્યવંદન જુદું કરવાનું છે.
- ૩૯ રજસ્વલા સ્ત્રીને સ્થાપનાજી ખોલ્યા વિના જ પડદામાં ક્રિયા કરાવવી.
- ૪૦ અઢારિયામાં બહેનોએ અડચણ આવે તો બીજા અઢારિયામાં જ્યારથી પ્રવેશ કરે ત્યારથી દિવસ ગણાય.
- ૪૧ અડચણના દિવસે પવેણું શુદ્ધ થયું હોય તો તે દિવસ ન પડે બધા મલીને ત્રણ દિવસ વધે.
- ૪૨ સ્ત્રી પુરુષના ઉપાશ્રય સો ડગલાની અંદર હોય અને કારણવાળી બાઈઓ ઉપાશ્રયમાં હોય તો ક્રિયા સમયે ઉપાશ્રયથી દૂર હોય તો ઠીક, ન હોય તો પણ ચાલે.
- ૪૩ રજસ્વલા સ્ત્રીઓ માટે ક્રિયાના શબ્દો વિગેરે બીજી સ્ત્રી બોલે ને સ્થાપનાજી બંધ રાખે.
- ૪૪ રજસ્વલા બાઈ શુદ્ધ થયા પછી શક્તિ હોય તો નાણથી ક્રિયા કરે. અશક્તિએ સ્થાપનાથી કરે તો પણ ચાલે.
- ૪૫ સો ડગલામાં સુવાવડ હોયતો દસ દિવસ પછી ત્યાં વાયના તથા ક્રિયા કરાવાય. ધોરીરસ્તો હોય તો અડચણ નથી.
- ૪૬ વાયનના દિવસે વાયના લીધા પહેલાં રજસ્વલા થાય ને તપ વધે તો વધારાનો તપ બીજી વાયનામાં ગણવો.
- ૪૭ કારણે સવારમાં પવેણા પહેલાં વાયના આપી શકાય વાયના ના દિવસે ભૂલ થઈ હોય તો સાંજના વાયના આપી શકાય પાણી ચૂકવ્યા પછી જ અપાય તેવો નિયમ નથી.
- ૪૮ વાયનાના દિવસે તેલ નાખવામાં ઈરિયાવહીયા કરવાનો નિયમ નથી.
- ૪૯ વાયનાના દિવસે તેલ નંખાય પરંતુ તિથિ ને દિવસે નંખાય નહિ એટલે પાંચ તિથિ ૫/૧-૮/૨-૧૪/૨ના ન નંખાવાય

૫૦ વાયના વખતે વાયના પૂરી થયા પછી વાસક્ષેપ નાંખવો.

ઉપધાનમાંથી નીકળવાને આગલે દિવસે તપ જોઈએ જ એવો નિયમ નથી. ન હોય તો પણ ચાલે તપ કરે તો ઠીક.

૫૧ તિથિ હોય તો વાયના આગળ આપવી પણ પાછળ ન આપવી અને વધારાનો તપ પાછળ વાયનામાં ગણવો છકીયા ચોકીયામાં પણ તે પ્રમાણે.

૫૨ સવારે ક્રિયા પછી અને સાંજે ક્રિયા કર્યા પહેલી વાયના અપાય અને ભૂલે તો બીજે દિવસે પણ અપાય.

૫૩ વાયનામાં પાંચ ઉપવાસ સુધી 'પૂર્વ ચરણપદ', બીજી વાયનામાં 'ક્રમાગતપદ' અને ત્રીજી તથા છેલ્લી વાયનામાં 'ઉત્તર ચરણપદ' બોલવું.

૫૪ વાયનામાં ખમાસમણા ચાલુ સૂત્રના નામે પરચીસ(૨૫) દેવા.

૫૫ છકીયા અને ચોકીયાની બધી વાયના લુખીજ છે તેથી તેલ નંખાય નહિ.

૫૬ માળ પહેરાવતાં પહેલાં બધી જ વાયના દઈ દેવી.

૫૭ છકીયાની વાયના પૂરી ન થઈ હોય ને માળ પહેરવાની હોય તો તપસ્યા પૂરી થયા સિવાય વાયના આપી દેવી.

૫૮ છકીયાની વાયના થઈ ગયા પછી અડચણ આવે તો પૌષધ પાળી નીકળી શકે.

૫૯ છકીયું શરૂ કર્યા પછી છેલ્લી વાયના અંતરાયને કારણે ન થાય તે ત્યાં સુધી આયંબિલ જ કરવા જોઈએ છેલ્લી વાયનાથી છકીયું પુરું થઈ ગયું હોય અને બીજે દિવસે પર્વતિથિના લીધે પૌષધમાં રહેવું પડે તો છુટા પૌષધ જેવું ગણાય.

૬૦ પડેલા દિવસો તથા રજસ્વલાના દિવસો સ્ત્રીઓ એ ઉપવાસ સહિત આઠ પહોરી પૌષધ કરીને ભરી આપવા.

૬૧ પાંત્રીસા-અઢાવીસાવાળાને લોગરસ ન આવડે તો વીસ નવકારવાળી ગણવી પણ બાર નવકારવાળી નહિ.

૬૨ ગર્ભવતી સ્ત્રી પાંચ માસ સુધીનો ગર્ભ હોય તો ઉપધાન કરી શકે અને અપવાદે નાની છોકરીને ધવરાવી શકે.

૬૩ નીવીયાતો ગોળ લેવાય. પણ લેવો ઠીક નહીં.

૬૪ ઉપધાનમાં મેથીપાપડનું શાક ખપે.

૬૫ અઢારિયા વિગેરેમાંથી નીકળે તો કરેલા પૌષધ વિગેરે જાય એટલે આલોચણામાં ગણાય પણ ઉપધાનમાં ન ગણાય.

૬૬ અઢાર દિવસ પૂરા થયા વિના બીજા અઢારિયામાં પ્રવેશ ન થાય

- ૬૭ માળા અભિમંત્રિત કરતી વખતે સાત વખત વર્ધમાન વિદ્યા સાથે ત્રણ નવકાર ગણવા.
- ૬૮ ઉપધાનવાળાનું પરિલેહણ છૂટા પૌષધવાળો કરે તો પણ ખપે છે.
- ૬૯ નીકળવામાં પૌષધ પારવાની જ ક્રિયા છે બીજું કંઈ નથી.
- ૭૦ દરરોજ બધી ઉપધિનું પરિલેહણ કરવું જ જોઈએ પણ ઓશીકું બંધાય નહિ.
- ૭૧ વડીદીક્ષા વાલા સાધુ ઉપધાનનું પ્રતિક્રમણ ભણાવી શકે પણ આદેશ આપવાવાળા આચારંગાદિ જોગવાળા સાધુ જોઈએ.
(ઉતરાધ્યયનવાળા ન ચાલે)
- ૭૨ પ્રતિક્રમણ, પચ્ચક્રખાણ આદિમાં સ્ત્રીઓને આચારંગવાળા સાધ્વીમં ના પરિલેહણ કરેલ સ્થાપનાચાર્ય ચાલે.
- ૭૩ આચારંગવાળા સાધ્વીજીમંના સ્થાપના સામે રાઈ પ્રતિક્રમણ કર્યું હોય તો પણ ફરીથી મહાનિશીથવાળા સાધુ પાસે મહાનિશીથવાળા સ્થાપનાજી સન્મુખ પૌષધ પ્રતિક્રમણની મુહપત્તિ વિગેરે આદેશ માંગવા.
- ૭૪ ત્રણ દિવસ સુધી ઉપધાનવાળા વસ્ત્રની આપ લે બહારના સાથે કરી શકે.
- ૭૫ વાપર્યા પછીનું ચૈત્યવંદન તથા પચ્ચક્રખાણ પારવાનું સ્થાપનાચાર્ય ખુલ્લા રાખીને કરવા.
- ૭૬ બેનોને બે ચરવલામાંથી ગમે તે ચરવલે ક્રિયા કરાવાય પણ ચોરસ દાંડીનો ચરવળો હોવો જોઈએ.
- ૭૭ છકીયા ચોકીયામાં બાલક હોય તો તાજી ખરી રોટલી તથા ધાણીદાલીયા ભેગા કરીને આપવા (કડકડાટ ન થાય તેવા) અને બાલક છે તેમ જાહેર કરી આલોચનામાં લખવું. (રોટલી અથવા પુરી મસળીને નાખવી અવાજ ન થાય માટે)
- ૭૮ કારતક સુદ પૂનમ પછી પણ મેવામાં જીવાત દેખાય તો ન ખપે.
- ૭૯ પાટલા ગોઠવતાં ઉંદરડી મરી જાય તો ગોઠવવાવાળાને ત્રણ આયંબિલ આવે ને પાટલો ગોઠતા ઉંદરડી મરી જાય તો દિવસ પડે (જેના પાટલા નીચેથી નીકળે તેનો)
- ૮૦ ઉપધાનના પરિલેહણમાં પચ્ચક્રખાણ અપાતું નથી પરંતુ સંપ્રદાય પરંપરાથી સાંજે ક્રિયા કરતી વખતે પચ્ચક્રખાણ આપવાનો સમય છે તેથી તેમજ રાખવું.

परिशिष्ट - १

श्री ऋषिमंडल - स्तोत्र

- आद्यंताक्षरसंलक्ष्य-मक्षरं व्याप्य यत् स्थितम् । अग्निज्वालासमं नाद, -बिंदुरेभासमन्वितम् ॥१॥
- अग्निज्वाला-समाकांतं, मनोमल-विशोधकम् । देदीप्यमानं हृत्पद्मे, तत्पदं नौमि निर्मलम् ॥२॥
- अर्द्धमित्यक्षरं ब्रह्म-वायकं परमेष्ठिनः । सिद्धयकस्य सद्भीजं, सर्वतः प्रशिष्टध्मले ॥३॥
- ॐ नमोऽर्द्धद्वय्ये षोडशेभ्यः ॐ सिद्धेभ्यो नमो नमः । ॐ नमः सर्वसूरिभ्यः, उपाध्यायेभ्य ॐ नमः ॥४॥
- ॐ नमः सर्वसाधुभ्यः, ॐ ज्ञानेभ्यो नमो नमः । ॐ नमस्तत्त्वदृष्टिभ्य-श्चारित्र्येभ्यस्तु ॐ नमः ॥५॥
- श्रेयसेऽस्तु श्रियेस्त्वेत-दुर्लभाद्यष्टकं शुभम् । स्थानेष्वष्टसु विन्यस्तं, पृथग्भीज-समन्वितम् ॥६॥
- आद्यं पदं शिभां रक्षेत्, परं रक्षेत्तु मस्तकम् । तृतीयं रक्षेत्रे द्वे, तुर्यं रक्षेय्य नासिकाम् ॥७॥
- पंचमं तु मुष्णं रक्षेत्, षष्ठं रक्षेय्य घंटिकाम् । नाभ्यन्तंसप्तमं रक्षेद्, रक्षेत् पादान्तमष्टमम् ॥८॥
- पूर्वं प्रणवतः सान्तः, सरेको द्वित्रिपञ्चषान् । सप्ताष्ट-दशसूर्याकान्, श्रितो बिंदुस्वरान् पृथक् ॥९॥

પૂજ્યનામાક્ષરા આઘાઃ, પઞ્ચૈતે જ્ઞાનદર્શને । ચારિત્રેભ્યો નમો મધ્યે, હ્રીં સાંતઃ સમલંકૃતઃ	॥૧૦॥
(મૂલમંત્ર :- ઐં હ્રીં હ્રીં હ્રૂં હ્રૂં હ્રૈં હ્રૈં હ્રૌં હ્રૌં હ્રૃઃ ઐં અસિઆઉસા જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્રેભ્યો હ્રીં નમઃ)	
જંબૂવૃક્ષધરો દ્વીપઃ ક્ષારોદધિસમાવૃતઃ । અહંદાઘષ્ટકૈરષ્ટ-કાષ્ઠાધિષ્ટૈરલંકૃતઃ	॥૧૧॥
તન્મધ્યે સંગતો મેરુઃ, કૂટલક્ષૈરલંકૃતઃ । ઉચ્ચૈરુચ્ચૈસ્તરસ્તાર-તારામંડલમણિડેતઃ	॥૧૨॥
તસ્યોપરિ સકારાંતં, બીજમધ્યાસ્ય સર્વગમ્ । નમામિ બિંબમાર્હન્ટ્યં, લલાટસ્થં નિરંજનમ્	॥૧૩॥
અક્ષયં નિર્મલં શાંતં, બહુલં જાડ્યતોજિતમ્ । નિરીહં નિરહંકારં, સારં સારતરં ઘનમ્	॥૧૪॥
અનુદ્રતં શુભં સ્ફીતં, સાત્ત્વિકં રાજસં મતમ્ । તામસં ચિરસંબુદ્ધં, તૈજસં શર્વરી-સમમ્	॥૧૫॥
સાકારં ચ નિરાકારં, સરસં વિરસં પરમ્ । પરાપરં પરાતીતં, પરંપર-પરાપરમ્	॥૧૬॥
સકલં નિષ્કલં તુષ્ટં, નિર્વૃતં ભ્રાંતિવર્જિતમ્ । નિરંજનં નિરાકારં, નિર્લેપં વીતસંશયમ્	॥૧૭॥
ઈશ્વરં બ્રહ્મ-સંબુદ્ધં, શુદ્ધં સિદ્ધં મતં ગુરુમ્ । જ્યોતિરૂપં મહાદેવં, લોકાલોકપ્રકાશકમ્	॥૧૮॥
એક વર્ણાં દ્વિ વર્ણાં ચ, ત્રિવર્ણાં તુર્યવર્ણકમ્ । પંચવર્ણાં મહાવર્ણાં, સપરં ચ પરાપરમ્	॥૧૯॥

અર્હદાખ્યસ્તુ વર્ણાતઃ, સરેફો બિંદુમંડિતઃ । તુર્યસ્વર કલાયુક્તો-બહુધા નાદમાલિતઃ	॥૨૦॥
અસ્મિન્ બીજે સ્થિતાઃ સર્વે ઋષભાદ્યા જિનોત્તમાઃ । વર્ણો નિજૈર્નિજૈર્યુક્તા, ધ્યાતવ્યાસ્ત્ર સંગતાઃ	॥૨૧॥
નાદશ્ચંદ્રસમાકારો, બિંદુર્નીલસમપ્રભઃ । કલારુણસમા સાંતઃ, સ્વર્ણાભઃ સર્વતોમુખઃ	॥૨૨॥
શિરઃસંલીન ઈકારો, વિનીલો વર્ણાતઃ સ્મૃતઃ । વર્ણાનુસારસંલીનં, તીર્થકૃન્મંડલં સ્તુમઃ	॥૨૩॥
ચંદ્રપ્રભ-પુષ્પદંતૌ, 'નાદ' સ્થિતિ-સમાશ્રિતૌ । 'બિંદુ' મધ્યગતૌ નેમિ-સુવ્રતૌ જિનસત્તમૌ	॥૨૪॥
પદ્મપ્રભ-વાસુપૂજ્યૌ, 'કલા' પદમધિષ્ઠિતૌ । શિર-'ઈ' સ્થિતિસંલીનો, પાર્શ્વ-મલ્લી જિનોત્તમૌ.	॥૨૫॥
શેષાસ્તીર્થકરાઃ સર્વે, 'હ-ર' સ્થાને નિયોજિતાઃ । માયાબીજાક્ષરં પ્રાપ્તા, શ્વતુર્વિંશતિરર્હતામ્	॥૨૬॥
ગતરાગ-દ્વેષ-મોહાઃ, સર્વપાપ-વિવર્જિતાઃ । સર્વદા સર્વકાલેષુ, તે ભવંતુ જિનોત્તમાઃ	॥૨૭॥
દેવદેવસ્ય યચ્ચક્રં, તસ્ય ચક્રસ્ય યા વિભા । તયાચ્છાદિતસર્વાંગં, મા માં હિનસ્તુ ડાકિની.	॥૨૮॥
દેવદેવસ્ય યચ્ચક્રં, તસ્ય ચક્રસ્ય યા વિભા । તયાચ્છાદિતસર્વાંગં, મા માં હિનસ્તુ યાકિની.	॥૨૯॥
દેવદેવસ્ય યચ્ચક્રં, તસ્ય ચક્રસ્ય યા વિભા । તયાચ્છાદિતસર્વાંગં, મા માં હિનસ્તુ રાકિની.	॥૩૦॥

દેવદેવસ્ય યચ્ચકું, તસ્ય ચકસ્ય યા વિભા । તયાચ્છાદિતસર્વાંગં, મા માં હિનસ્તુ લાકિની. ॥૩૧॥
 દેવદેવસ્ય યચ્ચકું, તસ્ય ચકસ્ય યા વિભા । તયાચ્છાદિતસર્વાંગં, મા માં હિનસ્તુ કાકિની. ॥૩૨॥
 દેવદેવસ્ય યચ્ચકું, તસ્ય ચકસ્ય યા વિભા । તયાચ્છાદિતસર્વાંગં, મા માં હિનસ્તુ શાકિની. ॥૩૩॥
 દેવદેવસ્ય યચ્ચકું, તસ્ય ચકસ્ય યા વિભા । તયાચ્છાદિતસર્વાંગં, મા માં હિનસ્તુ હાકિની. ॥૩૪॥
 દેવદેવસ્ય યચ્ચકું, તસ્ય ચકસ્ય યા વિભા । તયાચ્છાદિતસર્વાંગં, મા માં હિંસન્તુ પત્રગાઃ ॥૩૫॥
 દેવદેવસ્ય યચ્ચકું, તસ્ય ચકસ્ય યા વિભા । તયાચ્છાદિતસર્વાંગં, મા માં હિંસન્તુ હસ્તિનઃ ॥૩૬॥
 દેવદેવસ્ય યચ્ચકું, તસ્ય ચકસ્ય યા વિભા । તયાચ્છાદિતસર્વાંગં, મા માં હિંસન્તુ રાક્ષસાઃ ॥૩૭॥
 દેવદેવસ્ય યચ્ચકું, તસ્ય ચકસ્ય યા વિભા । તયાચ્છાદિતસર્વાંગં, મા માં હિંસન્તુ વહ્નયઃ ॥૩૮॥
 દેવદેવસ્ય યચ્ચકું, તસ્ય ચકસ્ય યા વિભા । તયાચ્છાદિતસર્વાંગં, મા માં હિંસન્તુ સિંહકાઃ ॥૩૯॥
 દેવદેવસ્ય યચ્ચકું, તસ્ય ચકસ્ય યા વિભા । તયાચ્છાદિતસર્વાંગં, મા માં હિંસન્તુ દુર્જનાઃ ॥૪૦॥
 દેવદેવસ્ય યચ્ચકું, તસ્ય ચકસ્ય યા વિભા । તયાચ્છાદિતસર્વાંગં, મા માં હિંસન્તુ ભૂમિપાઃ ॥૪૧॥

॥૩૧॥

॥૩૨॥

॥૩૩॥

॥૩૪॥

॥૩૫॥

॥૩૬॥

॥૩૭॥

॥૩૮॥

॥૩૯॥

॥૪૦॥

॥૪૧॥

શ્રી ગૌતમસ્ય યા મુદ્રા, તસ્યા યા ભુવિ લબ્ધયઃ । તાભિરભ્યધિકં જ્યોતિ-રર્હન્ સર્વનિધીશ્વરઃ	॥૪૨॥
પાતાલવાસિનો દેવા, દેવા ભૂપીઠવાસિનઃ । સ્વર્વાસિનોડપિ યે દેવાઃ, સર્વે રક્ષન્તુ મામિતઃ	॥૪૩॥
યેડવધિલબ્ધયો યે તુ, પરમાવધિલબ્ધયઃ । તે સર્વે મુનયો દિવ્યાઃ, માં સંરક્ષંતુ સર્વદા	॥૪૪॥
ૐ હ્રીં હ્રીઃ : શ્રીધૃતિલક્ષ્મી-ગૌરી ચંડી સરસ્વતી । જ્યામ્બા વિજયા ક્વિલત્તા-હજિતા નિત્યા મદદ્રવા	॥૪૫॥
કામાંગા કામબાણા ચ, સાનંદાડડનંદમાલિની । માયા માયાવિની શૈદ્રી, કલા કાલી કલિપ્રિયા	॥૪૬॥
એતાઃ સર્વા મહાદેવ્યો, વર્તતે યા જગત્રયે । મહાં, સર્વાઃ પ્રયચ્છન્તુ, કાંતિં કીર્તિં ધૃતિં મતિમ્	॥૪૭॥
દુર્જના ભૂત-વેતાલા; પિશાચા મુદ્ગલાસ્તથા । તે સર્વેડપ્યુપશામ્યંતુ, દેવદેવપ્રભાવતઃ	॥૪૮॥
દિવ્યો ગોપ્યઃ સુદુષ્ટ્રાપ્યઃ, શ્રીઋષિમંડલસ્તવઃ । ભાષિતસ્તીર્થનાથેન, જગત્રાણકૃતેડનઘઃ	॥૪૯॥
રણે રાજકુલે વહ્નો, જલે દુર્ગે ગજે હરૌ । શ્મશાને વિપિને ઘોરે, સ્મૃતો રક્ષતિ માનવમ્	॥૫૦॥
રાજ્યભ્રષ્ટા નિજં રાજ્યં, પદભ્રષ્ટા નિજં પદમ્ । લક્ષ્મીભ્રષ્ટા નિજાં લક્ષ્મીં, પ્રાપ્નુવંતિ ન સંશયઃ	॥૫૧॥
ભાર્યાર્થી લભતે ભાર્યા, સુતાર્થી લભતે સુતમ્ । વિત્તાર્થી લભતે વિત્તં, નરઃ સ્મરણમાત્રતઃ	॥૫૨॥

स्वर्णे रौप्ये पटे कांस्ये, लिपित्वा यस्तु पूजयेत् । तस्यैवाष्टमहासिद्धि-गृहे वसति शाश्वती. ॥५३॥
 भूर्जपत्रे लिपित्वेदं, गलके मूर्ध्नि वा भुजे । धारितं सर्वदा दिव्यं, सर्वभीति-विनाशकम् ॥५४॥
 भूतैः प्रेतैर्गृहेर्यक्षैः, पिशाचैर्मुद्गलैर्मलैः । वातपित्तकफोद्रेकै-र्भुज्यते नात्र संशयः ॥५५॥
 ॐ भूर्भुवःस्वस्त्रयीपीठ-वर्तिनः शाश्वता जिनाः । तैः स्तुतैर्वन्दितैर्दृष्टै-र्यत् इलं तत् इलं स्मृतौ ॥५६॥
 अेतद्गोप्यं महास्तोत्रं, न देयं यस्य कस्यचित् । मिथ्यात्ववासिने दत्ते, बालउत्या पटे पटे. ॥५७॥
 आयाम्वादि तपः कृत्वा, पूजयित्वा जिनावलीम् । अष्टसाहस्रिको ज्ञापः कार्यस्तत् सिद्धिहेतवे ॥५८॥
 शतमष्टोत्तरं प्रात-र्ये स्मरन्ति दिने दिने । तेषां न व्याधयो दृडे, प्रभवन्ति न यापदः ॥५९॥
 अष्टमासावधिं यावत्, प्रातरुत्थाय यः पठेत् । स्तोत्रमेतन्महातेजो, जिनबिम्बं स पश्यति. ॥६०॥
 दृष्टे सत्यर्द्धतो बिम्बे, भवे सप्तमके ध्रुवम् । पदमाप्नोति शुद्धात्मा, परमानंदनन्दितः ॥६१॥
 विश्ववंधो भवेद् ध्याता, कल्याणानि य सोऽश्रुते । गत्वा स्थानं परं सोऽपि, भूयस्तु न निवर्तते. ॥६२॥
 षडं स्तोत्रं महास्तोत्रं, स्तुतीनामुत्तमं परम् । पठनात् स्मरणात् ज्ञापात् लभते पदमव्ययम्. ॥६३॥

। षडिति ऋषिमंडल स्तोत्र ।

શુદ્ધ વાતાવરણ – પરમ શાંતિમાં
શુદ્ધ આરાધના કરવાનો અવેશો લેવાનો
.....સંઘ (પરિવાર) દ્વારા આયોજિત

.....નગરે ઉપધાનતપની આરાધના • આરાધક માહિતી પત્ર

આરાધકનું નામ :

સરનામું :

ફોન નં. :

જે ઉપધાન તપની આરાધના કરવાની હોય તેની સામે ✓ સાઈન કરવી.

માણ

પાનીશુ

અઢાલીશુ

ધાર્મિક આભ્યાસ : _____ વિશિષ્ટ તપ કર્યો છે ? : _____

તપનું નામ : _____ ઉપધાન કર્યો છે ? : _____

કઈ સાલમાં (સંવત) : _____ રથળ : _____

ફોની નિશામાં : _____

ધર્મ આરાધનામાં વિશિષ્ટ અભિરુચિ... સેવાભાવી... સંઘ... સંસ્થા સાથે જોડાયેલા

હોય તો તેની વિગત _____

હાલમાં કયા સંઘમાં આરાધના કરો છો ? _____

સૂચનાઓ :-

(૧) માહિતી પત્રક ભરી તમારે મોડામાં મોડા તા..... સુધી અધિકૃત સ્થાને પહોચાડવાનું રહેશે.

(૨) માહિતી પત્રક આપ્યા બાદ ઉપધાન તપ સમિતિ દ્વારા વિનંતી પત્ર (સંમતિ પત્ર) આપને ત્યાં આવશે.

(૩) વહેલા તે પહેલાના ધોરણે આરાધકોને ઉપધાનમાં લાભ મળશે.

(૪) ઉપધાનના પ્રારંભે જ આરાધકોને નીચે પ્રમાણે ઉપકરણો પરિવાર તરફથી આપવામાં આવશે. (કટાસશુ, મુહપતિ, ચરવળો, માળા, કંદેરો, સંધારો, બ્લેન્કેટ, ઉત્તરપટ્ટો, માથાબંધન(સ્કાર્ફ), થાળી, વાટકી, ઝલાસ, ચમચી, નેપાકિન, શેલી)

(નોંધ : રથળ-સમય-સંજોગ અને વ્યવસ્થા પ્રમાણે સૂચનાઓમાં ફેરફાર કરવાો)

સંમતિ પત્રની નમુનો

શ્રી મહાવીર સ્વામિને નમઃ

.....નારે ઉપદાન તપની આરાધનાથે

પધારવા આરાધકોને

સંમતિ પત્ર

તિ:

જિનધર્મોપાસક સુશ્રાવક બંધુ શ્રીમાન/શ્રીમતી.....

સાદર પ્રણામ,
સવિનય જણાવવાનું કે..... તીર્થમંડણશ્રી ..... પ્રભુની
શીતલછાયામાં પૂ.આ.દે.શ્રી ..... સૂરીશ્વરજી મ.ના શિષ્યરત્ન શ્રી
મ.ની શુભ નિશામાં..... નિવાસી.....
પરિવાર તરફથી શ્રી..... તીર્થના આંગણે આપોજીત

ઉપદાન તપ

માં પ્રવેશ માટે આપની વિનંતીનો સ્વીકાર કરવામાં આવે છે.

આ પત્રથી આપને શ્રી ઉપદાન તપ કરવા પધારવાનું આમંત્રણ પાઠવવામાં આવે છે.

.....: યાદ રાખશો પ્રવેશ દિવસ :

પ્રથમ મુહૂર્ત : આસો સુદ-૧૦, વા.૨.....ને .....વાર

બીજુ મુહૂર્ત : આસો સુદ-૧૨, વા. ....ને .....વાર

પ્રથમ મુહૂર્તમાં જ પ્રવેશ કરવાનું રાખશો તે વધારે ઉચિત છે.

આપના આગમનને વધાવવા તૈયાર છીએ.

પાછળના ત્યારે જણાવેલી સૂચનાઓ વાંચી અનુસરવાનો આપ્રહ રાખશો.

આપશી પધારો ત્યારે આ સંમતિ પત્ર અવશ્ય સાથે લેતા આવશો.

વી.

શ્રી.....તીર્થદામ ઉપદાન તપ સમિતિના

સાદર પ્રણામ,

મુ.....

જી (કોડ નં.....) .....

જી (કોડ નં.....) .....

આ સંમતિ પત્ર મળ્યા પછી રોજ ભાવના ભાવજો. 'મારે ..... તીર્થમાં
દેવ-ચુરુની નિશામાં ઉપદાનની આરાધના કરવા જવાનું છે. મારે શુદ્ધ-સાત્ત્વિક આરાધના
કરવી છે.'

નોંધ : આ રીધકે સ્ટેમ્પ સાઈઝના ૨ કોટા સાથે લાવવા.

સંમતિ પત્રની પાછળ (પેજ નં. ૯૩ની) સૂચનાઓ છાપવી.

ઉપદાન વિદિ

૯૨

ઉપધાન તપ કરનારને પાસ ચૂસળાઓ.....

- (૧) આસો સુદ-૯, ... તા. .... બપોર સુધી ..... તીર્થમાં પધારી જરૂર, સાંજે ઉત્તરપારણાની વ્યવસ્થા છે. લાખ આપવા વિનવતી. સાંજે ૫-૦૦ કલાકે પૂજ્યશ્રીની હિતશિક્ષા રહેશે.
- (૨) ૧૦ વર્ષથી ઉપરની બહેનો એ ક્રિયા સમયે કરજીયાત સાડી પહેરવાની રહેશે. વેશભૂષાની બાબતમાં મર્યાદાપૂર્વક વિવેક રાખવો તે મુજબ વસ્ત્રો લાવવા.
- (૩) દરેક ભાઈઓએ ધોતીયું અને ખેસ પહેરવા કરજીયાત છે. સીવેલા વસ્ત્ર નહીં ચાલે.
- (૪) પાંધમાં શરીર પર આભૂષણ, ઢાળીના તેમજ ધારીયાળ પહેરી શકાય નહીં, ઈલેક્ટ્રોનિક સેલવાળા ધારીયાળને તો અડી શકાય પણ નહીં તેથી લાવવા નહીં.
- (૫) પોતાની સાથે કોઈપણ જાંબમ લાવવું નહીં. અહીં ડોક્ટરની વ્યવસ્થા છે છતાં પોતાને કાયમ ચાલતી ડોક્ટર/વૈદ્યાની દવા સાથે રાખવી.
- (૬) કમસેકમ લોગરસ સૂત્ર અને ગમણાગમણે સૂત્ર ઉપધાન પૂર્વે કરજીયાત કરી લેવું.
- (૭) ઉપધાન પ્રવેશ માટે શ્રીકળ, ૧૧ શેર (૬૫૦ ગ્રામ) ચોખા ૧૧ રૂા. તથા વાસશેષ પૂજા માટે રૂપાનાણું આવશ્ય લાવવું.
- (૮) ..... પધારી હુતજ ઉપધાન સન્મિતિ કાર્યાલયનો સંપર્ક કરવો ત્યાં આ સંમિતિ પત્ર બતાવી પાસ-સૂચનો-વ્યવસ્થા મેળવી લેવી.

નીચે જણાવ્યા પ્રમાણેના ઉપકરણોનો લાભ આપને આપણો. નેટલા ઉપકરણો ન લાવવા વિનવતી.

કટાસણું એક, મુલપતિ એક, ચરવળા એક, માળા, કંદોરો, સંધારો, ગરમ શાલ, ઉત્તરપટ્ટો, માથા બંધન(સ્કર્ફ), થાળી, વાટકી, ચમચા, નેપટ્રીન, થેલી, પ્લાસ્ટીકની ડીસ તથા વાટકી.

આવશ્યક ઉપકરણોની યાદી (પુરૂષો માટે)

- (૧) કટાસણું સફેદ (૨) બે મુલપતિ (૩) ગોળ દાંડીનો ચરવળા (૪) નવકારવાળા (૫) બે ધોતીયાં (૬) બે ખેસ (૭) કંદોરો સુતરનો (૮) ઠલ્લે માતરે જતાં પહેરવાનું ધોતીયું (૯) સંધારો (૧૦) ઉત્તરપટ્ટો (૧૧) ગરમ ઊનની સફેદ કામળી (૧૨) નાક સાફ કરવા માટે ઊનનો ટુકડો (૧૩) બે સુતરાઇ કપડાં (૧૪) માથા બંધન (૧૫) નેપટ્રીન (૧૬) ગરમ ધાબળો (અનુકૂળતા મુજબ)

આવશ્યક ઉપકરણોની યાદી (બહેનો માટે)

- (૧) બે કટાસણા (૨) ચાર મુલપતિ (૩) ચોરસ દાંડીનો ચરવળા (૪) નવકારવાળા (૫) સંધારો (૬) ઉત્તર પટ્ટો (૭) ગરમ ઊનની સફેદ કામળા (૮) નાક સાફ કરવા માટે ઊનનો ટુકડો (૯) બે જોડ શુક વસ્ત્ર (૧૦) ઠલ્લે માતરે જતાં પહેરવા માટે જરૂરી કપડાંની જોડ (૧૧) બે સુતરાઇ કપડાં (૧૨) માથા બંધન (૧૩) નેપટ્રીન (૧૪) ગરમ ધાબળો (અનુકૂળતા મુજબ)
- ઉપધાનમાં પ્રવેશ કર્યા બાદ જરૂર પડે માત્ર પહેલાં ત્રણ દિવસ સુધીમાં જ નવું વસ્ત્ર અગર ઉપકરણ લઈ શકાય છે. તે પછી લઈ શકાશે નહીં, કંડી બાદિ કારણે જરૂર પડે ઓઢવાનું એકાક સાધન રાખી શકાય. પણ અકારણ વધારે વસ્ત્રાદિ રાખવાં નહીં, વળી રોજ બે વાર બધા જ વસ્ત્રાદિ ઉપકરણોનું પરિવેલણ કરવાનું હોય છે.

ખાસ નોંધ : (૧) ઉપરોક્ત યાદીમાંથી અંહીથી મલનારો ઉપકરણો ન લાવવા વિનવતી.

- (૨) સંમિતિ પત્ર મલેથી આપ ક્યારે પધારો છો ? તેની જાણ ફોન નં.....
- ઉપર તુરંત જ કરવી.
- (૩) દરેક ક્રિયા અનુક્રમ આદિ અંગે પૂ. ચુરૂ ભગવાંતો તથા પૂ. સાધ્વીજ ભગવાંતોની સૂચના-આજ્ઞાનું પાલન આવશ્ય કરવાનું રહેશે તથા કાર્યકર્તાઓએ ગોઠવેલ વ્યવસ્થાને અનુસરવાનું રહેશે.

નોંધ :- (૧) આ મંદર સંમિતિપત્રની પાછળ છાપવું (૨) સ્થાન, સ્થળ, વ્યવસ્થા, આયોજન પ્રમાણે યોગ્ય ફેરફાર કરવો.

ઉપધાનના આ છે અગણિત લાભો

૧. ઉપધાનમાં ૪૭ દિવસ પૌષધ અને એક દિવસના પૌષધની ૩૦ સામાયિક ૪૭x૩૦=૧૪૧૦ સામાયિક, ૭૨ હજાર અબજ મણ સોનું સાતક્ષેત્રમાં વાપરવાથી જે લાભ મળે તેટલો લાભ ૧ સામાયિકથી પ્રાપ્ત થાય છે. ઉપધાન તપના ૪૭ દિવસના ૧૪૧૦ સામાયિકથી ૧૦ કરોડ અબજ ૧૫ લાખ ૨૦ હજાર અબજ મણ સોનું સાતક્ષેત્રમાં વાપરવાનો લાભ મળે.
૨. એક સામાયિક કરનાર પુણ્યાત્મા ૯૨૫૯૨૫૯૨૫ પલ્યોપમ પ્રમાણ દેવલોકના આયુષ્યનો શુભ બંધ કરે તો ૪૭ દિવસના ૧૪૧૦ સામાયિક દ્વારા ૧૩૦૫૫૫૫૫૫૪૨૫૦ પલ્યોપમ દેવલોકનું આયુષ્ય બાંધે છે.
૩. એક નવકાર ગણવાથી ૫૦૦ સાગરોપમ જેટલા અશુભ કર્મોનો નાશ થાય છે. ૪૭ દિવસની આરાધનામાં દરેક આરાધક ૧,૦૧,૫૨૦ નવકાર ગણે છે. ૧ ઉપધાન કરવાથી ૫,૦૭,૬૦,૦૦૦ કરોડ સાગરોપમ જેટલા અશુભ કર્મોનો નાશ થાય છે. આપણો આત્મા ૧૬૭૫૦૮૦ કરોડ વાર સાતમીનારકીના કર્મોને તોડે છે.
૪. એક નવકાર ગણવાથી બેલાખ પાંસઠ હજાર પલ્યોપમ દેવલોકનું આયુષ્ય બંધાય છે. ઉપધાનમાં દરેક આરાધક ૧,૦૧,૫૨૦ નવકાર ગણે છે. એક ઉપધાન કરવાથી ૨૬,૯૦,૨૮,૦૦,૦૦૦ પલ્યોપમનું દેવાયુ બંધાય છે.
૫. દરેક સો લોગસના કાઉસસગ્ગથી ૪૭ દિવસમાં ૬૧,૩૫,૨૧,૦૦૦ પલ્યોપમ દેવાયુ બંધાય છે.
૬. એક વાર ઈરિયાવહી સૂત્રનો પાઠ કરવાથી ૮૮,૦૦૦ સોનાની ૫૦૦ ધનુષ્ય પ્રમાણ જેટલી મોટી પ્રતિમા ભરાવવાનો લાભ મળે છે.
૭. ઉપધાન તપમાં આવતા ૨૧ ઉપવાસથી ૨૧ લાખ કરોડ વર્ષના અશુભ કર્મોનો નાશ થાય છે.
૮. ઉપધાન તપમાં આવતા ૧૦ આયંબિલથી ૧૦ હજાર કરોડ વર્ષના અશુભ પાપોનો નાશ થાય છે.
૯. ઉપધાન તપમાં આવતી ૧૬ નીવીથી ૧૬ કરોડ વર્ષના અશુભ કર્મોનો નાશ થાય છે.
૧૦. ૪૭ દિવસના પરિમુડ્ડના પચ્ચક્રખાણથી ૪૭ લાખ વર્ષના અશુભ પાપોનો નાશ થાય છે.

ઉપધાન સુવાક્ય - બેનરો

નીવી મંડપમાં
વાપરતાં વિચારો

૧. આવતી કાળની આરાધના કરવા માટે, હું આહાર કરું છું.
૨. સ્વાદ માટે નહીં પણ આરાધનાની શક્તિ માટે વાપરું છું.
૩. પુણ્યશાળીઓ મારી ભક્તિ કરે છે, જે મારી નથી આરાધનાની છે.
૪. મારો આત્મા તો અજાહારી છે, શરીર છે માટે વાપરવું પડે છે.
૫. આહાર કરવાનો સ્વભાવ આત્માનો નહીં, શરીરનો છે.

● આરાધના મંડપમાં

૭. ઉપધાન એટલે, શ્રી નમસ્કાર મહામંત્ર ગણવાનું લાયસન્સ.
૮. ઉપધાન એટલે, સંયમ જીવનની ટ્રેનિંગ.
૯. ઉપધાન એટલે, સ્વભાવનું સર્જન, વિભાગનું વિસર્જન, આત્મસમૃદ્ધિનું અર્જન કરો.
૧૦. ઉપધાન એટલે, છ કાયની જીવોને અભયદાન આપવાની સત્રશાળા.
૧૧. ઉપધાન એટલે, સંયમ જીવનનું સેમ્પલ.
૧૨. ઉપધાન તપ એટલે, જાતનો તિરસ્કાર, જગતનો સ્વીકાર અને જગતપતિને નમસ્કાર કરવાનો અમૂલ્ય અવસર.
૧૩. ઉપધાન એટલે, મોહસુભટ સામેનો જંગ.
૧૪. વ્યાખ્યાનમાં.... વાત કરવી નહીં, માળા ગણવી નહીં.

મુહપત્તિના ૫૦ બોલ :

(૧) સૂત્ર-અર્થ તત્વ કરી સદ્દહું (૨-૩-૪) સમકિતમોહનીય-મિશ્રમોહનીય-મિથ્યાત્વમોહનીય પરિહરું (૫-૬-૭) કામરાગ-સ્નેહરાગ-દષ્ટિરાગ પરિહરું (૮-૯-૧૦). સુદેવ-સુગુરુ-સુધર્મ આદરું.

(૧૧-૧૨-૧૩) કુદેવ-કુગુરુ-કુધર્મ પરિહરું, (૧૪-૧૫-૧૬) જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્ર આદરું (૧૭-૧૮-૧૯) જ્ઞાનવિરાધના-દર્શન વિરાધના-ચારિત્ર વિરાધના પરિહરું (૨૦-૨૧-૨૨) મનોગુપ્તિ - વચનગુપ્તિ - કાયગુપ્તિ આદરું, (૨૩-૨૪-૨૫) મનદંડ - વચનદંડ - કાયદંડ પરિહરું.

(૨૬-૨૭-૨૮). હાસ્ય-રતિ-અરતિ-પરિહરું. (૨૯-૩૦-૩૧) ભય-શોક-દુગંધા-પરિહરું (૩૨-૩૩-૩૪) કૃષ્ણલેશ્યા-નીલલેશ્યા-કાપોતલેશ્યા પરિહરું. (૩૫-૩૬-૩૭) રસગારવ-ઋદ્ધિગારવ-શાતાગારવ પરિહરું (૩૮-૩૯-૪૦) માયાશલ્ય-નિયાણ શલ્ય-મિત્થ્યાત્વ શલ્ય પરિહરું (૪૧-૪૨) ક્રોધ-માન-પરિહરું (૪૩-૪૪) માયા-લોભ પરિહરું (૪૫-૪૬-૪૭) પૃથ્વીકાય, અપ્કાય, તેઉકાયની જયણા કરું (૪૮-૪૯-૫૦) વાયુ કાય, વનસ્પતિકાય, ત્રસકાયની રક્ષા કરું

ચરવળો, કટાસણુ, સંથારો, કામળી, વસ્ર વગેરે પહેલા ૨૫ બોલથી પડિલેહવા અને ડાંડી ડંડાસન કન્દોરો પહેલા ૧૦ બોલથી પડિલેહવા.

★ બહેનોને ૪૦ બોલ બોલવા ત્રાંસા ટાઈપવાળા બોલ બહેનોએ નહીં બોલવાના.

: વિધિનો(ક્રિયાનો) આદર એટલે મોક્ષનો આદર :

ધણ્ણાણં વિહિજોગો, વિહિ-પક્ષ્વારાહગા સયા ધણ્ણા ।

વિહિબહુમાણી ધણ્ણા, વિહિપક્ષ્વઅદૂસગા ધણ્ણા ॥૧॥

અનુષ્ઠાનોમાં વિધિનું પાલન કરનારા પુરુષો ધન્ય છે, વિધિનો પક્ષપાત કરનારા પણ ધન્ય છે,
વિધિનું બહુમાન કરનારા ય ધન્ય છે અને વિધિમાર્ગને દૂષિત નહિ કરનારા પણ ધન્ય છે.

વિહિસારં ચિય સેવઙ્, સદ્દાલૂ સત્તિમં અણુદ્વાણં ।

દવ્વાઙ્દોસનિહઓવિ, પક્ષ્વાયં વહઙ્ તંમિ ॥૨॥

શ્રદ્ધાળુ શક્તિમાન આત્મા જે જે અનુષ્ઠાન કરે, તે દરેક અનુષ્ઠાન, વિધિને બરાબર સાચવીને કરે, એમ છતાં કદાચ દ્રવ્ય-
ક્ષેત્ર-કાળ-ભાવ-સામર્થ્ય આદિ સામગ્રી પૂર્ણ ન હોય અને પ્રતિકૂળતા હોય તો પણ તે તે ક્રિયામાં વિધિનો પક્ષ તો રાખેજ.

આસન્નસિદ્ધિઆણં, વિહિપરિણામો ડ હોઙ્ સયકાલં ।

વિહિચાઓ અવિહિભત્તી, અભવ્વજિય-દૂર્ભવ્વાણં ॥૩॥

જેઓ થોડા કાળમાં મોક્ષે જનારા છે તેઓને હંમેશાં વિધિમાં સતત આદર હોય છે અને
વિધિનો ત્યાગ(અનાદર) કે અવિધિનો પક્ષ તો પ્રાયઃ અભવ્ય કે દુર્ભવ્યોને હોય છે.

ભવ્ય માલારોપણ મહોત્સવ

ભવ્ય માલારોપણ મહોત્સવ